

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ**

ՈՐՈՇՈՒՄ N 61/9

02-ը հուլիսի 2022 թվականի

**Հայոց լեզու և գրականություն (023101.00.6)(առկա) կրթական ծրագիրը
հաստատելու մասին**

Ղեկավարվելով «Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղի կանոնադրության 21-րդ կետի 5-րդ ենթակետով և «Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղի գիտական խորհրդի կանոնակարգի 4-րդ կետի 5-րդ ենթակետով՝ «Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղի գիտական խորհուրդը որոշում է.

- 1 Հաստատել Հայոց լեզու և գրականություն (023101.00.6)(առկա) կրթական ծրագիրը համաձայն հավելվածի:
- 2 Որոշումն ուժի մեջ է մտնում ընդունման պահից:

ԵՊՀ ԻՄ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝

Ա. Հ. ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱԶՅՈՒՂ

Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ

«Հայոց լեզու և գրականություն»

ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը	023101.00.6 Հայոց լեզու և գրականություն
2. Բուհը	«Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղ
3. Ծրագիրը հավատարմագրված է	–
4. Շնորհվող որակավորումը	Բանասիրության բակալավր
5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին	2022/2023
6. Ուսումնառության լեզուն	Գրական հայերեն
7. Ուսուցման ձևը	Առկա

8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները/պահանջները

Ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա միջնակարգ կամ նախնական մասնագիտական կամ միջին մասնագիտական կրթության վկայական:

Ընդունելությունը կատարվում է ըստ ՀՀ կառավարության հաստատած բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգի:

9. Ծրագրի նպատակները և խնդիրները (ըստ մասնագիտական գործունեության տեսակների), ծրագրի առարկան (գրել համահունչ բուհի առաքելությանը և նպատակներին)

Ծրագիրը նպատակ ունի նախապատրաստելու բանասիրության բնագավառում միջառարկայական գիտելիքներով և հմտություններով զինված մասնագետներ, գիտության, կրթության, ինչպես նաև հասարակական կյանքի տարբեր բնագավառներում աշխատանքային գործունեության համար, որոնք ունակ կլինեն՝

- Համադրելու տեսական և կիրառական լեզվաբանության և գրականագիտության գիտելիքները բանասիրական ուսումնասիրություններ կատարելու, դասավանդելու, խմբագրական աշխատանքներ կատարելու համար:
- Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր, մանկավարժական աշխատանք իրականացնելիս:
- Կազմակերպելու և ուղղորդելու գրական երկերի վերլուծման, տեքստերի խմբագրման, թարգմանության, հրատարակության պատրաստելու, լեզվական ու գրականագիտական առարկաներ ուսուցանելու աշխատանքներ:

Ծրագրի խնդիրն է պատկերացում տալ կրթության ոլորտի զարգացման ընդհանուր միտումների, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների, համակարգչային իմացության վերաբերյալ:

10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.

- Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:
- Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:
- Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-

կանացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: 4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: 5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները:
Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. 1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: 2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: 3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: 4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: 5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: 6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաոճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում:
Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ Այս ծրագրի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. 1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: 2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: 4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: 5. Կառավարելու մասնագիտական գործառույթներ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար: 6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Ծրագրի ուսումնական պլանը
Կցված է
12. Ուսումնական պլանի քարտեզը
Կցված է

13. Գնահատման ձևերը /ռազմավարությունը/
• Հետազոտական աշխատանք • Լուսապատկերաշար • Բանավոր հարցում • Գործնական ածխատանք • Թեմատիկ աշխատանք • Կիսամյակային ամփոփիչ աշխատանք • Թղթապանակ • Հետազոտական աշխատանք/մասնագիտական գրականության վերաբերյալ

- Ինքնագնահատում, փոխգնահատում
- Ռեֆերատ
- Էսսե
- Խմբային ներկայացում
- Տարաբնույթ առաջադրանքներ
- Ձեկուցումներ
- Գրավոր կարճ հաղորդագրություններ
- Ստուգարքներ
- Քննություններ
- Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն:

ԵՊՀ ԻՄ ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարգ, էջ 5-11:

14. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները

Ծրագրի շրջանավարտները կարող են իրենց ուսումը շարունակել ԵՊՀ, ինչպես նաև ուսումնական տարբեր հաստատությունների մագիստրատուրայում:

«Հայոց լեզու և գրականություն» ծրագրի շրջանավարտները կարող են աշխատանքի անցնել՝

1. գիտահետազոտական հիմնարկություններում՝ բանասեր- կրտսեր գիտաշխատող,
2. հանրակրթական դպրոցներում՝ որպես մեթոդիստ,
3. տուն-թանգարաններում,
4. խմբագիր, լրագրող, սրբագրիչ,
5. հայոց լեզվի և գրական խմբակների ղեկավար,
6. գրադարանավար,
7. կրթամշակութային տարբեր հաստատություններ և այլ պետական ու մասնավոր հիմնարկներ ու ձեռնարկություններ:

15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը

Ուսումնառության գործընթացում օգտագործվում են հետևյալ օժանդակ ռեսուրսները. գիտական քննարկումներ և բանավեճեր, հանդիպումներ գրողների, մշակութային գործիչների հետ, գրադարան և գրականության էլեկտրոնային ռեսուրսներ:

16. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագիրը մշակելիս

ԵՊՀ-ի հայոց լեզվի և գրականության կրթական ծրագիր

ՀՊՄՀ-ի կրթական ծրագիր

ՎՊՄՀ-ի կրթական ծրագիր

17. Ծրագրային այլ կողմնորոշիչներ

17. Լրացուցիչ տեղեկատվություն ծրագրի վերաբերյալ

2022 թվականից, մասնաճյուղում իրականացվող «Հայոց լեզու և գրականություն» կրթական ծրագրով, 7-րդ կիսամյակում նախատեսվում է «շարժունության պատուհան»՝ 15 կրեդիտ արժեքով, որոնք ուսանողները կարող են հավաքել ինչպես Մասնաճյուղի հարակից ծրագրերից, այնպես էլ՝ այլ փարձրագույն ուսումնական հաստատություններից:

1. Ընդհանրական կարողություններ

Դասավանդման/մանկավարժական

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի՝

- ներկայացնելու դասընթացի նպատակները և խնդիրները,
- մեկնաբանելու և պարզաբանելու դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները և դրանց կապն ու համադրումը համապատասխան կրթական ծրագրի վերջնարդյունքների հետ,

- կիրառելու դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման ժամանակակից մեթոդներ և տեխնոլոգիաներ,
- կիրառելու ուսանողներին մոտիվացնող և նրանց ակտիվությունը խրախուսող մեխանիզմներ և մեթոդներ,
- սահմանելու կրթական ընդհանուր նպատակ և ջանքեր ներդնելու դրա իրականացման ուղղությամբ,
- զարգացնելու ուսանողների վերլուծական, փաստերն ու իրողությունները ընդհանրացնելու, երևույթները համակողմանիորեն գնահատելու, եզրակացություններ կատարելու և տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունները,
- կազմելու դասընթացի փաթեթ:

Հետազոտական

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի՝

- իրականացնելու գիտահետազոտական աշխատանքներ,
- վերլուծելու մանկավարժական սեփական գործունեության արդյունավետությունը,
- կիրառելու միջառարկայական և համալիր հետազոտությունների մեթոդաբանություններ,
- ճիշտ ընտրելու և համադրելու հետազոտությունների իրականացման և կիրառվող ուսուցման մեթոդները:

Հաղորդակցման

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի՝

- ուսանողի հետ հաստատելու միջանձնային և կառուցողական հարաբերություններ,
- արդյունավետ պլանավորելու դասընթացը և դասապրոցեսը, կառավարելու լսարանը, բոլոր ուսանողներին դարձնելու ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակիցներ,
- հաղորդակցվելու որևէ օտար լեզվով,
- պահպանելու մանկավարժական և մասնագիտական էթիկայի կանոնները,
- պահպանելու բարձրագույն կրթության ոլորտի իրավական նորմերը:

SZS կիրառության

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի՝

- ուսումնական գործընթացում ազատ կիրառելու համակարգչային հիմնական ծրագրերը (MS Office փաթեթ՝ Word, Excel, Power-Point, Internet, e-mail),
- պատրաստելու և ներկայացնելու լուսացուցադրություններ,
- օգտագործելու առցանց ուսուցման տեխնոլոգիաներ,
- կիրառելու Moodle հարթակը դասապրոցեսը իրականացնելու համար:

2. Մասնագիտական կարողություններ

Դասավանդողը պետք է ունակ լինի՝

- ներկայացնելու և մեկնաբանելու դասավանդման ոլորտի հիմնախնդիրները և ուսումնասիրության ժամանակակից մեթոդաբանական հիմքերը,
- սահմանելու դասավանդվող դասընթաց(ներ)ի հիմնական հասկացությունները, ուսումնասիրության հայեցակարգային մոտեցումները,
- ուսուցման գործընթացում ստեղծելու միջառարկայական կապեր,
- ձևակերպելու դասավանդվող առարկայի ոլորտում խնդիրներ, ընտրելու անհրաժեշտ ուսումնական նյութեր և ուսուցման միջոցներ,
- կիրառելու ոլորտի խնդիրների ուսումնասիրման մեթոդական առաջավոր փորձը և դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցումներ:

3. Ընդհանուր պահանջներ

Գիտական գործունեություն

- Որակավորման կամ գիտական աստիճանի առկայություն դասավանդվող դասընթացի/մոդուլի ոլորտում:
- Գիտական աստիճանի և կոչման առկայություն/ցանկալի է բակալավրատում, պարտադիր՝ մագիստրատուրայի համար / :
- Հետազոտական աշխատանքների առկայություն մանկավարժության կամ դասավանդվող դասընթացի /մոդուլի ոլորտում:

- Մասնակցություն հանրապետական և միջազգային գիտաժողովներին: Գիտամանկավարժական կամ պրակտիկ աշխատանքի փորձ
- Գիտական կամ մանկավարժական աշխատանքի փորձառություն՝ բացի «դասախոս» տարակարգի համար (նվազագույնը 3 տարի):
- Մասնակցություն որակավորման բարձրացման դասընթացներին վերջին 5 տարիների ընթացքում:
- Մասնագիտական պրակտիկ գործունեության փորձառություն /ցանկալի է/:

«ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՑՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ծրագրի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և խմացություն		Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ	
Ա1	Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:	Բ1	Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:
Ա2	Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները:	Բ2	Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:
Ա3	Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս:	Բ3	Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
Ա4	Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:	Բ4	Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:
Ա5	Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները:	Բ5	Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն:
		Բ6	Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաառձական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում:
Գ. Ընդհանրական փոխանցելի կարողություններ			
Գ1	Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում:	Գ4	Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:
Գ2	Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:	Գ5	Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
Գ3	Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:	Գ6	Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

«ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Մոդուլի թվանիշը	Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները																	
		Ա1	Ա2	Ա3	Ա4	Ա5	Բ1	Բ2	Բ3	Բ4	Բ5	Բ6	Գ1	Գ2	Գ3	Գ4	Գ5	Գ6	
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ /Պարտադիր դասընթացներ/																			
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	0304/B01														+	+		+	
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	0304/B05														+	+		+	
Անգլերեն-1	0305/B12													+		+			
Ֆրանսերեն-1	0305/B12													+		+			
Վրացերեն-1	0305/B12													+		+			
Անգլերեն-2	0305/B13													+		+			
Ֆրանսերեն-2	0305/B13													+		+			
Վրացերեն-2	0305/B13													+		+			
Ռուսերեն-1	0305/B05													+		+			
Ռուսերեն-2	0305/B08													+		+			
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B02																+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B06																+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B10																+		
Ֆիզդաստիարակություն	0001/B11																+		
Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	0105/ B07														+	+			
Քաղ. պաշտպան. և արտակարգ իրավիճ. բնակչ. առաջին բուժօգնություն	0001/B02																+		
Փիլիսոփայության հիմունքներ	0304/B09														+	+		+	
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ /Կամրնտրական դասընթացներ/																			
Տնտեսագիտության հիմունքներ	0201/B14														+	+		+	
Գործարարության հիմունքներ	0201/B14														+	+		+	
Քաղաքագիտության հիմունքներ	0304/B14														+	+		+	
Իրավունքի հիմունքներ	0304/B14														+	+			
Մշակութաբանության հիմունքներ	0202/B14												+		+	+		+	
Կրոնագիտության հիմունքներ	0304/B14														+	+		+	
Բարոյագիտության հիմունքներ	0303/B14													+	+	+			
Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	0303/B14													+	+	+			
Տրամաբանության հիմունքներ	0304/B14												+		+	+		+	
Հոգեբանության հիմունքներ	0303/B14												+		+	+		+	
Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	0105/B14													+	+	+			
Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	0104/ B14														+	+		+	
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ /Պարտադիր դասընթացներ/																			
Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն – 1	0302/B15	+		+	+	+	+	+	+	+			+	+		+		+	
Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն – 2	0302/B20	+		+	+	+	+	+	+	+			+	+		+		+	

Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն – 1	0302/B25	+		+	+	+	+	+	+	+	+			+	+		+		+
Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն – 2	0302/B31	+		+	+	+	+	+	+	+	+			+	+		+		+
Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն – 1	0302/B36	+		+	+		+	+	+		+			+		+			+
Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն – 2/ՀԲ/	0302/B43	+		+	+		+	+	+		+	+		+		+			+
Արևմտահայերեն /ՀԲ/	0302/B38	+			+			+	+	+		+	+		+		+		
Հայոց լեզվի ոճագիտություն	0302/B45	+		+	+		+	+	+		+	+	+		+				+
Գրաբար -1	0302/B16	+	+	+	+		+	+		+	+				+	+		+	+
Գրաբար -2	0302/B21	+	+	+	+		+	+		+	+	+			+	+		+	+
Գրաբար -3	0302/B28	+	+	+	+		+	+		+	+	+			+	+		+	+
Հայոց լեզվի պատմություն	0302/B39	+		+	+		+	+	+	+	+	+				+	+	+	+
Բարբառագիտության հիմունքներ	0302/B27	+		+	+		+	+	+					+			+		+
Լեզվաբանության հիմունքներ	0302/B23	+	+	+			+	+	+					+		+	+		
Ընդհանուր լեզվաբանություն	0302/B33	+	+	+	+		+	+	+					+		+			
Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցման հիմունքներ	0302/B19	+	+	+	+		+	+		+	+				+	+		+	+
Լեզվական վերլուծության հիմունքներ	0302/B29	+		+			+	+			+			+		+			
Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	0302/B24	+		+			+	+			+			+		+	+		
Հայ ժողովրդի բանահյուսություն	0302/B17	+	+	+			+	+		+		+	+		+	+	+		+
Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն	0302/B22	+		+			+	+	+		+	+	+		+	+	+		+
19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն -1	0302/B26	+		+		+	+	+			+	+	+		+		+		
19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն -2 /ՀԲ/	0302/B31	+		+		+	+	+			+	+	+		+		+		
19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն -1	0302/B37	+		+	+	+	+	+		+	+			+		+	+		+
19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն -2	0302/B43	+		+	+	+	+	+		+	+			+		+	+		+
Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն /ՀԲ/	0302/B44	+		+	+	+	+	+		+	+			+		+	+		+
Արդի հայ գրականության պատմություն	0302/B46	+		+	+	+	+	+		+	+			+			+		+
Հայ գրաքննադատության պատմություն	0302/B49	+	+	+			+	+	+		+			+		+	+		+
Արտասահմանյան գրականության պատմություն	0302/B30	+		+		+	+		+		+			+	+	+			+
Գրականագիտության ներածություն	0302/B18	+	+	+			+	+		+	+			+		+	+		+
Գրականության տեսություն	0302/B34	+	+	+		+	+		+		+			+	+	+			+
Ռուս գրականության պատմություն	0302/B35	+		+		+	+	+	+					+	+	+			+
Սփյուռքահայ գրականություն	0302/B41	+			+	+		+		+	+		+	+		+		+	
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ /կամընտրական/																			
Հայ գրականության «հեթանոս» ավանդները	0302/B50	+		+	+		+		+	+		+	+		+		+		
Հայ և ընդհանուր դիցաբանություն	0302/B50	+		+		+	+	+		+		+	+		+		+		+
Հայոց տեղանվանագիտություն	0302/B50	+		+		+	+	+	+					+		+	+		+
Լեզվի կիրառական հմտություններ	0302/B50	+		+		+	+	+			+			+		+	+		+
Գեղարվեստական երկի վերլուծության սկզբունքները	0302/B50	+		+		+	+	+			+			+		+	+		+
Ժամանակակից հայերենի ուղղագրության և կետադրության հիմունքներ	0302/B50	+		+		+	+	+			+			+		+	+		+

Հաղորդակցման հմտություններ և խմբագրական աշխատանք	0302/B50	+		+		+	+	+			+		+		+		+	+		+
Քննադատության տեսություն	0302/B50	+	+	+				+			+			+		+		+		+
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՅԼ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐ																				
Մասնագիտական պրակտիկա	0302/B59	+		+		+	+	+	+		+		+		+		+	+	+	+
Ավարտական աշխատանք	0302/B60	+		+		+	+	+	+		+		+		+		+	+	+	+

«ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԸ

Թվանիշ	Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Կրեդիտ-ներ	Ուսումնական բեռնվածությունը, ժամ					Կիսամյակներ																Գնահատման ձևը	
			Ընդ.	Դսի.	Գրծ./սեմ.	Լաբ.	Ինք.	1		2		3		4		5		6		7		8			
								Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ	Կրդ.	Լս.ժ		Կրդ.
	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ	30	1020	1674	1416		450	14	16	12	14	4	2	0	2										
	Պարտադիր դասընթացներ	36	1200	195	465	0	540	14	16	14	16	8	10	0	2										
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	2	60	15	15	0	30	2	2																Մտ.
	Անգլերեն/Ֆրանսերեն/Վրացերեն/-1	4	120	0	60	0	60	4	4																Մտ.
	Ռուսերեն-1	4	120	0	60	0	60	4	4																Մտ.
	Քաղ. պաշտպան. և արտակարգ իրավիճ. բնակչ. առաջին բուժօգն.	4	120	30	30	0	60	4	4																Մտ.
	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	2	60	15	15	0	30			2	2														Մտ.
	Անգլերեն/Ֆրանսերեն, Վրացերեն/-2	4	120	0	60	0	60			4	4														Մտ.
	Ռուսերեն-2	4	120	0	60	0	60			4	4														Մտ.
	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30			2	2														Մտ.
	Փիլիսոփայության հիմունքներ	4	120	30	30	0	60					4	4												Մտ.
	Ֆիզդաստիարակություն	0	120	0	120	0	0		2		2		2		2										Մտ.
	Կամրնտրական դասընթացներ	4	120	60	0	0	60							4	4										
	Տնտեսագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Գործարարության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Քաղաքագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Մշակութաբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Կրոնագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Բարոյագիտության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Իրավունքի հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.
	Տրամաբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2										Մտ.

Հոգեբանության հիմունքներ	2	60	30	0	0	30							2	2								Ստ.
Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	2	60	0	30	0	30							2	2								Ստ.
Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	2	60	30	0	0	30							2	2								Ստ.
ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ	150	4500	2085			241	17	17	19	18	27	24	27	25	30	27	30	28				
Պարտադիր դասընթացներ																						
Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբան. և բառագիտություն – 1	4	120	15	45	0	60	4	4														Առ. եզ. գն.
Գրաբար – 1	3	90	0	45	0	45	3	3														Առ. եզ. գն.
Հայ ժողովրդի բանահյուսություն	5	150	45	30	0	75	5	5														Եզ. գն.
Գրականագիտության ներածություն	3	90	30	15	0	45	3	3														Առ. ընթ. գն.
Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցման հիմունքներ	2	60	15	15	0	30	2	2														Առ. ընթ. գն.
Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբան. և բառագիտություն – 2	4	120	15	45	0	60			4	4												Եզ. գն.
Գրաբար – 2	3	90	0	45	0	45			3	3												Առ. եզ. գն.
Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն	7	210	60	30	0	120			7	6												Եզ. գն.
Լեզվաբանության հիմունքներ	3	90	15	30	0	45			3	3												Առ. եզ. գն.
Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	2	60	30	0	0	30			2	2												Առ. եզ. գն.
Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն-1	5	150	30	45	0	75					5	5										Առ. եզ. գն.
Բարբառագիտության հիմունքներ	4	120	15	45	0	60					4	4										Եզ. Գն.
19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն – 1	5	150	45	15	0	90					5	4										Եզ. գն.
Գրաբար – 3	3	90	0	45	0	45					3	3										Առ. եզ. գն.
Լեզվական վերլուծության հիմունքներ	5	150	15	45	0	90					5	4										Առ. ընթ. գն.
Արտասահմանյան գրականության պատմություն	5	150	45	15	0	90					5	4										Առ. ընթ. գն.
Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն – 2	5	150	30	45	0	75							5	5								Եզ. գն.
ՀԲ 19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն – 2	7	210	75	30	0	105							7	7								Եզ. գն.
Ընդհանուր լեզվաբանություն	5	150	45	15	0	90							5	4								Եզ. գն.
Գրականության տեսություն	5	150	45	15	0	90							5	4								Եզ. գն.

Ռուս գրականության պատմություն	5	150	45	30	0	75							5	5								Առ. եզ. գն.
19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրակ. պատմություն – 1	6	180	60	30	0	90									6	6						Եզ. գն.
ՀԲ Արևմտահայերեն	5	150	15	45	0	90									5	4						Եզ.գն.
Հայոց լեզվի պատմություն	6	180	30	60	0	90									6	6						Եզ.գն.
Միյոտքահայ գրականություն	3	90	15	15	0	60									3	2						Առ. եզ. գն.
Հայ գրաքննադատության պատմություն	5	150	60	15	0	75									5	5						Եզ. գն.
Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն – 1	5	150	30	30	0	90									5	4						Առ. եզ. գն.
ՀԲ Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն – 2	5	150	30	30	0	90											5	4				Եզ. գն.
19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրակ. պատմություն – 2	7	210	75	30	0	105											7	7				Եզ. գն.
ՀԲ Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն	8	240	75	30	0	135											8	7				Եզ. գն.
Հայոց լեզվի ոճագիտություն	5	120	15	45	0	60											4	4				Առ. քնթ. գն.
Արդի հայ գրականության պատմություն	6	180	60	30	0	90											6	6				Եզ. գն.
Կամընտրական դասընթացներ	15	750	300	0	0	450													15	20		Առ. եզ.գն.
Ժամանակակից հայերենի ուղղագրության և կետադրության հիմունքներ																						
Հայոց տեղանվանագիտություն																						
Լեզվի կիրառական հմտություններ																						
Հաղորդակցման հմտություններ և խմբագրական աշխատանք																						
Գեղարվեստական երկի վերլուծության սկզբունքները																						
Հայ և ընդհանուր դիցաբանություն																						
Հայ գրականության «հեթանոս» ավանդները																						
Քննադատության տեսություն																						
Հարակից կրթական ծրագրերից ընտրվող դասընթացներ	15	450	225			225													15	5		
Հարակից դասընթաց-1			75																			
Հարակից դասընթաց -2			75																			
Հարակից դասընթաց -3			75																			
Կրթական այլ մոդուլներ	26	780	0	0	0	780									2		0				26	
Մասնագիտական պրակտիկա	6	180				180															6	Ստ.

	Ավարտական աշխատանք	20	600				600													20		Առ. ընթ. գն.		
	Ընդամենը	240	6660	2973	2487	0	720 0	30	32	32	32	31	32	31	30	32	27	30	25	30	28	26	0	240

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԻՋԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ**

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

«ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»

ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ (ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)

1.0305/ B04	2.Ռուսերեն -1	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.1-ին կիսամյակ	7. Ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակություններ, ելնելով հաղորդակցման հիմնական պահանջմունքներից: Դասընթացի խնդիրներն են. ➤ Ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա: ➤ Վեր հանել թերություններն ու շտկել դրանք: ➤ Խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները: ➤ Հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն - Ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված քերականական նյութը: - Ներկայացնելու ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ բառապաշար: - Կիրառելու ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ - Կարդալու, պատմելու, մեկնաբանելու և վերարտադրելու գեղարվեստական և ճանաչողական բնույթի տեքստեր գրքերից, թերթերից, ամսագրերից: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ - Շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին): - Հասկանալու և կարողանալ սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսությունները:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. - քննարկում /բանավեճ - համագործակցային աշխատանք - էվրիստիկական մեթոդ - մտազրոհ - վերլուծական մեթոդ - խոսքային կամ բանավոր մեթոդ - գրավոր մեթոդ - բացատրական մեթոդ:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Հնչյունաբանություն: Ձայնավորների և բաղաձայնների դասակարգումը: Արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: Բաժին 2. Բառագիտություն. բառիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բառի ուղիղ և փոխաբերական իմաստները: Հոմանիշներ, հականիշներ, համանուններ, հարանուններ: Դարձվածքներ: Բաժին 3. Բառակազմություն, բառի ձևաբանական կազմը /արմատներ, ածանցներ, վերջավորություններ, նրանց ուղղագրությունը/: Բաժին 4. Ձևաբանություն. ձևաբանության		

հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական կարգերը, գոյականի ուղղագրությունը: Ածական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Թվական անուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Դերանուն, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

Русский язык. Под общ. ред. Л.М.Мкртчяна. Ер., изд-во ЕГУ, 2004

Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация □ Речь., П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г.

Учебные пособия по специальности.

1. 0305/B08	2. Ռուսերեն -2	3. 4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. Ստուգաք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը: Դասընթացի խնդիրներն են. ➤ Ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա: ➤ Վերհանել թերություններն ու շտկել դրանք: ➤ Խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները: ➤ Հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը: 2. Կառուցելու տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր խոսք՝ վերլուծությունների, հաշվետվությունների, հետազոտությունների տեսքով: 3. Գործածելու մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Ընտրելու, վերլուծելու և ադապտացնելու տնտեսագիտության, բնագիտության և հումանիտար ոլորտներից ձեռք բերած հիմնարար միջգիտակարգային գիտելիքները անկանխատեսելի իրավիճակներում արդյունավետ միջմշակութային հաղորդակցման և թարգմանություններ կատարելու նպատակով: 2. Կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակութային առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները: 3. Վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ: 4. Թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն և հակառակը: 5. Ձևազանելու մասնագիտական հատուկ շարահյուսական կառուցվածքները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Գնահատելու, վերլուծելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: 2. Օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և գուգադրելու հմտություններ:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. էվրիստիկական մեթոդ 4. մտազրոհ 5. վերլուծական մեթոդ 6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ		

7. գրավոր մեթոդ
8. բացատրական մեթոդ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաբքն անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Ձևաբանություն: Դերբայ, դերբայական դարձված, ուղղագրությունը: Մակբայ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Կապեր, շաղկապներ, մասնիկներ, ձայնարկություններ, քերականական կարգերը, ուղղագրությունը: Բաժին 2. Շարահյուսություն. շարահյուսության հիմնական միավորները /բառակապակցություն, նախադասություն, նախադասության անդամներ/: Պարզ նախադասություն, դասակարգումը, նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամները: Բարդ նախադասություն, դասակարգումը, տեսակները: Բաժին 3. Մասնագիտական տեքստ, կառուցվածքը, տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, մասնագիտական տեքստի բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները: Բաժին 4. Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները: Գիտական զեկույցների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքները:
14. Հիմնական գրականության ցանկ 1. Русский язык. Под общ. ред. Л.М.Мкртчяна. Ер., изд-во ЕГУ, 2004. 2. Учебник по русскому языку. Грамматика. Коммуникация. Речь. П.Б.Балаян, Л.А.Тер-Саркисян, Б.С.Ходжумян. Ереван, изд-во ЕГУ, 2015г. 3. Учебные пособия по специальности.

1.0305/B15	2. Անգլերեն -1	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 1-ին կիսամյակ	7. Ստուգաբք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել ուսանողների լեզվական գիտելիքները անգլերեն լեզվից՝ լեզվի բոլոր մակարդակներում (կարդալ, գրել, ունկնդրել, խոսել), զարգացնել ուսանողների հաղորդակցական հմտությունները՝ միջմշակութային հաղորդակցման:		
Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ներկայացնել տվյալ մասնագիտության ոլորտում խիստ գործածական բառապաշար: ➤ Զարգացնել ձեռք բերված գիտելիքները համապատասխան խոսքային իրավիճակներում:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Անգիր վերարտադրելու մասնագիտական բառապաշարը: 2. Թվարկելու հնչյունական և ուղղախոսական կանոնները և բացառությունները: 3. Թվարկելու նախադասության տիպերը և դրանց շարահյուսական հատկանիշները: 4. Տարբերելու խոսքի մասերը և դրանց կիրառական առանձնահատկությունները:		
բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կիրառելու մասնագիտական բառապաշարը և քերականական գիտելիքները՝ ճիշտ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելիս: 2. Ընկալելու կարդացած և ունկնդրած նյութի հիմնական բովանդակությունը: 3. Կատարելու A1 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն:		
գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Տարանջատելու հիմնական տեղեկատվությունը երկրորդականից: 2. Իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում: 3. Կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. հաղորդակցական մեթոդ 2. մտազրոհ 3. ուսանողական պորտֆոլիո		

4. խմբային աշխատանք 5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն 6. աշխատանք տեղեկագրով 7. ռեֆերատ 8. ինքնուրույն աշխատանք:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաթիվը համարվում է ստուգված ուսանողի՝ մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ /և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում. • գրավոր և բանավոր թարգմանություններ, • ռեֆերատ, • պրեզենտացիա, • խմբային աշխատանք, • ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Հնչյունաբանություն և ուղղախոսություն: Հնչյունների դասակարգումը և արտասանական հատկանիշները: Բաժին 2. Քերականություն: Խոսքի մասեր: Շարահյուսություն: Բաժին 3. Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն: Համաշխարհային պատմության հիմնահարցեր: Թարգմանություններ անգլերենից հայերեն:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Mkhitarian, Ye., (2004) Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan. 2. Cincotta, Howard (Ed.). (1994). An Outline of American History. United States Information Agency. 3. Kirn, Elaine. (1989). About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division. 4. Myers, Sondra (Ed.). (1997). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, & Grognet, Allene Guss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.

1.0305/B16	2. Անգլերեն 2	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6. 2-րդ կիսամյակ	7. Ստուգաթիվ	
8. Դասընթացի նպատակն է հարստացնել մասնագիտական բառապաշարը, խորացնել ուսանողների գիտելիքները և հմտությունները հաղորդակցական բարդ իրավիճակներում:		
Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ Ներկայացնել պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և նմուշների հիման վրա ձևակերպել սեփականը: ➤ Հաղորդել գիտելիքներ մասնագիտական նորաբանությունների ոլորտից:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Թվարկելու պաշտոնական գրագրության ժամանակ անհրաժեշտ սկզբունքները և ներկայացնելու սեփական օրինակները: 2. Կազմելու գրավոր և բանավոր շարադրանք՝ օգտագործելով A2 մակարդակին համապատասխան բառապաշար և քերականական կառույցներ: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Հնչյակելու և վերարտադրելու կարողացած և ունկնդրած A2 մակարդակի տեքստերի և երկխոսությունների հիմնական բովանդակությունը: 2. Շարադրելու խոսքային իրավիճակին համապատասխան գրավոր և բանավոր պատասխան: 3. Կատարելու A2 մակարդակի տեքստերի թարգմանություններ անգլերենից հայերեն և հայերենից անգլերեն: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Իրականացնելու համատեղ աշխատանք թիմում: 2. Կիրառելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և ներկայացնելու պրեզենտացիաներ: 3. Ներգրավելու ձեռք բերված գիտելիքները և կարողությունները միջազգային ասպարեզում՝ անգլերենը օգտագործելով որպես հետագա մասնագիտական առաջընթացի միջոց:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.		

92. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 94. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. հաղորդակցական մեթոդ 2. մտազրոհ 3. ուսանողական պորտֆոլիո 4. խմբային աշխատանք 5. գրավոր և բանավոր թարգմանություն 6. աշխատանք տեղեկագրով 7. ռեֆերատ 8. ինքնուրույն աշխատանք:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքը համարվում է ստուգված ուսանողի՝ մոդուլի շրջանակներում ցուցաբերած կամ/ և վերջում ներկայացրած աշխատանքների առկայության դեպքում. • գրավոր և բանավոր թարգմանություններ, • ռեֆերատ, • պրեզենտացիա, • խմբային աշխատանք, • ուսանողական պորտֆոլիո (ընթերցանությունը և լսողական ընկալումը ստուգող, գրավոր շարադրանքի վարժություններ, CV, դիմում, մոտիվացիոն նամակ):		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Պաշտոնական գրագրություն: Ինքնակենսագրություն, մոտիվացիոն նամակ, դիմում: Բաժին 2. Մասնագիտական բառապաշարի և տեքստերի ուսումնասիրություն: Հայոց պատմությունը համաշխարհային համատեքստում: Թարգմանություններ հայերենից անգլերեն:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Mkhitarian, Ye., (2004) Basic English for University Students, YSU Press, Yerevan. 2. Cincotta, Howard (Ed.). (1994). An Outline of American History. United States Information Agency. 3. Kirn, Elaine. (1989). About the U.S.A. United States Information Agency, Materials Branch of the English Language Programs Division. 4. Myers, Sondra (Ed.). (1997). Democracy Is a Discussion: Civic Engagement in Old and New Democracies: The Handbook. New London, CT: Connecticut College. 5. Short, Deborah J., Seufert-Bosco, Margaret, & Grognet, Allene Guss. (1995). By the People, for the People: U.S. Government and Citizenship. McHenry, IL: Delta Systems Co., Inc.		

1.0305/B15	2.Ֆրանսերեն – 1	3.4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.1-ին կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ հարստացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականական և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա: Այս փուլում ստացած գիտելիքները հիմք են հանդիսանում հետագա՝ առավել խորացված ուսումնասիրության համար: Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ խորացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականության և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, ➤ ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ, ➤ հանրագումարի բերել ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները:		

9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և խմացություն 1. Ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները: 2. Ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները: 2. Ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները: 3. Լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ): 4. Առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն: 2. Ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները: 3. Ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր: 4. Բառարանի օգնությամբ ընթերցելու գեղարվեստական գրականություն և մասնագիտական տեքստեր:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝ 1. Անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. Ընթերցանություն 3. Թեստ 4. ռեֆերատ 5. դիագնոստիկ ստուգում 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույն աշխատանք:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք. Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անցկացվում է բանավոր հարցում:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ռիթմիկ խմբեր: Շեշտ: Enchainement. Liaison. Թեմա 2. Հատուկ և հասարակ գոյական: Գոյականի սեռը, թիվը: Մեռի արտահայտությունը հոդերի և ածանցների միջոցով: Թեմա 3. Որոշյալ և անորոշ հոդ: Մասնական հոդը որպես անորոշ քանակ արտահայտելու միջոց: Միաձուլված հոդ: Հոդը չօգտագործելու դեպքերը: Թեմա 4. Ածական: Ածականի համաձայնությունը գոյականի հետ: Ածականի իմաստի փոփոխությունը՝ կախված նրա դիրքից: Թեմա 5. Ցուցական, ստացական, հարցական և բացականչական, անորոշ ածականներ: Թեմա 6. Թվական: Քանակական և դասական թվականներ և դրանց գործածությունը: Թեմա 7. Դերանուն: Անձնական անշեշտ դերանուններ, դրանց գործածությունը որպես ենթակա, ուղիղ և անուղղակի խնդիր: Անձնական շեշտված դերանուններ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Попова И. Н., Казакова Ж. А., «Французский язык», Москва, 2008 2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, «Grammaire progressive du francais» (Niveau intermediaire). 3. Cl. Miquel, «Communication progressive du francais» (Niveau debutant), 4. M. Djoulhakian, R. Melikstian, A. Mouradian, «Manuel de francais», Erevan – 2011.		

1.0305/B16	2.Ֆրանսերեն– 2	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է խորացնել և զարգացնել նախորդ փուլում ձեռք բերված գիտելիքները, ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր մասնագիտական տեքստերից օգտվելու ունակություններ: Դասընթացի խնդիրները.		

➤ խորացնել նախորդ կիսամյակում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականության և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա, ➤ ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ, ➤ հանրագումարի բերել ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու ֆրանսերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները, 2. ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը, բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները, 2. ճիշտ հնչերանգով ձևակերպելու հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները, 3. լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ), 4. առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. ինքնուրույն կատարելու տեքստի ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություն, 2. ընկալելու և մեկնաբանելու ֆրանսերենի արտասանական յուրահատկությունները, 3. ազատորեն հաղորդակցվելու ֆրանսերենով, ընթերցելու միջին բարդության տեքստեր, 4. բառարանի օգնությամբ ընթերցելու լեզվարվեստական գրականությունն մասնագիտական տեքստեր:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝ 1. անհատական և խմբային առաջադրանքներ 2. ընթերցանություն 3. թեստ 4. ռեֆերատ 5. դիագնոստիկ ստուգում 6. շնորհանդես 7. ինքնուրույն աշխատանք:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաքք. Նախապես տրված հարցաշարի շրջանակում անց է կացվում բանավոր հարցում:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գոյականների իգական սեռի կազմության տարբեր միջոցների դասակարգում՝ քերականորեն, ձևաբանորեն, բառային: Երկու սեռ ունեցող գոյականներ: Թեմա 2. Միայն հոգնակի թվով գործածվող գոյականներ. Բաղադրյալ գոյականների հոգնակի թվի կազմությունը: Թեմա 3. Անորոշ դերանվանական ածականներ: Թեմա 4. Հարաբերական դերանուններ. Դրանց ձևերը և գործածությունը նախադասության մեջ: Թեմա 5. Բայ: Եղանակավորման քերականական արտահայտությունը: Թեմա 6. Ֆրանսերեն լեզվի խոնարհման բնութագիրը: Եղանակների կազմությունը և գործածությունը նախադասություններում: Թեմա 7. Նախդիրների համակարգային դասակարգում: Տարբերի արաբերություններ արտահայտող նախդիրներ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Попова И. Н., Казакова Ж. А., «Французский язык», Москва, 2008 2. M. Gregoire, Od. Thievenaz, «Grammaire progressive du francais» (Niveau intermédiaire). 3. Cl. Miquel, «Communication progressive du francais» (Niveau débutant), 4. M. Djoulhakian, R. Meliksetian, A. Mouradian, «Manuel de francais», Erevan – 2011.		

1. 0305/ B12	2. Վրացերեն -1	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6.1-ին կիսամյակ	7. Ստուգաքք	

8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել բանավոր և գրավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակություններ, ելնելով հաղորդակցման հիմնական պահանջմունքներից: Դասընթացի խնդիրներն են. ➤ Ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա: ➤ Խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները: ➤ Հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու վրացերենի արտասանական նորմերը, հնչյունական համակարգը և հնչյունական յուրահատկությունները, 2. ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու բառը և նախադասությունը, բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. ճիշտ արտասանելու վրացերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները, 2. լսելով՝ հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ), առանց բառարանի կարդալու և վերաշարադրելու միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. շարադրելու տեքստ (20 նախադասություն) առաջարկված որևէ թեմայով (իր, ընտանիքի, ուսման, ազատ ժամանակի, հայրենիքի, հայրենի քաղաքի, եղանակի, հետաքրքրությունների և այլնի մասին): 2. հասկանալու և կարողանալ սկսելու, շարունակելու և ավարտելու երկխոսությունները:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և գուգադրելու հմտություններ:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. էվրիստիկական մեթոդ 4. մտազրոհ 5. վերլուծական մեթոդ 6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 7. գրավոր մեթոդ 8. բացատրական մեթոդ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են Ստուգաբքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Հնչյունաբանություն: Ձայնավորների և բաղաձայնների դասակարգումը: Արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: Բաժին 2. Հնչյունաբանություն. վանկ և տողադարձ Բաժին 3. Բառագիտություն. բառիմաստ, մենիմաստ և բազմիմաստ բառեր: Բառակազմություն, բառի ձևաբանական կազմը /արմատներ, հիմք, ածանցներ/: Բաժին 4. Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/: Խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Գոյական անուն, քերականական սեռ: Շնչավոր և անշունչ առարկաներ: Գոյականի հոգնակի թվի կազմությունը: Բաժին 5. Հոլով և հոլովում(անվանական, պատմողական, սեռական, տրական, գործիական, պարագայական, կոչական հոլովներ): Կայուն և անկայուն հիմքերով գոյականների հոլովումը: Հատուկ անունների հոլովումը: Այլաձև հոլովվող գոյականներ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Բայրամյան Հ., Վրացերենի դասընթաց (հնչյունաբանություն, բառագիտություն, ձևաբանություն), Երևան, 2017: 2. Գորգաձե Ռ., Վրացերեն-հայերեն բառարան, Երևան, 2005: 3. Գորգաձե Ռ., Հայերեն-վրացերեն զրուցարան, Երևան-Թբիլիսի, 2004:

1.0305/B12	2.Վրացերեն -2	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ապահովել և կատարելագործել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը: Դասընթացի խնդիրներն են. Ձևավորել գիտելիքներ՝ հիմնված ժամանակակից պատկերացումների վրա: Վերհանել թերություններն ու շտկել դրանք: Խորացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները և հաղորդակցման կարողությունները: Հատուկ ուշադրություն դարձնել մասնագիտական բառապաշարին՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն գործածելու տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, կառուցելու տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված, հստակ բանավոր և գրավոր խոսք: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ կիրառելու գիտելիքները պրակտիկայում՝ միջմշակությային առնչություններին նպաստելու համատեքստում, ձևակերպելու խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները: վերարտադրելու մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնելու նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ: թարգմանելու մասնագիտական տեքստը հայերենից վրացերեն և հակառակը: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ գնահատելու, վերլուծելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: օգտվելու տեղեկատվական տարբեր աղբյուրներից, մշակելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և գուգադրելու հմտություններ:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. էվրիստիկական մեթոդ 4. մտազրոհ 5. վերլուծական մեթոդ 6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 7. գրավոր մեթոդ 8. բացատրական մեթոդ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Ածական անուն, քերականական կարգերը: Ածական անունների հոլովումը: Ածականների հոլովումը գոյականների հետ: Ածականների համեմատության աստիճանները: Ածականների կազմությունը: Բաժին 2. Թվական անուն, քերականական կարգերը: Քանակական, դասական և կոտորակային թվականներ: Թվականների կազմությունը և հոլովումը: Բաժին 3. Դերանուն, քերականական կարգերը: Դերանունների տեսակներն ու հոլովումը: Բաժին 4. Բայ, քերականական կարգերը: Բայաշարքեր: Բայերի խոնարհումը: Բայի անորոշ ձևերը: Ենթակայական կառուցվածք ունեցող բայերի դիմային ցուցիչները: Խնդրային կառուցվածք ունեցող բայերի դիմային ցուցիչները: Բաժին 5. Բայի կերպը: Բայի սեռը: Միջնեռային փոխանցումներ: Բաժին 6. Մակբայ: Հետադրություն: Շաղկապ: Մասնիկներ: Ձայնարկություն: Բաժին 7. Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրները:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. Բայրամյան Հ., Վրացերենի դասընթաց (հնչյունաբանություն, բառագիտություն, ձևաբանություն), Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2017: Գորգաձե Ռ., Վրացերեն-հայերեն բառարան, Երևան, 2005: Գորգաձե Ռ., Հայերեն-վրացերեն գրուցարան, Երևան-Թբիլիսի, 2004:		

1.0304/ B01	2.Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.15 / 0/ 15	
6.1-ին կիսամյակ	7.Ստուգաք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ Ուսումնասիրել հայ ժողովրդի պատմությունը՝ ծագումից մինչև 17-րդ դարն ընկած ժամանակահատվածը: Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք Հայկական լեռնաշխարհի պատմական աշխարհագրության, համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտական բարձր մակարդակով: Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն ՀՀ քաղաքական լավագույն ապագայի կերտման նպատակով: Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառական նշանակություն: Դասընթացի խնդիրները. Ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց հին և միջնադարյան պետականությունների առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին: Ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն: Ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների հետ տրամաբանական կամ պատճառահետևանքային կապ ապահովելու համար:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն վերաբրտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանը վերաբերող հիմնական փաստական նյութը, նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավոր իրադարձությունները, ներկայացնելու համապատասխան ժամանակաշրջանում ստեղծված հոգևոր և նյութական մշակույթի արժեքները, լուսաբանելու Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսության, ռազմական և այլ բնագավառներ ու նվաճումները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը, արժևորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում, արժևորելու ինչպես նախաքրիստոնեական, այնպես էլ քրիստոնեական դարաշրջաններում ստեղծված մեր մշակութային արժեքները, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ տարբերակելու և գնահատելու մեր պատմության բնորոշ առանձնահատկությունները, ինչը ևս հնարավորություն կտա քաղաքական կողմնորոշում ունենալու ներկայում և ապագայում, բանավիճելու:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույնք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. ռեֆերատ 4. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաքը. Նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր հարցում:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայաստանը հնագույն շրջանում: Թեմա 2. Հայաստանի հին շրջանի պատմությունը. Վանի		

թագավորությունը /Ք.ա. 9-6-րդ դդ/։ Երվանդունիների թագավորությունը։ Թեմա 3. Մեծ Հայքի թագավորության վերելքը Արտաշեսյան շրջանում։ Թեմա 4. Արշակունիների թագավորությունը։ Թեմա 5. Հայաստանը վաղ միջնադարում։ Թեմա 6. Հայաստանը զարգացած միջնադարում։ Թեմա 7. Հայաստանը ուշ միջնադարում։		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. Հայոց պատմություն, (Հր. Միմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2012: Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախշյանի խմբագրությամբ), Երևան, 1975: Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, (Հր. Միմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2000: Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ա.), Երևան, 2009:		
1. 0304/B05	2. Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.15/0/15	
6.2-րդ կիսամյակ	7. Ստուգաք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել հայ ժողովրդի պատմությունը՝ 17-րդ դարից մինչև մեր օրերը ընկած ժամանակահատվածը։ Այդ նպատակով նախ տրվում է նախագիտելիք համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ, որից հետո ներկայացվում է պատմությունը՝ գիտության ամենավերջին ձեռքբերումների մակարդակով։ Դասընթացում ոչ միայն ներկայացվում են փաստերն ու իրադարձությունները, այլև տրվում է դրանց վերլուծությունը, ինչն անհրաժեշտ է պատմությունից դասեր քաղելու և այն հանուն մեր ապագայի կառուցման գործածելու նպատակով։ Առանձին թեմաներով ուսումնասիրվում են հայ հոգևոր և նյութական մշակույթը, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, տնտեսությունը, որոնք ևս ունեն թե՛ ճանաչողական, թե՛ կիրառական նշանակություն։ Հայոց պատմությունը դիտարկվում է համաշխարհային պատմության համատեքստում։ Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ձևավորել հստակ պատկերացում հայոց նոր և նորագույն պատմության առանձնահատկությունների, զարգացման ընթացքի և փուլերի մասին։ ➤ Ձևավորել պատմական փաստերը համադրելու, երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն։ ➤ Ապահովել գիտելիքներ և հիմք հետագա դասընթացների ուսումնասիրման, քննարկման և ներկայացման համար։		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն - վերարտադրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմությանը վերաբերող հիմնական փաստական նյութը։ - նկարագրելու հայոց պատմության համապատասխան ժամանակաշրջանների գլխավոր իրադարձությունները։ բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ - բացահայտելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը։ - արժևորելու պատմական տվյալ ժամանակահատվածի կարևոր իրադարձությունները՝ համաշխարհային պատմության համատեքստում գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ - տարբերակելու և գնահատելու մեր պատմության որոշակի օրինաչափությունները, ինչը ևս հնարավորություն կտա ապագայում ճիշտ կողմնորոշվելու։		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ։ Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը։ Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը։		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. - դասախոսություն - սեմինար - ռեֆերատ - անհատական և խմբային առաջադրանքներ։		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		

Ստուգաք. Նախապես տրված հարցաշարի շրջականում անցկացվում է բանավոր հարցում:	
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դարերում: Թեմա 2. Ռուսաստանի ներթափանցումը Անդրկովկաս 19-րդ դարի սկզբին: Թեմա 3. Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Թեմա 4. Ազատագրական խմբակների, կազմակերպությունների ու քաղաքական-ազգային կուսակցությունների ձևավորումը: Թեմա 5. Ազգային-ազատագրական զինված պայքարի փուլը: Թեմա 6. Իրավիճակը Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին: Արևմտահայության Մեծ Եղեռնը և ինքնապաշտպանական մարտերը: Թեմա 7. Հայաստանը 1917թ. ռուսական հեղափոխությունների շրջանում: Թեմա 8. Հայաստանի Հանրապետությունը 1918-1920թթ.: Թեմա 9. Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991թթ.: Թեմա 10. Հայաստանի Երրորդ Հանրապետությունը: Թեմա 11. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:	
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հայոց պատմություն, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2012: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, (Ստ. Մելիք-Բախշյանի խմբագրությամբ), Երևան, 1975: 3. Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, (Հր. Սիմոնյանի խմբագրությամբ), Երևան, 2000: 4. Հայոց պատմություն, (Պողոսյան Ս., Ասրյան Ա.), Երևան, 2009:	

1.0105/B 07	2.Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/ 0/ 0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Ստուգաք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել կենսոլորտի կառուցվածքի տեսական հիմնահարցերը և «մարդ-կենսոլորտ» համակարգում նրանց փոխազդեցությունը, ինչպես նաև պատրաստել որակյալ մասնագետներ, որոնք կարող են գնահատել շրջակա միջավայրի աղտոտման աստիճանը, որպես հասարակության գործունեության արդյունք և նախագծուշացնելու կամ կանխարգելելու անթրոպոգեն գործունեության ոչ ցանկալի հետևանքները: Նպատակն է հասկանալու էկոլոգիական հիմնախնդիրների էությունը և զարգացնել այդ խնդիրները լուծելու ունակությունը: Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ Ուսանողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ՝ էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունների և օրենքների, էկոլոգիական համակարգերի և գործընթացների, շրջակա միջավայրի էկոլոգիական հնարավորությունների, բնական և տեխնոգեն միջավայրերի, ժամանակակից զարգացման տեղեկանքների, էկոլոգիական մշակույթի, որպես գործոնի ձևավորման, էկոլոգիական ճգնաժամների, էկոլոգիայի բնագավառում միջազգային իրավական նորմերի, Հայաստանի Հանրապետությունում գործող էկոլոգիական օրենսդրության մասին: ➤ Ուսանողների մոտ զարգացնել հմտություններ բնագիտությունից, էկոլոգիայից, բնապահպանությունից՝ ձևավորելով դիտարկելու, ստեղծագործելու, հետազոտելու ունակությունները, տրամաբանական և գիտական լեզվամտածողությունները, եզրակացություն անելու կարողությունները: ➤ Դաստիարակել քաղաքացիական դիրքորոշում և պատասխանատվություն՝ մարդկության և բնական միջավայրի նկատմամբ:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Սահմանելու էկոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, էկոլոգիական հիմնական և կարևոր օրենքները, սկզբունքները, օրինաչափությունները և կանոնները: 2. Նշելու շրջակա միջավայրի զարգացման կոնցեպցիաները և թվարկելու մթնոլորտի, ջրոլորտի և հողոլորտի վրա հիմնական անթրոպոգեն ազդեցություն ունեցող աղտոտող նյութերը և ներկայացնելու նրանց վերլուծության մեթոդները: 3. Բացատրելու, թե ի՞նչ ազդեցություն կարող է ունենալ բնակչության վրա շրջակա միջավայրի աղտոտման հետևանքները: բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Էկոլոգիական գնահատական տալու շրջակա միջավայրի հիմնական գործոններին: 2. Նախագծուշական միջոցառումներ ներկայացնելու՝ գերծ պահելու շրջակա միջավայրը էկոլոգիական աղետներից: 3. Անցկացնելու մոնիտորինգ և գնահատելու տարածաշրջանի էկոլոգիական իրավիճակը, համապատասխան եզրակացություն տալ այն նպատակով գործոնների մասին, որոնք կբարելավեն տարածաշրջանի էկոլոգիան: գ. քննադատական/փոխանցելի կարողություններ 1. Ցուցաբերելու ինքնուրույն ուսումնասիրելու ունակություն: 2. Հետազոտություններ անելու, ստացած տեղեկությունը արհեստավարժ օգտագործելու խնդիրներին		

լուծման նպատակով: 3. Տիրապետելու կանխատեսման մեթոդին, թե այս կամ այն գործոնը, ինչպիսի ազդեցություն կարող է ունենալ տվյալ էկոհամակարգի վրա:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11.Գիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Պասիվ դասախոսություն 2. Ակտիվ դասախոսություն ✓ <i>հարցուպատասխան</i> ✓ <i>զրույց</i> 3.Բնտերակտիվ դասախոսություն ✓ <i>«PowerPoint» համակարգչային ծրագրով դրվագներից ուցարում</i> ✓ <i>հարցուպատասխան</i> ✓ <i>բանավեճ</i> ✓ <i>զրույց</i>		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1. Բանավոր քննում ըստ նախապես ներկայացված հարցաշարի կամ դասախոսի կողմից առաջադրված թեմայով ռեֆերատի զեկուցում: 2. Այնուստոյնները, որոնք ամբողջական դասընթացի մաս կազմող 5 և ավելի թեմաներից կամ ինքնուրույն աշխատանքների թեմաներից գնահատվել են «ստուգված», ապա ստանում են «Ստուգված»:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Էկոլոգիայի համառոտ պատմությունը: Էկոլոգիայի կառուցվածքը, առարկան և օբյեկտը: Լիբիխի, մինիմումի, Վիյամի գործոնների անկախության և Շելֆորդի տոլերանտության օրենքները: Թեմա 2. Էկոհամակարգի գործունեության սկզբունքները: Էկոհամակարգի կառուցվածքը: Պրոդուցենտներ, կոնսումենտներ, ռեդուցենտներ /ավտոտրոֆներ, հետերոտրոֆներ/: Թեմա 3. Օրգանիզմների գոյության միջավայրը և պայմանները: Կենսական, ոչ կենսական, մարդածին, սահմանափակող գործոններ: Օրգանիզմների հարմարվելը միջավայրի պայմաններին: Թեմա 4. Էներգիայի և նյութերի հոսքը Էկոհամակարգում: Էկոհամակարգերի էներգետիկական դասակարգումը: Էներգիայի և նյութերի փոխանցումը Էկոհամակարգերում, էներգիայի կորուստները սննդային շղթաներում: Ազոտի, ֆոսֆորի, ծծմբի, ածխածնի շրջանառությունը: Թեմա 5. Մարդու առողջության էկոլոգիական ասպեկտները: Միջավայրի քիմիական, կենսաբանական աղտոտումը, միջավայրի աղտոտումը աղմուկով, սննդամթերքների աղտոտումը: Գյուղատնտեսական և ուրբանիստական համակարգեր: Թեմա 6. Անսպառ և սպառվող պաշարները: Մարդու ազդեցությունը կենսոլորտի վրա: Արդյունաբերության առաջընթացը և բնապահպանության հիմնախնդիրները: Արդյունաբերության էկոլոգիացման սկզբունքները: Թեմա 7. Քարոլորտի կառուցվածքը: Մթնոլորտի կառուցվածքը, նշանակությունը: Ջուրը երկրի վրա և նրա հատկությունները: Կենսոլորտի կառուցվածքը: Հողը, նրա կառուցվածքը և նշանակությունը բնության մեջ: Թեմա 8. Պոպուլյացիայի բնութագիրը, ծնելիություն և մահացություն, պոպուլյացիայի սեռային կազմը, պոպուլյացիայիների միջև գոյություն ունեցող փոխազդեցության ձևերը, գիշատիչ-գոհ փոխհարաբերությունը: Թեմա 9. Մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրները և դրա էկոլոգիական հետևանքները: Զրոլորտի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Քարոլորտի և բնահողի վրա մարդածին բացասական ազդեցությունները: Երկրի կլիմայի փոփոխության և անապատացման հիմնախնդիրները:		
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Գրիգորյան Կ., Եսայան Ա., Ժամհարյան Հ., Խոյեցյան Ա., Մովսեսյան Հ., Փիրումյան Գ., Էկոլոգիայի և բնության պահպանության հիմունքներ, 2010: 2. Գրիգորյան Ա., Աղայան Ա., ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների համակարգի ներկա վիճակը, Երևան, 2008: 3. Մելքումյան Լ., Գալստյան Մ., Բնապահպանության հիմունքներ: Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2010: 4. Շահիկյան Մ., Թամրազյան Ն., Էկոլոգիա, Երևան, 2002: 5. Валога В.Д. Основы экологии: Учебное пособие.-5-е изд., Москва, 2005.		

1.0304/ B10	2. Փյիխտիայության հիմունքներ	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.30 /0 /30	

6.3-րդ կիսամյակ	7.Ստուգաք
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ներկայացնել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, որոնք թույլ են տալիս կերտել ազգային նկարագրով և գիտական աշխարհայացքով զինված մարդ, ձևավորել փիլիսոփայական մտածողության այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր կրթված և լավ մասնագետի համար: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Բացահայտել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները: ➤ Բացատրել կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները: ➤ Հիմնարար գիտությունների տվյալների փիլիսոփայական մեկնաբանությունների միջոցով աջակցել ուսանողի համակարգված աշխարհայացքի, քաղաքակրթական զարգացումների, արդի միտումներին և այդ համատեքստում ազգային մրցունակ համակարգի մասին պատկերացումների ձևավորմանը:	
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. սահմանելու կեցության համընդհանուր օրենքները, կատեգորիաները, հիմնական ձևերն ու առանձնահատկությունները: 2. բացահայտելու ճանաչողության, գիտության էության առանձնահատկությունները: 3. ներկայացնելու աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի փիլիսոփայական հայեցակարգի ընդհանուր և տարբերակիչ առանձնահատկությունները, ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքների և հավատի, ռացիոնալ և իռացիոնալ սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. տարբերելու գիտականը ոչ գիտականից, ճշմարիտը կեղծից, էականը ոչ էականից: 2. վերլուծելու հասարակական կյանքում տեղի ունեցող գործընթացները և դրանց պատճառահետևանքային կապերը: 3. կողմնորոշվելու մարդ-մարդ և մարդ-բնություն փոխհարաբերություններում: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. տեղին և ժամանակին գործածելու փիլիսոփայական մտածողության կոնցեպտուալ ապարատը:	
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:	
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկում 4. զեկուցում 5. ռեֆերատ:	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգաքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգաքը համարվում է հանձնված:	
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Փիլիսոփայության առարկան: Թեմա 2. Կեցություն և մատերիա: Թեմա 3. Դիալեկտիկա: Թեմա 4. Բնություն: Թեմա 5. Մարդ և պրակտիկա: Թեմա 6. Գիտակցություն և ճանաչողություն: Թեմա 7. Գիտություն: Թեմա 8. Հասարակություն:	
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Դավիթ Անհաղթ, Երկեր, Երևան, 1980: 2. Բրուտյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, Հ. 1, Երևան, 1987: 3. Բրուտյան Գ., Իմաստասիրական երկխոսություններ, Հ. 2, Երևան, 1987: 4. Գաբրիելյան Հ., Հայ փիլիսոփայության պատմություն, Երևան, 1980: 5. Կյուրեղյան Է., Փիլիսոփայություն, Երևան, 2004:	

1.0001 /B02, B06	2.Ֆիզդաստիարակություն	3. 0 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5. 0/60/0	
6.1-ին, 2-րդ կիսամյակներ	7.Ստուգաք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ հաշվի առնելով հասարակության և անհատի զարգացման հետաքրքրություններն ու շահերը, մարզի բնակչիմայական պայմանները և ուսանողների ֆիզիկական զարգացման ու շարժողական ընդունակությունների առանձնահատկությունները՝ ուսանողների մոտ ձևավորել սոցիալապես անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ծավալը լիարժեք ֆիզիկական պատրաստություն ստանալու, ամենօրյա կյանքի ու կրթության պահանջները ապահովելու և շարունակելու վերաբերյալ: Կարևորելով ուսանողների գիտակցական մակարդակի բարձրացումը՝ դասընթացը նպատակ ունի. • ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը, • նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը, • բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց, • նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը, • զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն: Դասընթացի խնդիրներն են. ➤ հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում, ➤ ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջումը, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններն ու հմտությունները: 9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. սահմանելու անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները, 2. թվարկելու կոփման կանոնները և բացատրել դրանց նշանակությունը, 3. ներկայացնելու ֆիզիկական դաստիարակության պարապմունքների ժամանակ անվտանգության պահպանման կանոնները, 4. ներկայացնելու առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքները, 5. առանձնացնելու վնասակար սովորությունները և բացատրել դրանց կործանարար ազդեցությունը անձի մտավոր և ֆիզիկական զարգացման վրա: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. կատարելու նորմատիվներին համապատասխան ֆիզիկական վարժություններ (ակրոբատիկ 2. վարժություններ, վազք, հեռացատկ), 3. ցուցաբերելու շարժողական ընդունակություններն ու ֆունկցիոնալ կարողություններն ուսուցանվող մարզաձևերում, 4. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. աջակցելու կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս անցկացվող մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի ու սպորտային միջոցառումների կազմակերպմանը, 2. դասընթացի ժամանակ կազմակերպելու թիմային մրցախաղեր տարբեր սպորտաձևերից,		

3. կազմելու իր և ընկերների առողջ կենսակերպի ապահովման ուսումնամարզական պարապմունքների պլան:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. 9.5. Աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ . • տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ), • մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ), • ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ), • անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ), • ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ), 2. արտաուսումնական պարապմունքներ. • ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում, • վերականգնողական միջոցառումների իրականացում, • մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի, • ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով, • մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում, • մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով: Ստուգարքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:
13. Դասընթացի թեմատիկ բովանդակությունը. /բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից./ 1-ին կիսամյակ Թեմա 1. Ֆիզիկական դաստիարակություն, նրա դերն ու նշանակությունը ընդհանուր կրթական համակարգում: Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի հիգիենիկ հիմունքները: Անձնական հիգիենայի և ֆիզիկական վարժություններով պարապմունքների հիգիենիկ կանոնները: Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլք: Թեմա 2. Մարմնի կոփման կանոնները և դրանց նշանակությունը: Վազք: Վազքի տեխնիկայի ուսուցում: Վազք. փոփոխական արագությամբ, արգելքների հաղթահարումով, 60 մ /ցածր մեկնարկից/, 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/: Հեռացատկ: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում: Հեռացատկ տեղից: Թեմա 3. Սպորտային խաղերի դերն ու նշանակությունը ուսանողի մտավոր և ֆիզիկական դաստիարակության, ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման գործում: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում, գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ուսուցում: Գնդակի վարում և փոխանցում 2 ձեռքով: Զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկայի ուսուցում: Թեմա 4. Ուսանողի առողջ կենցաղավարության հիմունքները, նրա արդյունավետության չափանիշները, պայքարը բացասական երևույթների դեմ: Երկկողմանի խաղ (վոլեյբոլ, բասկետբոլ): 2-րդ կիսամյակ Թեմա 1. Ընդհանուր ֆիզիկական և սպորտային պատրաստության դերը ֆիզիկական դաստիարակության գործում: Շարժողական ընդունակությունների կատարելագործման հիմունքները: Մարմնամարզություն: Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, ետ, «կամուրջ» պառկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնծի երկարությամբ: Թեմա 2. Ֆիզիկական բեռնվածության ծավալը ուսանողական տարիքում, նրա միջոցով ֆիզիկական զարգացման և մարմնակազմության հնարավորություններն ու շտկման պայմանները: Մարմնամարզություն: Մարզանստարանի վրա հենում պառկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: Թեմա 3. Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդական հիմունքները, նրանց ձևերը և տարիքային և սեռային առանձնահատկությունները: Սպորտային խաղ վոլեյբոլ. վերնից սկզբնահարվածի տեխնիկայի ուսուցում: Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս. տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ուսուցում: Սպորտային խաղ բասկետբոլ. գնդակին տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում, պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում, գնդակի նետում զամբյուղի մեջ: Թեմա 4. Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Հարձակողական հարվածի տիրապետման տեխնիկայի ուսուցում: Խաղի պաշտպանության տեխնիկայի ուսուցում: Երկկողմանի խաղ: Թեմա 5. Ինքնուրույն պարապմունքների հիգիենան և ինքնահսկումը: Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական վազք: Կարճ վազքի տեխնիկայի

առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Երկար վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները: Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): Հեռացատկ: Հեռացատկ տեղից՝ զույգ ոտքերի հրումով: **Թեմա 6.** Մասնակցությունը սպորտային մրցումների, դրանց ֆիզիկական և հոգևոր դաստիարակչական նշանակությունը: **Թեմա 8.** Ստուգարքային ձևերի նախապատրաստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Սամվելյան Լ.Ա., Պետրոսյան Գ.Ա., Թումանյան Հ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Երևան, ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ, 2007թ.
2. Ազիզյան Գ.Ն., Վանեսյան Հ.Ս., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Բաբայան Հ.Ս., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000:
4. Բաբայան Մ.Ա., Մարմնամարզության հիմունքներ, Եր., 1989:
5. Բոյախյան Գ.Ե., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
6. Թումանյան Հ.Գ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:
7. Մելիքսեթյան Ռ.Տ., Տեսական գիտելիքների ուսուցումը ֆիզիկական կուլտուրայի դասերին, Եր., 1991:

1.0001/B11, B14	2. Ֆիզդաստիարակություն	3.0 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.0/60/0	
6.3-րդ, 4-րդ կիսամյակներ	7. Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ • ապահովել երիտասարդ սերնդի կրթադաստիարակչական գործընթացը, • նպաստել ուսումնառողների առողջական վիճակի բարելավմանը, • բարձրացնել ֆիզիկական դաստիարակության դերն ու նշանակությունը, պարապմունքները դարձնել ակտիվ հանգստի, մտավոր լարվածության վերացման և ուժերի վերականգնման միջոց, նպաստել սովորողների մտավոր, հոգևոր և ֆիզիկական ունակությունների համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացմանը, բարձրացնել նրանց մտավոր և ֆիզիկական աշխատունակությունը և պատրաստվածությունը, • զարգացնել ուսանողների ֆունկցիոնալ և շարժողական ընդունակությունները, ձևավորել նրանց մոտ արագաշարժություն, ուժ, ճկունություն, դիմացկունություն, ճարպկություն, կոորդինացիա և այլն, • կենսաձևում արմատավորել ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես առողջ ապրելակերպի միջոց: Դասընթացի խնդիրներն են. ➤ հասնել նրան, որ ուսանողները կարևորեն ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում, ➤ ուսանողներին հաղորդել հիմնարար գիտելիքներ առողջ կենսաձևի գիտակենսաբանական և գործնական հիմունքների վերաբերյալ, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել համամարդկային գաղափարներ, բարոյական և կամային հատկանիշներ, կարգապահություն, աշխատասիրություն, սոցիալական ակտիվ դիրքորոշում, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական ինքնակատարելագործման և ինքնադաստիարակման արժեքային համակարգ, սերմանել ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով կանոնավոր պարապելու պահանջմունք, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել առողջությունը պահպանելու և ամրապնդելու, հոգեկան կայունությունը զարգացնելու, հոգեֆիզիկական ընդունակություններն ու անձի յուրահատկությունները մշակելու գործնական կարողություններ ու հմտություններ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու մասսայական սպորտի, բարձր նվաճումների սպորտի և ուսանողական սպորտի առանձնահատկությունները, թվարկել սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման փուլերը, 2. ներկայացնելու ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգի կառուցվածքը, ունիվերսիադաների և օլիմպիական խաղերի տարբերությունները, թվարկել նրանց դաստիարակչական հատկությունները, ներկայացնել տեղեկություններ օլիմպիական խաղերի և անվանի մարզիկների վերաբերյալ, 3. հիմնավորելու կոնկրետ սպորտաձևի ընտրումը կանոնավոր պարապմունքների համար, թվարկել		

հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կիրառման բնութագրերը, 4. թվարկելու տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները, մեկնաբանել անհատի վրա դրանց ներգործության բնութագրերը, 5. ներկայացնելու արտադրական ֆիզիկական կուլտուրայի, արտադրական մարմնամարզության առանձնահատկությունները և մեկնաբանել նրանց անհրաժեշտությունը մասնագիտական գործունեության մեջ: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. պահպանելու ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները, 2. սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում իրականացնելու օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողություն կիրառելով նրա հիմնական մեթոդները և ցուցանիշները, վարել ինքնավերահսկման օրագիր, 3. ցուցաբերելու տեխնիկական և տակտիկական գործողությունների հստակ կատարում մարզախաղերի ժամանակ, 4. կատարելու շարժողական գործողություններ ֆիզիկական վարժությունների կատարման մատուցված մեթոդներով և ցուցաբերելու նորմատիվներին համապատասխան արդյունքներ, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. դասախոսի անմիջական հսկողությամբ ուսանողների խմբում իրականացնելու թեմատիկ հանձնարարականի փոխադարձ վերահսկողություն, 2. աջակցելու ընկերներին թեմատիկ շարժողական գործողությունների, հնարքների կատարման ժամանակ, ներկայացնելու իր կարծիքը ընկերների ֆիզիկական պատրաստվածության վերաբերյալ, 3. վերլուծելու դասախոսի կողմից իրեն և խմբին տրված անհատական և խմբային հանձնարարականների իրականացման արդյունքները, 4. կազմակերպելու մասսայական և առողջարարական ֆիզկուլտուրայի պարապմունքներ, սպորտային միջոցառումներ կուրսում, ֆակուլտետում, բուհում և նրա շրջանակներից դուրս, 5. կողմնորոշվելու տարբեր իրավիճակներում, ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն վնասվածքների դեպքում:	10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ5. Աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Վերահսկողական ուսումնական պարապմունքներ . • տեսական դասեր դասախոսությունների ձևով (խոսքային մեթոդ), • մեթոդական-գործնական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ), • ուսումնամարզական պարապմունքներ (ինտերակտիվ մեթոդ), • անհատական և խմբակային լրացուցիչ պարապմունքներ (խմբային մեթոդ), • ինքնուրույն պարապմունքներ դասախոսի հանձնարարությամբ և հսկողությամբ (խմբային մեթոդ), 2. արտաուսումնական պարապմունքներ. • ֆիզիկական վարժությունների կատարում օրվա ընթացքում, • վերականգնողական միջոցառումների իրականացում, • մասնակցություն պարապմունքներ ըստ նախընտրած մարզաձևերի, • ինքնուրույն պարապմունքներ ֆիզիկական վարժություններով, սպորտով, տուրիզմով, • մասնակցություն մասսայական առողջարարական և սպորտային միջոցառումներ բուհում, • մարզաառողջարարական ճամբարների կազմակերպում:	12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով: Ստուգարքը համարվում է հանձնած, եթե ուսումնառողը ապահովում է ստուգիչ վարժությունների կատարումը և բավարարում է սահմանված նորմատիվների պահանջներին:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. 3-րդ կիսամյակ Թեմա 1. Ուսանողական սպորտը, բուհում սպորտային պատրաստության կազմակերպման և պլանավորման առանձնահատկությունները: Թեմա 2. Շարային պատրաստություն, դարձումներ տեղում, շարային քայլը: Թեմա 3. Վազքի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում, վազք փոփոխական արագությամբ, վազք 60 մ, 100 մ /ցածր մեկնարկից/: Հեռացատկի տեխնիկայի ուսուցում և ամրապնդում: Հեռացատկ տեղից, տեխնիկայի	

ուսուցում և ամրապնդում: Վազք արգելքների հաղթահարումով: Վազք 500 մ /աղջիկներ/, 1000 մ /տղաներ/:

Թեմա 4. Ուսանողական սպորտային մրցումների համակարգը, ունիվերսիադաներ, օլիմպիական խաղեր: Օլիմպիզմը և օլիմպիական դաստիարակությունը: **Թեմա 5.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում, սկզբնահարվածի ուսուցում և ամրապնդում: Գնդակի ընդունում և փոխանցում 2 ձեռքով: **Թեմա 6.** Սպորտային խաղ բասկետբոլ, խաղի կանոնների ամրապնդում: **Թեմա 7.** Կանոնավոր պարապմունքների համար սպորտաձևի ընտրման դրդապատճառները և հիմնավորումը: Հիմնական սպորտաձևերի և ֆիզիկական վարժությունների համամակարգերի համառոտ հոգեֆիզիոլոգիական բնութագրերը: **Թեմա 8.** Սպորտային խաղ սեղանի թենիս, խաղի կանոնների ուսուցում, սկզբնահարվածի ուսուցում: **Թեմա 9.** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, ետ, «կամուրջ», կանգ թիակների վրա պատկած դրությունից: **Թեմա 10.** Մարմնամարզություն: Ցատկ այծիկի վրայից՝ ոտքերը զատած եղանակով:

4-րդ կիսամյակ

Թեմա 1. Տարբեր մարզաձևերով պարապմունքների առանձնահատկությունները: Անհատի ֆիզիկական, շարժողական և հոգեկան հատկությունների վրա դրանց ներգործության բնութագրերը: **Թեմա 2.** Ակրոբատիկ վարժություններ. գլուխկոնծի առաջ, ետ, «կամուրջ» պատկած դրությունից, կանգ թիակների վրա, կանգ գլխի վրա, գլորումներ, գլուխկոնծի երկարությամբ: Մարզանստարանի վրա հենում պատկած դրությունից ձեռքերի ծալում և ուղղում: **Թեմա 3.** Մարզապարապմունքների արդյունավետության հսկողությունը, ընտրած սպորտաձևի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգերի կատարելագործման նորմաները: **Թեմա 4.** Սպորտային խաղ վոլեյբոլ: Վերնից սկզբնահարվածի, հարձակողական հարվածի տիրապետման, խաղի պաշտպանության տեխնիկաների ուսուցում և ամրապնդում: **Թեմա 5.** Սպորտային խաղեր փետրագնդակ, սեղանի թենիս, նրանց տեխնիկական և տակտիկական տարրերի ամրապնդում: **Թեմա 6.** Սպորտով կանոնավոր պարապելու դեպքում օրգանիզմի վիճակի ինքնահսկողությունը, նրա հիմնական մեթոդները, ցուցանիշները և ինքնավերահսկման օրագիրը: **Թեմա 7.** Սպորտային խաղ բասկետբոլ, գնդակին տիրապետելու, պաշտպանության, զամբյուղի մեջ գնդակի նետման տեխնիկաների ամրապնդում: **Թեմա 8.** Սպորտային խաղեր վոլեյբոլ և բասկետբոլ: Երկկողմանի խաղ: **Թեմա 9.** Առաջին բուժօգնությունը վնասվածքների դեպքում: **Թեմա 10.** Վազք. ընթացքից, արագացումներով, ցածր մեկնարկից, փոփոխական: Կարճ վազքի տեխնիկայի առանձնահատկությունները՝ 100 մ, 200 մ, 300 մ: Վազք արգելքների հաղթահարումով (աղջիկներ՝ 200-300 մ, տղաներ՝ 500 մ): Վազք 500 մ (աղջիկներ), 1000 մ (տղաներ): **Թեմա 11.** Հեռացատկ տեղից զույգ ոտքերի հրումով: **Թեմա 12.** Արտադրական ֆիզիկական կուլտուրա, արտադրական մարմնամարզություն, նրանց նշանակությունը մասնագիտական գործունեության մեջ և նրանց առանձնահատկությունները: **Թեմա 13.** Ստուգաբային ձևերի նախապատրաստում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Մամվեյան Լ.Ա., Պետրոսյան Գ.Ա., Թումանյան Հ.Գ., Գրիգորյան Ա.Ա., Ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր (Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար), Երևան, ՎՄՎ-ՊՐԻՆՏ, 2007թ.
2. Ազիզյան Գ.Ն., Վանեյան Հ.Ս., Ֆիզիկական պատրաստություն, Եր., 2002:
3. Բաբայան Հ.Ս., Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակություն ֆիզդաստիարակության գործընթացում, Եր., 2000:
4. Բոյախյան Գ.Ե., Մարմնամարզության կիրառական վարժություններ ուսանողների համար, Եր., 2005:
5. Թումանյան Հ.Գ., Դիմացկունություն, տարիքային փոփոխությունները և նրա մշակման մեթոդիկան, Եր., 2002:

1. 0001/B03	2. Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.30 /30 /0	
6.1-ին կիսամյակ	7. Ստուգաբա	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ սովորողների մոտ ձևավորել ԱԻ-ների մասին պատկերացում, ԱԻ-ներում գործելու հմտություններ, փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման վերաբերյալ հմտություններ և տարաբնույթ պատահարների ժամանակ հնարավոր վնասվածքների և այլ ախտահարումների դեպքում առաջին բուժօգնության ցուցաբերման անհրաժեշտ կարողություններ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու տարաբնույթ ԱԻ-ների հետևանքով ստեղծված իրավիճակները և դրան դիմակայելու ուղիները, 2. ներկայացնելու տեղեկատվություն ԱԻ-ում և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից բնակչության պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումների մասին, 3. մեկնաբանելու ՀՀ-ում հավանական ԱԻ-ներից բխող ռիսկերի գնահատման մեթոդները, 4. ներկայացնելու համաձայնակային իրավիճակներում վարակի տարածման հնարավոր ուղիներն ու		

բացատրելու դրանցից պաշտպանության ձևերը, 5. ներկայացնելու առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելու հիմնահարցերը, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. գնահատելու տուժածի վիճակը (առաջնային և երկրորդային զննում), վնասվածքի տեսակն ու ծանրությունը և ցույց տալ առաջին բուժօգնություն, 2. դրսևորելու նախընտրելի վարքագիծ տարաբնույթ արտակարգ իրավիճակներում, 3. ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն տարաբնույթ վնասվածքների և ախտահարումների դեպքերում, 4. օգտագործելու ձեռքբերված կարողությունները ԱԻ և պատերազմի ժամանակ պետության կողմից իրականացվող միջոցառումների ընթացքում: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. կիրառելու ձեռք բերված տեսական գիտելիքները գործնականում, 2. աշխատելու թիմում և լուծելու բարդ խնդիրներ, 3. վերլուծելու իրավիճակը և կատարելու անհրաժեշտ գործողություններ իր և շրջապատի համար:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ5. Աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. հարցադրումներ և քննարկումներ 4. լաբորատոր աշխատանքներ 5. տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Դասընթացն ավարտվում է ստուգաբաժնով: Ստուգաբաժն անցկացվում է բանավոր հարցման միջոցով: Հարցերի 50%-ին պատասխանելու դեպքում ստուգաբաժնը համարվում է հանձնված:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Արտակարգ իրավիճակներ ու պատահարներ: Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կառուցվածքն ու խնդիրները: Թեմա 2. Արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագրերն ու կանխարգելման միջոցառումները: Բաժին 2. Քաղաքացիական պաշտպանություն: Թեմա 3. Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: Թեմա 4. Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: Թեմա 5. Բնակչության պաշտպանության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: Թեմա 6. Արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: Թեմա 7. Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը: Բաժին 3. ԱԻ-ում բնակչության առաջին բուժօգնություն: Թեմա 8. Առաջին բուժօգնությունն ու մինչբժշկական օգնությունն արտակարգ իրավիճակներում: Թեմա 9. Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: Թեմա 10. Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: Թեմա 11. Հակահամաճարակային միջոցառումներն արտակարգ իրավիճակներում: Թեմա 12. Վնասվածքներ և սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Մարկարյան Ռ., Ջանջուղազյան Ն., Օհանջանյան Մ., Հարությունյան Ա., Հարությունյան Վ.Ս., Բաղդասարյան Լ., Հասարայան Ռ., Վարդանյան Ջ., «Քաղպաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր», Երևան, 2006, 238 էջ: 2. Հեղինակների կողմից, «Մինչբժշկական օգնությունը բնակչությանը արտակարգ իրավիճակներում», ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2007, 224 էջ: 3. Մանասյան Կ., «Միտ-թոքային վերակենդանացման մինչբժշկական մեթոդների ուսուցումը» (ուսումնամեթոդական աշխատանք), Երևան, 2007, 44 էջ: 4. Աղամյան Մ., «Փոխադրականան շարժացում», ուսումնամեթոդական աշխատանք, Եր., 2011, 36 էջ: 5. Մանուկյան Ս., Ճաղարյան Գ., «Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցեր», ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2017:

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ
ԿԱՄԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ**

1.0201/B17	2.Տնտեսագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Ստուգաք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ ձևավորել համակարգված տրամաբանական մտածողություն և տալ տնտեսագիտական ընդհանուր գիտելիքներ: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ուսանողներին մեկնաբանել տնտեսագիտության հիմնարար օրենքները կատեգորիաները, ցուցանիշները: ➤ Ուսանողներին բացատրել շուկայական տնտեսության սկզբունքները: ➤ Ուսուցանել ուսանողներին օգտվել մասնագիտական գրականությունից, օրենքներից: ➤ Ուսանողներին զինել միկրո և մակրո ցուցանիշները հասկանալու, վերլուծելու կարողություններով:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. սահմանելու և մեկնաբանելու շուկայական տնտեսության առանձնահատկությունները, սկզբունքները, տնտեսական օրենքները: 2. ներկայացնելու շուկայի մոդելները, ռեսուրսների շուկաները և դրանց առանձնահատկությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. ներկայացնելու միկրո, մակրո ցուցանիշները, ֆինանսաբանկային համակարգը: 2. վերլուծելու տնտեսական իրավիճակները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. աշխատելու թիմում: 2. տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, հմտորեն հաղորդակցվելու հանրության հետ:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություններ 2. սեմինարներ, քննարկումներ և բանավեճեր 3. խմբային աշխատանքներ 4. ռեֆերատներ:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգաքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգաքը համարվում է հանձնված:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից Թեմա 1. Տնտեսագիտության տեսության առարկան և մեթոդը: Թեմա 2. Տնտեսական զարգացման ընդհանուր խնդիրները: Թեմա 3. Տնտեսության շուկայական համակարգը և եկամտի շրջապտույտը: Թեմա 4. Անհատական շուկաների վերլուծությունը, պահանջարկ և առաջարկ: Թեմա 5. Սպառողի վարքի տեսություն: Թեմա 6. Արտադրության ծախքերի տնտեսություն: Թեմա 7. Շուկայի կառուցվածքը և գնի ու արտադրության ծավալի որոշումը: Թեմա 8. Ձեռնարկությունների ու կազմակերպությունների տիպերը և տեսակները: Թեմա 9. Ռեսուրսների գների ձևավորումը: Թեմա 10. Մակրոտնտեսական ցուցանիշներ: Ազգային հաշիվների համակարգը: Թեմա 11. Մակրոտնտեսական կայունություն և տատանումներ: Թեմա 12. Փողը և բանկային համակարգը, դրամավարկային քաղաքականություն: Թեմա 13. Պետական բյուջեն և ֆիսկալ քաղաքականությունը: Թեմա 14. Միջազգային առևտրի տեսություն: Թեմա 15. Վճարային հաշվեկշիռ և արժույթային կուրսեր:		
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Գորթնի Ջ. , Տնտեսագիտություն: Երևան, 1999: 2. Սամուելսոն Ս., Նորթհանտուս Ու., Տնտեսագիտություն, Երևան, 1997:		

3. Макконнелл К.Р., Брью С.Л. Экономика. 17-ое изд., Москва, 2009.
4. Экономическая теория. Учебник под ред. В. Камаева, Москва, 1998

1.0201/B17	2.Գործարարության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0 /0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ձևավորել իրավական, տնտեսական և կազմակերպչական գիտելիքներ և հմտություններ ներկայիս տնտեսական պայմաններում գործարարական գործունեություն կազմակերպելու և վարելու համար: Դասընթացի խնդիրները. ➤ ձևավորել համակարգված գիտելիք գործարարական գործունեության կազմակերպման շուրջ, ➤ մշակել կազմակերպա-կառավարչական հմտություններ գործարարությամբ զբաղվելու համար ➤ ձևավորել գիտելիքներ գործարարական գործունեության սուբյեկտների պատասխանատվության շուրջ		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. բնութագրելու գործարարական գործունեության միջավայրը և տեսակները, 2. տարբերելու ձեռնարկության կազմակերպա-իրավական ձևերը, 3. իմանալու գործունեության պետական գրանցման փաստաթղթերի փաթեթը, 4. գիտնալ գործունեության տեխնիկա-տնտեսական հիմնավորման պահանջները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. մշակելու բիզնես-գաղափարներ և վերլուծության միջոցով ընտրել լավագույնը, 2. կազմակերպելու սեփական գործ և որոշել դրա արդյունավետությունը, 3. գնահատելու ռիսկը և կողմնորոշվելու ստեղծված ցանկացած իրավիճակում, 4. հայթայթելու, վերլուծելու և տեղին օգտագործելու գործունեության համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. աշխատելու թիմում, 2. մոտիվացնելու, 3. առաջնորդելու, 4. աշխատելու տեղեկատվության հետ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. գործնական խաղ /թիմային աշխատանք/ 2. դասախոսություն, սեմինար 3. ինքնուրույն աշխատանք /գեկույց, ռեֆերատ,/ 4. ճանաչողական էքսկուրսիաներ:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգվելու համար նախատեսված ստուգարքն անց է կացվում գրավոր:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գործարարական գործունեության էությունը և ֆունկցիաները: Թեմա 2. Գործարարության միջավայրը և տեսակները: Թեմա 3. Գործարարական գործունեության սուբյեկտները: Թեմա 4. Գործունեության կազմակերպա-իրավական ձևերը: Թեմա 5. Բիզնես-գաղափարը և բիզնես հաեցակարգը, որպես գործարարական գործունեության նախադրյալ: Թեմա 6. Մարքեթինգի պլան: Թեմա 7. Գործունեության կադրային ապահովումը: Թեմա 8. Գործունեության մեկնարկային կապիտալը և ընթացիկ գործունեության ֆինանսական ապահովումը: Թեմա 9. Ինքնարժեքի կալկուլյացիա: Թեմա 10. Զեռնարկատիրական ռիսկ: Թեմա 11. Ֆինանսական պլանավորում:		
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. М.Н.Кондратьева, Е.В.Баландина, Ю. С. Трефилова, Бизнес-планирование, учебное пособие, Ульяновск УлГТУ 2014/ http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2015/17.pdf/.		

2.	В.Ю.Буров, Основы предпринимательства, учебное пособие, Чита – 2011.
3.	В.А.Богомолова, Н.М.Белоусова, О.В.Кублашвили, Р.Ю.Ролдугина, Бизнес – планирование, учебное пособие, Москва 2014 http://storage.elib.mgup.ru/6/bogomolova_2014.pdf/ .
4.	С.И.Башаримова, М.В.Даско, Основы предпринимательства, учебное пособие,
5.	Е.К.Торосян, Л.П.Сажнева, Ж.Н.Зарубина, Основы предпринимательской деятельности, учебное пособие, Санкт-Петербург, 2016. https://books.ifmo.ru/file/pdf/1909.pdf/

1.0304/B13	2.Իրավունքի հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողին սովորեցնել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտների օրենսդրական կարգավորման հիմունքները, ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև ձևավորել իրավական աշխարհայացք ու մշակույթ: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ձևավորել կայուն գիտելիքներ իրավունքի տեսության և իրավունքի առանձին ճյուղերի վերաբերյալ: ➤ Ձևավորել մասնագիտական գործունեության մեջ նորմատիվ իրավական ակտերի, իրավաբանական փաստաթղթերի կիրառման կարողություններ ու ունակություններ:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Սահմանելու իրավագիտության հիմնական հասկացությունները, կատեգորիաները, ինստիտուտները և տերմինները: 2. Ներկայացնելու հայկական իրավունքի և օրենսդրության համակարգի կառուցվածքը, իրավական նորմերի առանձնահատկությունները և նրանց տեսակները, նորմատիվ իրավական ակտերի համակարգը: 3. Մեկնաբանելու իր մասնագիտական ոլորտում իրավաբանական տերմինաբանությունը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կիրառելու իրավական ակտերը, իրավաբանական փաստաթղթերը իր մասնագիտական գործունեության մեջ: 2. Վերլուծելու իրավական նորմը՝ այն կիրառելով կոնկրետ իրավիճակներում: 3. Վերլուծելու և համակարգելու իրավական տեղեկատվությունը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. ռեֆերատ 3. զեկուցում:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք. Նախապես տրված հարցաշարից անց է կացվում բանավոր հարցում:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Պետության և իրավունքի տեսություն: Թեմա 2. Սահմանադրական իրավունք: Թեմա 3. Քաղաքացիական իրավունք: Թեմա 4. Քրեական իրավունք: Թեմա 5. Աշխատանքային իրավունք: Թեմա 6. Ընտանեկան իրավունք: Թեմա 7. Տեղական ինքնակառավարում: Թեմա 8. Վարչական իրավունք: Թեմա 9. Դատավարական իրավունք: Թեմա 10. Արդարադատություն, դատախազություն և նոտարիատ: Թեմա 11. Կրթության, գիտության, մշակույթի և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենսդրություն: Թեմա 12. Միջազգային իրավունք:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Այվազյան Վ., Մարդու իրավունքներ, Երևան, 2002: 2. Առաքելյան Ս., Գաբուրյան Ա., ՀՀ քրեական իրավունք, Երևան, 2003,2006: 3. Բարսեղյան Ս., ՀՀ Քաղաքացիական իրավունք, Երևան, 2000: 4. Դիլբանյան Ա., ՀՀ դատարանակազմությունը և իրավապահ մարմինները, Երևան, 1999:		

5. Ղարախանյան Գ., Ընտանեկան իրավունք, Երևան, 2001:
6. Քոչարյան Վ., Միջազգային իրավունք, Երևան, 2002:

1.0304/B17	2. Քաղաքագիտության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. Ստուգաթիվ	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ: Դասընթացի խնդիրները ➤ Ներկայացնել քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: ➤ Ներկայացնել քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները: ➤ Ներկայացնել ու մեկնաբանել քաղաքական տեխնոլոգիա և քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը և զարգացման էտապները: 2. Ներկայացնելու իշխանության կառուցվածքը, ռեսուրսները և տեսակները: 3. Թվարկելու ու մեկնաբանելու պետական կառավարման ձևերը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Վերլուծելու քաղաքական վարչակարգ հասկացությունը, տեսակները: 2. Մեկնաբանելու քաղաքական գաղափարախոսություն հասկացությունը: 3. Մեկնաբանելու քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերը: գ. քննադատական/փոխանցելի կարողություններ 1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: 2. Աշխատելու թիմում:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր 4. զեկուցումներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաթիվ. Ստուգաթիվ անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգաթիվ համարվում է հանձնված :		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Քաղաքագիտության ձևավորման նախապատմությունը: Թեմա 2. Քաղաքական մտքի զարգացման հիմնական էտապները: Թեմա 3. Քաղաքական իշխանություն և իշխանական հարաբերություններ: Թեմա 4. Քաղաքական ընտրանի /էլիտա/: Թեմա 5. Քաղաքական լիդերություն: Թեմա 6. Քաղաքական ռեժիմներ: Թեմա 7. Հասարակության քաղաքական համակարգը: Պետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: Պետության ծագումը, բնույթը, դերը և հիմնական ֆունկցիաները: Թեմա 8. Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: Թեմա 9. Քաղաքացիական հասարակություն: Թեմա 10. Քաղաքական սոցիալականացում և քաղաքական մասնակցություն: Թեմա 11. Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: Թեմա 12. Գաղափարախոսությունների տեսություն: Թեմա 13. Ազգեր և ազգային քաղաքականություն: Թեմա 14. Քաղաքականությունը և կրոնը: Թեմա 15. Քաղաքական մշակույթ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Քաղաքագիտություն, Երևան, 2006: 2. Буренко В.И., Журавлев В.В., Политология. Изд-во Моск. гуманит. ун-та, Москва, 2004. 3. Гаджиев К.С., Политология. Москва, 2005. 4. Политология. Под ред. А.А. Радугина. Изд-во Центр, Москва, 1999.		

5. Пушкарева Г.В., Политология. Изд-во Айрис-пресс, Москва, 2002.
6. Мальцев В.А., Основы политологии. Изд-во ИТРССПП, Москва, 1998.

1. 0304/ B17	2. Կրոնագիտության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Ստուգաթղթ	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների, դրանց դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունների, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության հիմնահարցերի, արդի կրոնական ներփակ հոսանքների ու դենոմինացիաների վերաբերյալ: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների վերաբերյալ: ➤ Ուսումնասիրել կրոնական տարատեսակ ուղղությունների դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունները:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու ինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք: 2. Նկարագրելու Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանել ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները: 2. Համեմատական վերլուծության ենթարկել և իրարից տարբերել հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցաբանական համակարգերը: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Պահպանել մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճ 4. զեկուցում 5. ռեֆերատ 6. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար ստուգաթղթն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում են հարցեր դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգաթղթը համարվում է հանձնված:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: Թեմա 2. Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոններ: Թեմա 3. Բուդդայականություն, իսլամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: Թեմա 4. Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ: Թեմա 5. Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: Թեմա 6. Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: Թեմա 7. Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: Թեմա 8. Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: Թեմա 9. Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: Թեմա 10. Հայ Առաքելական եկեղեցին		

XIX-XX դարերում:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ալիշան Ղ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Երևան, 2002:
2. Աստվածաշունչ:
3. Գուրան, Սոֆիա, 1929:
4. Երուանդ վրդ. Տէր- Մինասեանց, Ընդհանուր եկեղեցական պատմություն, հ. Ա., Էջմիածին, 1908.
5. Владимирон Н., Овсиенко Ф., Мировые религии, М., 1998.
6. История религии, т. 1-2, М., 2002.

1.0104/B09	2.Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4. 2 Ժամ/շաբ.	5.0/30/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Ստուգաք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ ձևավորել անհրաժեշտ գիտելիքներ համակարգիչների տեխնիկական և ծրագրային ապահովման մասին, զարգացնել համակարգչից օգտվելու հմտություններ, որոնք կկիրառվեն ուսումնառության ընթացքում, առօրյայում, շարունակական կրթության ընթացքում, ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ուսանողներին ծանոթացնել համակարգչի կառուցվածքին, համակարգային և կիրառական ծրագրերին: ➤ Մեկնաբանել փաստաթղթերի գեղարվեստական ձևավորման ոճերը, շրիֆտատեսակները, խմբագրման հնարավորությունները: ➤ Բացահայտել ժամանակակից համակարգչի դերն ու կարևորությունը հումանիտար մասնագիտությունների մեջ: ➤ Կատարել տրամաբանական արտահայտություններ Excel համակարգով խնդիրներ լուծելու համար: ➤ Ըստ կատարած հաշվարկների ստացված տվյալների կառուցել գրաֆիկներ, տեսակավորել:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Թվարկելու համակարգչի կառուցվածքը և նշելու աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: 2. Ընտրելու ոճեր, շրիֆտատեսակներ, շաբլոններ word տեքստային խմբագրով փաստաթղթեր ձևավորելու համար: 3. Վերարտադրելու և ստեղծելու էլեկտրոնային աղյուսակ: 4. Ուսանողը ունակ կլինի ընտրել և ներկայացնել Power Point համակարգի հնարավորությունները: բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Օգտագործելու օպերացիոն համակարգի հնարավորությունները: 2. Կատարելու իր թղթավարությունը Microsoft Word տեքստային խմբագրիչով: 3. Էլեկտրոնային աղյուսակով կատարելու հաշվարկային աշխատանքներ կիրառելով ստանդարտ ֆունկցիաներ և տրամաբանական գործողություններ: 4. Կիրառելու Power Point ծրագիրը զեկուցումների, ռեֆերատների, կուրսային և ավարտական աշխատանքների ցուցադրման համար: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. ▪ փոքր խմբերում տարբեր հարցադրումներ և քննարկումներ, ▪ լաբորատոր աշխատանքներ, ▪ տնային, ինքնուրույն և ստուգողական աշխատանքներ և խմբային նախագծեր.		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգաք. Թեստը, առաջադրանքը, խնդիրը կամ ռեֆերատը. գնահատվում է «Բավարար», եթե կատարել է 50% և ավելի: 1. Ուսանողը շնորհանդեսի ուղեկցությամբ Power Point ծրագրով ներկայացնում է հանձնարարված ինքնուրույն աշխատանքները: 2. Ուսանողը հանձնում է ուսումնառության ողջ ընթացքում ստացած գիտելիքների վերաբերյալ		

ռեֆերատը: 3. Ուսանողը տեղում կատարում է առաջադրանք, որը բաղկացած է MS Word և Excel – ծրագրերի թեստերից:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: ԷՀՄ-ի հիմնական հանգույցները, հիշատարք, պրոցեսոր, ներածման և արտածման սարքեր: ԷՀՄ-ի ծրագրային ապահովումը: Ֆայլ, ֆայլի անվանում. Ֆայլի ճանապարհ: Հիշողության չափման միավորները: Թեմա 2. Microsoft Word փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում. Փաստաթղթերի ստեղծում և ձևավորում: Տառի բնութագրերը: WordArt-ի տեղադրում: Նրա հետ աշխատելու գործիքներ: Formatting պանելի գործիքները: Աշխատանք Tab-երի հետ: Պարագրաֆ, նրա բնութագրերը: Էջի պարամետրերի տեղադրում: Եզրագծերի և ֆոնի տեղադրում, տեքստերի խմբագրում (բլոկների պատճենում, տեղափոխում, տեղադրում): Փաստաթղթերի նախնական դիտարկում և տպում: Տեքստերի սխալների ուղղում, որոնում, փոխարինում: Էջի համարների տեղադրում: Drawing ռեժիմ: Աշխատանք Autoshapes-երի հետ: Աղյուսակների տեղադրում: Թեմա 3. Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակներ Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակային համակարգի պատուհանի կառուցվածքը: Բջիջներ: Տվյալների ներմուծում, խմբագրում, ֆորմատավորում: Բջջի հասցեների տիպերը: Ներմուծման ավտոմատացում: Տրամաբանական գործողություններ, ֆունկցիաներ: Տվյալների տեսակավորում Filter, Sort ռեժիմները: Թեմա 4. Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում: Ներկայացումների ստեղծում: Անիմացիաների և ոճերի հաղորդում սահիկներին: Ձայնային, լուսային ոճերի հաղորդում սահիկներին: Դիզայնի ձևավորում: Ավտոմատացնել սահիկների միջև անցումը: Ներկայացումն ինտեգրել այլ թվայնացված միջոցների հետ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Հովակիմյան Ա., Սարգսյան Ս., Խաչոյան Լ., Իսպիրյան Ն., Մանուկյան Ա., Մկրտչյան Ն., Համակարգչային գրագիտություն, Մեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2012: 2. Тихомиров А., Прокди А., Колосков П., Клендрова И. и др. MicrosoftOffice 2007, Наука и Техника, Эл. Книга, 2008. 3. Զանիդլադյան Բ., Քոմիտյութերային կիրառական տեխնոլոգիաների հիմունքները, ՀՊՃՀ, Երևան, 2000:

1.0303/B17	2.Հոգեբանության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4. 2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողին ընդհանուր հոգեբանության և դրա հիմունքներին, տարբեր բաժինների կառուցվածքին ու զարգացմանը, հոգեկանի ակտիվության մակարդակներին, անձնավորությանը, նրա կառուցվածքին և դրսևորումներին, անձի պարզագույն, հոգեկան իմացական գործընթացներին, ուսումնասիրել ընկալման, ըմբռնման առանձնահատկությունները, հիշողության, մտածողության, երևակայության առանձնահատկությունները, պարզաբանել անձի հուզականային կողմը, անձի հոգեբանական անհատական առանձնահատկությունները: Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ Բացահայտել հոգեբանության սկզբունքներն ու հիմնական դրույթները, կրթական նոր տեխնոլոգիաները: ➤ Լուծել մասնագիտական խնդիրներ, պլանավորել և իրականացնել հետազոտություններ: Ցույց տալ ընդհանուր հոգեբանության առանցքային տեսությունները:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ճանաչելու ընդհանուր հոգեբանության կառուցվածքը, տարբեր բաժինների զարգացումը և գործառնությունները, մեթոդները, 2. տարբերակելու հոգեկանի ակտիվության մակարդակները, 3. պարզաբանելու հոգեկան պարզագույն իմացական գործընթացները և նրանց առանձնահատկությունները, 4. բացատրելու հոգեկան իմացական բարձրագույն գործընթացները նրանց առանձնահատկություններին, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. մեկնաբանելու անձի հուզականային ոլորտի նրբությունները, 2. տարբերակելու անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		

1. զարգացնելու սեփական ընդունակությունները, կարողությունները, 2. վերլուծելու և գնահատելու սեփական մասնագիտական աճը, պլանավորել հետագա մասնագիտական զարգացումը նաև ինքնակրթության ճանապարհով:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գույաղրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկում 3. բանավեճ 4. գործնական պարապմունք 5. ռեֆերատ/էսսե 6. անհատական և խմբային առաջադրանքներ:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հոգեբանության առարկան, խնդիրները: Թեմա 2. Հոգեբանական հիմնական մեթոդները, բնագավառները: Թեմա 3. Հոգեկանի ռեֆլեկտորային մեկնաբանությունը: Թեմա 4. Հոգեկանի ակտիվության մակարդակները: Թեմա 5. Հոգեկանի և գիտակցության զարգացումը: Թեմա 6. Անձի հոգեբանական բնութագիրը: Թեմա 7. Ուշադրություն, ֆիզիոլոգիական հիմքերը, տեսակները, զարգացումը: Թեմա 8. Անձի իմացական հոգեկան գործընթացները՝ զգայություններ: Թեմա 9. Զգայությունների դասակարգումը, զգայունակություն: Թեմա 10. Ընկալում, ըմբռնում, առանձնահատկությունները: Թեմա 11. Հիշողություն և անձ, տեսակները, գործընթացները: Թեմա 12. Մտածողություն, տեսակները, գործընթացները: Թեմա 13. Երևակայության և պրոբլեմային իրադրություն, տեսակները: Թեմա 14. Անձի հուզականային կողմը: Թեմա 15. Անձի անհատական հոգեբանական առանձնահատկությունները՝ խառնվածք, բնավորություն, ընդունակություններ:		
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Հ., Ասրիյան Է., Հոգեբանություն, դեմքեր, փաստեր/ Ուսումնական ձեռնարկ. Երևան, 2010, 204 էջ: 2. Նալչաջյան Ա., Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան,1997 : 3. Психология. Учебное пособие под. Ред. Е. И. Рогова. М., 2005. 4. Маклаков А.Г., Общая психология. М., 2007. 5. Немов Р.С., Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (2003). 6. Столяренко Людмила Дмитриевна, Психологии.учебник для вузов.-СПб.: Питер, 2010. 592 стр. 7. Столяренко Л.Д., Основы психологии. Ростов-на-Дону, 2005		

1.0304/B 17	2.Տրամաբանության հիմունքներ	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Մտուգարք	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսումնասիրել մտածողության օրենքները և կանոնները, սովորեցնել մտածել, կոռեկտ դատել, զերծ մնալ տրամաբանական այն սխալներից: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ցույց տալ հասկացության և բառի տարբերությունները: ➤ Օանթագնել հասկացության տեսակների, տրամաբանական հնարների հետ: ➤ Օանթագնել տրամաբանության և նախադասության կապին, անդրադառնալ դատողությանտեսակներին, տրամաբանության օրենքներին: ➤ Օանթագնել մտահանգման տարբեր տեսակներին և նրանց կանոններին, պարզաբանել ապացուցման և հերքման էությունը, նրանց եղանակները, բացահայտել ապացուցման և հերքման ընթացքում հնարքները, տրամաբանական սխալները:		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Սահմանելու հասկացության, նրա տեսակների, հասկացության ծավալների միջև հիմնական հարաբերությունները, տրամաբանական հնարները: 2. Մեկնաբանելու դատողության, նրա տեսակների, դատողությունների միջև հիմնական հարաբերությունների, տրամաբանական հիմնական օրենքները: 3. Սահմանելու մտահանգումը, նրա տեսակները, անհրաժեշտ մտահանգման տեսակները, նրանց կանոնները, ապացուցումն ու հերքումը, նրանց տեսակները, վարկածը, տրամաբանական սխալները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Բաժանելու, դասակարգելու, տեսակավորելու հասկացությունները, դրանց տեսակները: 2. Զանազանելու հասկացությունն ու դատողությունը, դատողությունները տեսակավորելու ըստ տարբեր հիմքերի, գործածելու տրամաբանության հիմնական օրենքները: 3. Զանազանելու մտահանգման տարբեր տեսակները, անսխալ ապացուցելու և հերքելու: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Կառուցելու և հիմնավորելու սեփական մտքերը առանց տրամաբանական սխալների:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ5. Դեկլարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկում 3. բանավեճ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք. Վերջնարդյունքների ձևավորումը ստուգելու համար անց է կացվում բանավոր հարցում:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Տրամաբանություն առարկան և նրա դերն ու նշանակությունը: Թեմա 2. Հասկացություն: Թեմա 3. Դատողություն: Թեմա 4. Տրամաբանության օրենքները: Թեմա 5. Մտահանգում: Թեմա 6. Ապացուցում և հերքում: Թեմա 7. Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն, պարադոքս: Հիպոթեզ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Բրուտյան Գ., Տրամաբանության դասընթաց, Երևան, 1976: 2. Кондаков Н., Логический словарь, Москва, 1975. 3. Гетманов А., Логика, Москва, 1993. 4. Маковелский А., История логики, Москва, 1967. 5. Демидов И., Логика, Москва, 2004:		

1.0303/B17	2.Սոցիոլոգիայի հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5. 30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ծանոթացնել ուսանողներին անհատների, սոցիալական խմբերի, դասակարգերի, մարդկային այլ խմբերի գործունեության մեջ հասարակական ընդհանուր օրինաչափությունների դրսևորման ձևերին և գործողության մեխանիզմներին տարբեր պատմական պայմաններում և իրադրություններում: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ձևավորել համակարգված պատկերացում կիրառական սոցիոլոգիայի ընդհանուր կառուցվածքի վերաբերյալ: ➤ Ուսումնասիրել սոցիալական խմբերի ընդհանուր օրինաչափությունները, դրսևորման ձևերը և գործողության մեխանիզմները տարբեր պատմական պայմաններում և իրադրություններում:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		

1. Ներկայացնելու գիտության մեջ «սոցիոլոգիա» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները: 2. Սահմանելու սոցիոլոգիայի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանելու տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները: 2. Վերլուծելու սոցիալական խմբերը, դասակարգերը: 3. Մեկնաբանելու կիրառական սոցիոլոգիայի հետազոտության մեթոդների տեսակները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Աշխատելու թիմում: 2. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր 4. ռեֆերատներ 5. զեկուցումներ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Կիրառական սոցիոլոգիա առարկայի նպատակը, խնդիրները: Թեմա 2. Տեղեկատվություն հավաքելու մեթոդները: Թեմա 3. Դիտման մեթոդ, հարցման մեթոդ, հարցազրույցի մեթոդ, փաստաթղթերի վերլուծության մեթոդ, Ֆոկլուս խումբ: Թեմա 4. Հարցաշարի կառուցվածքը, տեսակները: Թեմա 5. Սոցիոլոգիական հետազոտության փուլերը, ծրագիրը, ընտրանքը:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Бабосов Е.М., Прикладная социология. ТетраСистемс, 2001. ISBN 985-6577-74-8. 2. Горшков М.К., Шереги Ф.Э., Прикладная социология. Методология и методы. Москва: Альфа-М; Инфра-М, 2011. ISBN 978-5-98281-155- 4. 3. Горшков М.К., Шереги Ф.Э., Прикладная социология. Методология и методы. Интерактивное уч. пособ. На CD-ROM. 2012 г. 4. Долгоруков А.М., От замысла к действию. Стратегическое управление. ДИСКУРС, 2011. 5. Ельмеев В.Я., Овсянников В.Г., Прикладная социология: Очерки методологии. СПб.: СПбГУ, 1994 г. (1-е изд.) 6. Кравченко А.И., Прикладная социология и менеджмент: Хрестоматия. М.: МГУ, 1998.

1.0303/ B17	2.Բարոյագիտության հիմունքներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել բարոյականության տեսության հիմնահարցերը, ամբողջացնել բարոյականության մասին սովորողի պատկերացումները, բարձրացնել բարոյական գիտակցությունը և համաշխարհայնացման արդի ժամանակաշրջանում նպաստել ուսանողի բարոյափիլիսոփայական աշխարհայացքի ձևավորմանը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ծանոթացնել բարոյագիտության հիմնական հասկացություններին, բարոյական առաջընթացի էությանն ու չափանիշներին, բարոյականության էությանը, կառուցվածքային բաղադրիչներին, յուրահատկությանը, գործառնություններին, բարոյականության և ազատության հարաբերությանը, ազգային ու համամարդկային բարոյամշակութային արժեքներին, բարոյական արժեհամակարգին: ➤ Ցույց տալ ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի		

և իմաստի հիմնահարցերին: ➤ Նպաստել անձի բարոյական մտահաղորդակցության ձևավորմանը: ➤ Բացահայտել բարոյական իդեալի էությունը ազգային և համամարդկային տեսանկյունից: ➤ Վերլուծել բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները: ➤ Ընդլայնել սովորողների մտահորիզոնը:
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Սահմանելու բարոյագիտության հիմնական հասկացությունները, բարոյական առաջընթացի էությունը ու 2. չափանիշները: 3. Արժևորելու ազգային և համամարդկային բարոյամշակութային արժեքները, բարոյական արժեհամակարգը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Ցույց տալու ճշմարտության, արդարության, ազատության, բարու և գեղեցիկի կապը կյանքի նպատակի և իմաստի հիմնահարցերին: 2. Բացահայտելու բարոյական իդեալի էությունը ազգային և համամարդկային տեսանկյունից: 3. Վերլուծելու բարոյականություն հասկացության տարբեր սոցիալ-մշակութային մեկնաբանությունները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. զեկուցումներ:
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Բաժին 1. Բարոյագիտության հիմնական կատեգորիաները. Թեմա 1. Հասկացություն բարոյագիտության կատեգորիաների մասին: Թեմա 2. Բարին և չարը: Թեմա 3. Պարտք և պատասխանատվություն: Թեմա 4. Պատիվ և արժանապատվություն: Թեմա 5. Խիղճ: Բարոյական իդեալ: Թեմա 6. Կյանքի իմաստն ու նպատակը: Թեմա 7. Երջանկություն. Սեր: Բաժին 2. Բարոյականության էությունը, կառուցվածքային բաղադրիչները, յուրահաստկությունը և գործառույթները: Թեմա 8. Բարոյականության էությունը, յուրահաստկությունը և կառուցվածքային բաղադրիչները: Թեմա 9. Բարոյականության հիմնական սոցիալական գործառույթները: Բաժին 3.Բարոյականություն և ազատություն: Թեմա 10. Անձը և համակեցությունը: Թեմա 11. Բարոյականության հասարակական խնդիրները: Բաժին 4. Անձի բարոյական գիտակցությունը: Թեմա 12. Անձի բարոյական գիտակցությունը: Թեմա 13. Անձի բարոյական գործունեությունը: Թեմա 14. Անձի բարոյական հարաբերությունները: Թեմա 15. Անձի բարոյական մշակույթը: Բաժին 5. Համամարդկային բարոյական արժեքներ և ազգային բարոյական նկարագիր: Թեմա 16. Ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների վերաիմաստավորումը եվրոպական բարոյամշակութային արժեհամակարգի համատեքստում: Թեմա 17. Ազգային-բարոյական նկարագիր: Բաժին 6. Բարոյագիտության կիրառական խնդիրներ: Թեմա 18. Կիրառական բարոյագիտություն:
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. А. Разин, Этика, Москва, 2003. 2. О. Дробницкий, Понятие морали, Москва, 2004. 3. Дж. Мур, Прунципы этики, Москва, 1984. 4. Этика, Учебник под. Ред. А. Гусейнова и Е. Дубко, Москва, 2000. 5.Словарь по этике.

1. 0202/B17	2. Մշակութաբանության հիմունքներ	3.2 կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/ 0/ 0	
6.4-րդ կիսամյակ	7. Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութաբանության առարկայի և «մշակույթ» հասկացության վերաբերյալ, արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել համաշխարհային ու հայ մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործընթացների վրա: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ձևավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների վերաբերյալ: ➤ Ուսումնասիրել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու գիտության մեջ մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումները և տեսությունները: 2. Սահմանելու մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, տիպաբանությունը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանելու մշակույթ, ենթամշակույթ, հակամշակույթ հասկացությունները: 2. Վերլուծելու մշակութային գործընթացները և մշակույթի զարգացման դինամիկան: 3. Մեկնաբանելու ժամանակակից մշակութային գործընթացների առանձնահատկությունները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Աշխատելու թիմում: 2. Պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. քննարկումներ 3. բանավեճեր 4. ռեֆերատներ 5. զեկուցումներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք. Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական թեմաներից. Թեմա 1. Դասընթացի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: Թեմա 2. Մշակույթի մակարդակները: Ազգային և համամարդկային բնույթը: Զանգվածային և էլիտար մշակույթ: Թեմա 3. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը: Կրոն, գիտություն և արվեստ: Թեմա 4. Մշակույթ-բնություն-հասարակություն: Թեմա 5. Նախնադարյան մշակույթ: Հին Արևելյան քաղաքակրթություններ (միջագետքյան, եգիպտական, հին հնդկական և չինական): Թեմա 6. Անտիկ (հունահռոմեական) մշակույթ: Թեմա 7. Միջնադար՝ քրիստոնեական և իսլամական մշակույթներ: Թեմա 8. Վերածնունդ և Ռեֆորմացիա: Թեմա 9. Նոր դարաշրջանի եվրոպական մշակույթը: Թեմա 10. Մոդեռնիզմի և պոստմոդեռնիզմի դարաշրջանների մշակույթը: Թեմա 11. Հայկական մշակույթ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Մելքումյան Գ., Մշակութաբանություն, Երևան, 2000: 2. Սարգսյան Ս. Ա., Մշակութաբանություն, Երևան, 1997:		

3. Սարգսյան Ս. Ա., Մշակույթի տեսություն և հայ մշակույթի պատմություն, Երևան, 2004:
4. Арутюнов С. А., Рыжакова С. И., Культурная антропология, М., 2004.
5. Розин В. М., Культурология, М., 1998.

1.0105 /B17	2.Բնագիտության ժամանակակից հայեցակարգեր	3. 2 ECTS կրեդիտ
4.2 Ժամ/շաբ.	5.30/0/0	
6.4 –րդ կիսամյակ	7.Ստուգարք	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական մասնագիտությունների ուսանողներին բնագիտական գրագիտության հիմունքներին 21-րդ դարի մակարդակով ծանոթացնելն է: Այն պիտի առաջին հերթին ապագա մտավորականին ուսանի բնագիտության, մաթեմատիկայի և հումանիտար գիտությունների ուսումնասիրման առարկաների ու մեթոդոլոգիայի ընդհանրություններին ու տարբերություններին, որ նման մտավորականն իր հետագա գործունեության ընթացքում հնարավորին չափ քիչ ենթարկվի զանազան մոլորություններին, նախապաշարմունքներին ու սնահավատություններին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում կներկայացվի ժամանակակից բնագիտությունը համապիտանի մեթոդների և օրենքների ամբողջության մեջ՝ ցուցադրելով շրջապատող աշխարհի ճանաչման ռացիոնալ մեթոդի առանձնահատկությունը, բնագիտության տրամաբանությունը և կառուցվածքը: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ ձևավորել բնագիտական աշխարհայացք, ➤ ծանոթացնել բնագիտության զարգացման պատմությանը, ➤ բացատրել բնության համակարգերի կազմավորման, կառուցվածքի և զարգացման օրինաչափությունները, ➤ ուսանողներին ծանոթացնել բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու բնագիտության զարգացման փուլերը: 2. Ներկայացնելու բնագիտության հիմնական սկզբունքներին: 3. Մեկնաբանելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կիրառելու բնության համակարգերի կառուցվածքի, զարգացման ընդհանուր սկզբունքների և օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքները տարբեր հետազոտություններում: 2. Կատարելու հաշվարկներ որոշակի գործընթացների վերաբերյալ և տալ որակական ու քանակական գնահատական բնության երևույթների վերջնական արդյունքների մասին: 3. Կատարելու համապատասխան եզրակացություններ բնության առավել ընդհանուր համակարգերի վերաբերյալ: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Ներկայացնելու թիմային աշխատանքի ընթացքում հստակ սեփական միտքը: 2. Օգտվելով տարբեր աղբյուրներից կատարելու վերլուծություններ և դասակարգելու ստացած ինֆորմացիան: 3. Ստեղծագործելու՝ պահպանելով մասնագիտական էթիկայի նորմերը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. խոսքային մեթոդները(դասախոսումը, բացատրումը, պատմումը, զեկուցումը), 2. գործնական մեթոդները(վարժությունների և տնային առաջադրանքի կատարումը), 3. տրամաբանական մեթոդները(ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, անալոգիա), 4. ճանաչողական-ստեղծագործական մեթոդները (բացատրական-ցուցադրական, պրոբլեմային-որոնողական), 5. համագործակցային ուսուցման մեթոդները(թիմային և խմբային աշխատանքներ), 6. քննադական մտածողության մեթոդները, 7. խմբային աշխատանքի մեթոդները, 8. ինքնուրույն աշխատանքի մեթոդները,		

9. վերահսկողության մեթոդները (գրավոր և բանավոր, պլանավորված և ոչ պլանավորված վերահսկողություն):
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ստուգարք. Ուսանողին տրվում է ինքնուրույն աշխատանք ռեֆերատի տեսքով՝ դասընթացին վերաբերվող: Տրվում է ռեֆերատը բանավոր և ժամանակակից մեթոդներով ներկայացնելու հնարավորություն, եթե ուսանողը ինքնուրույն աշխատանքը ներկայացնում է դրսևորելով անհրաժեշտ վերջնադրյունքի 50 տոկոսից ավելին նա ստանում է ստուգված: 13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ առարկայի նպատակները, խնդիրները, ուսումնասիրության մեթոդները և զարգացման հիմնական փուլերը: Թեմա 2. Բնագիտական և հումանիտար մշակույթներ: Աշխարհի մեխանիկական, էլեկտրամագնիսական և ժամանակակից պատկերները: Թեմա 3. Նյութի կառուցվածքի կոնցեպցիաները: Միկրոաշխարհի կառուցվածքների և փոխազդեցությունների կոնցեպցիաները: Տարրական մասնիկները: Հիմնարար փոխազդեցությունները: Թեմա 4. Հարաբերականության հատուկ և ընդհանուր սկզբունքները: Անորոշությունը աշխարհում: Անորոշությունների առնչություն: Լրացման սկզբունք: Թեմա 5. Աստղերի, մոլորակների և տիեզերքի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի կոնցեպցիաները: Թեմա 6. Կենդանի նյութի ձևերը, հատկությունները և կազմավորման մակարդակները: Թեմա 7. Էվոլյուցիոն կենսաբանության կոնցեպցիաները: 14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ասլանյան Լ., Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ, ԵՊՀ, Երևան, 2007: 2. Канке В.А., Концепции современного естествознания, Логос. Москва, 2002. 3. Под.редакт. Л. А. Михайлова – Концепции современного естествознания, Питер, 2008 .

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ

1.0302/B15	2. Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն-1	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.15 / 45/ 0	
6.1-ին կիսական	7. Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի հնչյունական համակարգն իր տարբեր հատկանիշներով, ուսումնասիրել խոսքային ավելի մեծ միավորները՝ վանկը, հնչաբառը, հնչանախադասությունը, շեշտը և հնչերանգը, զինել ուղղագրությանը և ուղղախոսությանը վերաբերող տեսական և գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով: Դասընթացի խնդիրները. ➤ ուսանողին ներկայացնել ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունական, հնչյունափոխական առանձնահատկությունները, ➤ բացատրել ուղղախոսության-ուղղագրության նորմերը, ➤ լեզվաբերականական գիտելիքների հիման վրա խոսքի և նրա միավորների վերլուծության կարողությունների ձևավորումը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ <i>ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն</i> 1. սահմանելու «Հնչյունաբանություն» գիտակարգի առանցքային հասկացությունները և դրանց բովանդակությունը, դերը հայերենի կառուցվածքային տարբեր մակարդակների միավորների համակարգում, 2. զանազանելու հնչյունափոխական առանձնահատկությունները, գրանշանների և հնչյունների փոխհարաբերությունը, 3. ներկայացնելու հայոց լեզվի հնչյունաբանության տարբեր բաժինների հիմնադրույթները և դրանց ներքին կապերը, 4. բացահայտելու «Հնչյունաբանություն» գիտակարգի դերը հայերենի կառուցվածքային տարբեր մակարդակների միավորների համակարգում, <i>բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ</i> 1. կատարելու հնչյունաբանական վերլուծություն, 2. ճիշտ տարբերակելու հնչյունափոխության բոլոր տեսակները, 3. պրակտիկ գործունեության մեջ կիրառելու ուղղագրության և ուղղախոսության վերաբերյալ գիտելիքները և ունակությունները, <i>գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ</i>		

- կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ, - հաստատելու միջառարկայական կապեր, - հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2. Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգահրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. - դասախոսություն - խոսքային կամ բանավոր մեթոդ - բացատրական մեթոդ - համագործակցային աշխատանք - տեսասահիկների կիրառում թեմաների ուսուցման ընթացքում - մտազրոհ - ռեֆերատներ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայերենի տեղը աշխարհի լեզուների շարքում. հայերենի զարգացման փուլերը: Թեմա 2. Հայերենի հնչյունական համակարգը. այբուբենի հատկանիշները: Թեմա 3. Հնչյուն և հնչույթ. հնչույթ և գրանշան: Թեմա 4. Ձայնավորների դասակարգումը. բաղաձայնների դասակարգումը: Թեմա 5. Շեշտը հայերենում. վանկ. տո-դադարձ: Թեմա 5. Հնչյունափոխությունը և նրա տեսակները: Թեմա 6. Հայերենի ուղղագրության սկզբունքները. ուղղագրական բարեփոխումներ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. - Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երկեր, Զ հատոր, Երևան., 1974: - Աղայան Էդ., Լեզվաբանության հիմունքներ, Երևան, 1987: - Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու, հտ. 1-ին /հնչյունաբանություն և բառագիտություն/, Երևան, 1979: - Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու /Բառագիտություն/, Երևան, 1990: - Զահուկյան Զ., Աղայան Էդ., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ., Հայոց լեզու, 1-ին մաս., Ա պրակ, Երևան, 1980:

6. Սուբիասյան Ա. , Ժամանակակից հայոց լեզու /հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/, Երևան, 1982:
--

1.0302/B16	2.Գրաբար -1	3.3 ECTS կրեդիտ
4.3 Ժամ/շաբ.	5.0/45/0	
6.1-ին կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել գրաբարը որպես հին գրական լեզու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև գրաբարի հնչյունաբանություն, ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով: Գրաբարի ուսումնասիրությունն անհրաժեշտ է ուսանողների բառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողության զարգացման նպատակով: Գրաբարի իմացությունը նպաստելու է հայապահպանությանը, ինքնարժեքի բնագրով կարդալու: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ուսանողին ներկայացնել գրաբարի հնչյունական և բառային առանձնահատկությունները, ուղղախոսության-ուղղագրության նորմերը, ➤ իմաստաբանության, բառապաշարի շերտերի, դարձվածաբանության յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների բառապաշարը, կիրառելի դարձնել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածությունը, ➤ լեզվաբերականական գիտելիքների հիման վրա խոսքի և նրա միավորների վերլուծության կարողությունների ձևավորում, ➤ տեքստի թարգմանության և վերլուծության միջոցով գրվածքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները բացահայտելու կարողության կատարելագործում, ➤ հայ հին պատմիչների գեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկությունների մեկնաբանում:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. սահմանելու և նկարագրելու գրաբարի զարգացման փուլերը, 2. վերարտադրելու գրաբարի գրության և արտասանության փոխհարաբերությունները, ցույց տալու գրաբարի հնչյունափոխությունը, 3. վերարտադրելու և թվարկելու գրաբարի բայ խոսքի մասի թեքական այն առանձնահատկությունները, որոնցով գրաբարը տարբերվում է ժամանակակից հայերենից, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. անախալ ընթերցելու, մեջբերելու և մեկնաբանելու գրաբար տեքստերը և գերծ մնալու գրաբարի ուղղագրական սխալներից, 2. խոնարհելու բայերը բոլոր ժամանակային ձևերով, 3. թարգմանելու պատմիչների երկերից հատվածներ, բնութագրելու ոճական կառույցները՝ արժևորելով դրանք տեքստում, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. բացահայտելու գրաբարի ոճերը, բայաձևերի քերականական իմաստները, 2. ճիշտ վերծանելու բառերի կառուցվածքային պլանում կատարված պատմական հնչյունափոխության դրսևորումները, մեկնաբանելու երկբարբառների և եռաբարբառների հնչաբանական փոփոխությունները, 3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաբաժինները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ		

հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2. Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 3. համագործակցային աշխատանք 4. տեսասահիկների կիրառություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 5. մտազրոհ 6. ռեֆերատներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1. Գրաբարը որպես հայերենի զարգացման շրջան. գրաբարի ընդհանուր առանձնահատկությունները: Թեմա 2. Գրաբարի հնչյունական համակարգը. երկբարբառներ և եռաբարբառներ: Թեմա 3. Գրաբարի դեր-բայները: Թեմա 4. Գրաբարի խոնարհման համակարգը. սահմանական, ստորադասական և հրամայական ե-դանակները: Թեմա 5. Գրաբարի անկանոն բայերը: Գրաբարի պակասավոր բայերը: Թեմա 6. Պատճառական բայեր: Գրաբարի բաղադրյալ ժամանակները:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբրահամյան Ա, Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1977: 2. Ավետիսյան Հ., Ղազարյան Ռ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2007: 3. Գոճանյան Պ., Դասական գրաբարի գործնական քերականություն, Երևան, 2011: 4. Խաչատրյան Լ., Թոսունյան Գ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2004: 5. Շարաբխանյան Պ., Գրաբարի դասընթաց, Երևան, 1975:		

1.0302/ B17	2. Հայ ժողովրդի բանահյուսություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.5 ժամ/շաբ.	5.45/ 0/ 30	
6.1-ին կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատում	
8. Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել հայ ժողովրդի բանահյուսությունը, նրա բնորոշ առանձնահատկությունները, բանահյուսության և գեղարվեստական գրականության ու հասարակական մյուս գիտակարգերի փոխադարձ կապը, հայ բանագիտության սկզբնավորման ու զարգացման պատմությունը, ժանրային ամբողջական համակարգը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Գնահատել հայ ժողովրդական բանահյուսությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր հինավուրց ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հնագույն, կենսունակ և հարուստ բնագավառ: ➤ Ուսումնասիրել հայ ժողովրդական բանահյուսությունը, մասնավորապես նրա վաղնջական տեսակները՝ առասպել, հմայական բանաձևեր, հեքիաթ, էպոս և այլն: ➤ Առանձնացնել բանահյուսական այն ստեղծագործությունները, որոնք գեղարվեստական սյուժեների, մոտիվների, կերպարների միջոցով կենդանի ու պատկերավոր խոսքով վերարտադրում են տարբեր պատմաշրջանների էթնիկամշակութային շատ իրողություններ: ➤ Պարզաբանել բանահյուսության կիրառական լայնահուն գործառնությունները: ➤ Բացահայտել և ճշգրիտ գնահատել բանահյուսության՝ որպես մի բարդ ու բազմանիստ մշակութային		

համակարգի խորքերում նստած պատմական ու մշակութային իրողությունները:
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու բանահյուսական ստեղծագործությունների ժանրային համակարգը, տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները: 2. Ճանաչելու բանավոր ստեղծագործությունների գեղարվեստական և աղբյուրագիտական նշանակությունը, սոցիալական էությունը, գաղափարական միտումները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Գնահատելու հայ ժողովրդական բանահյուսությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հնագույն, կենսունակ և հարուստ բնագավառ: 2. Արժևորելու բանահյուսական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, աղբյուրագիտական, պատմական-հասարակական դերը: գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ 1. Բանահյուսական հարուստ նյութի իմացություն, վերլուծման և գնահատման կարողություն: 2. Ինքնուրույն վերլուծելու և գնահատելու բանահյուսական հարուստ նյութը, մասնավորապես նրա վաղնջական տեսակները՝ առասպելը, էպոսը, հմայական բանաձևերը, ծիսերգը, հեքիաթը, վեպը:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա2. Ճանաչելու գրականագիտական և լեզվաբանական արդի մեթոդաբանական ուղղությունները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաոճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. մտազրոհ 4. վերլուծական մեթոդ 5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 6. գրավոր մեթոդ 7. բացատրական մեթոդ 8. էլեկտրոնային ուսուցում:
12. Համառոտ բովանդակությունը. Թեմա 1. Ժողովրդական բանահյուսության առարկան ու հատկանիշները. բանահյուսության տարբերակումը գրավոր գրականությունից: Թեմա 2. Հայ բանահյուսության սեռերն ու ժանրերը: Թեմա 3. Բանագիտական դպրոցները: Թեմա 4. Հայ բանագիտությունը: Թեմա 5. Առասպելի ժանրը. վիպականն ու պատմականը հայ հին առասպելներում: «Պարսից պատերազմ», «Տարոնի պատերազմ» վեպերը: Թեմա 6. Հայ ժողովրդական էպոսը. էպոսի ժանրային առանձնահատկությունները. էպոսի պատումները: Թեմա 7. Հայ ժողովրդական հեքիաթները. հրաշապատում և իրապատում հեքիաթներ. դրանց մշակման եղանակները: Ավանդություններ

և ավանդադրույցներ: **Թեմա 8.** Առակ, առած, ասացվածք, հանելուկ: **Թեմա 9.** Հայկական վիպական երգեր: **Թեմա 10.** Հայ ժողովրդական քնարերգություն. հայ գուսանական երգեր:

13. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.
1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով
2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով
Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2 միավոր արժեքով):
Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով (2 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով):

14. Հիմնական գրականության ցանկը.
 1. Աբեղյան Մ., Հին գուսանական ժողովրդական երգեր, Երևան, 1931:
 2. Աբեղյան Մ., Ժողովրդական խաղիկներ, Երևան., 1940:
 3. Աբեղյան Մ., Երկեր, հատոր Ա, 1966, հատոր Է, Երևան, 1975:
 4. Բուզանդ Փ., Պատմություն հայոց, Երևան, 1968:
 5. Գրիգորյան Գր., Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, Երևան, 1980:
 6. Հայ բանահյուսություն. քրիստոմատիա, կազմեց և խմբագրեց՝ Գր. Գրիգորյան, Երևան, 1974:

1.0302/B18	2.Գրականագիտության ներածություն	3.3 ECTS կրեդիտ
4.3 ժամ/շաբ.	5.30 /0 /15	
6.1-ին կիսամյակ	7.Առանց ընթացիկ քննության գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել գրականագիտական հիմնական հարցերը, գրականության զարգացման օրինաչափությունները, գրական ժանրերը, չափածոյի առանձնահատկությունները, տաղաչափական համակարգերը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ ներկայացնել գրականագիտական հիմնական հասկացությունները, ըմբռնումները, տերմինները, ➤ տարբերակել գրական սեռերը, ժանրերը, ուղղությունները, գրական երկերի առանձնահատկությունները, գրականության զարգացման միտումները, ➤ ուսումնասիրել գեղարվեստական ստեղծագործությունների կառուցվածքային տարրերը, լեզվական շերտերը, պատկերավորման-արտահայտչական համակարգը, ➤ արժևորել երկը գրականության զարգացման ընթացքի մեջ, ➤ լուսաբանել գրականության ընդհանուր տեսական հարցերը, ուսանողներին հաղորդակից դարձնել խոսքարվեստի նմուշներին:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. տարբերակելու գրականագիտական հիմնական հասկացությունները, 2. զանազանելու գրական գործընթացի բաղադրատարրերը, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. կատարելու ցանկացած գեղարվեստական երկի գրականագիտական վերլուծություն: 2. տարբերակելու գրական ուղղություններն ու ժանրերը, 3. գնահատելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը. 4. արժևորելու հայ գրականության կամ նրա առանձին բաժինների զարգացման ընթացքը, 5. մեկնաբանելու գրականագիտական տեսական հասկացությունները, 6. կարևորելու ժամանակի գրաքննադատության նշանակությունը գեղարվեստական ստեղծագործությունների արժևորման գործընթացում. գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. ճանաչելու հայ գրականության գեղարվեստական արժեքները, վերլուծելու գեղարվեստական ստեղծագործությունները, 2. մեկնաբանելու հայ գրականության պատմական-հասարակական դերը, գաղափարական միտումները:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս:		

F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: F2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: F4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: F5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: G1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: G3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: G4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: G6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը: 11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Դասախոսություն, 2. սեմինար, քննարկում, 3. բանավեճ, 4. համագործակցային աշխատանք, 5. մտազրոհ, 6. ինդուկտիվ, 7. դեդուկտիվ, 8. վերլուծական, 9. խոսքային, 10. բացատրական մեթոդներ, 11. էլեկտրոնային ուսուցում, 12. գրավոր աշխատանք, 13. շարադրություն, 14. բանավոր հարցում, 15. զեկուցում, 16. զրույց: 12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով (3 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 3,3,2 միավոր արժեքով): Ընթացիկ ստուգում. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 3 միավոր արժեքով): 13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գրականագիտությունը և նրա բաժինները: Գրականությունն արվեստների համակարգում: Թեմա 2. Գեղարվեստական պատկեր: Թեմա 3. Գրական երկի բովանդակության և ձևի միասնությունը: Թեմա 4. Թեմա, թեմատիկա, կառուցվածք, սյուժե, ֆաբուլա: Թեմա 5. Գեղարվեստական լեզվի առանձնահատկությունները: Թեմա 6. Չափածոյի երկի կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Թեմա 7. Գրական սեռեր և ժանրեր: 14. Հիմնական գրականության ցանկ 1. Ջրբաշյան Է., Գրականագիտության ներածություն, Երևան, 2001: 2. Ջրբաշյան Է., Գրականության տեսություն, Երևան, 1980: 3. Ջրբաշյան Է., Գրականագիտություն, Երևան, 1993: 4. Դոլուխանյան Ա., Գրականության տեսություն, Երևան, 2006: 5. Ավետիսյան Զ., Գրականության տեսություն, Երևան, 1998: 6. Ջրբաշյան Է., Մախչանյան Հ., Գրականագիտական բառարան, Երևան, 1972:		
1.0302/B19	2.Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցման հմտություններ	3.2 ECTS կրեդիտ

4.2 ժամ/շաբ.	5.15 /15 /0
6.1-ին կիսամյակ	7.Առանց ընթացիկ քննության գնահատման
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողի՝ խոսք կառուցելու լեզվական կանոնների իմացությունը, լեզվի գործառական տարբերակներում խոսքի արժանիքների, բառապաշարային ու քերականական յուրահատկությունների կիրառությունը հաղորդակցման ընթացքում: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ ուսումնասիրել լեզվի կիրառական և հաղորդակցային հնարավորությունները, ➤ բացահայտել խոսքի ընդհանուր օինաչափությունները, ➤ դրսևորել գրական խոսքի բարձր մշակույթ, ➤ հարստացնել ու զարգացնել լեզվի կիրառական և հաղորդակցական հնավորությունները, ➤ յուրացնել խոսքի պատկերավորման-արտահայտչական միջոցները, գործառական բոլոր ոճերի առանձնահատկությունները:	
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. լուսաբանելու լեզվի դերը որպես հաղորդակցական միջոց, 2. ընդհանրացնելու հայոց լեզվի գործառույթները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. մեկնաբանելու լեզվի նորմավորման չափանիշները, 2. արժևորելու արտասանական, բառապաշարային և քերականական նորմերը, հնչյունական, բառային, քերականական մակարդակները, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. դրսևորելու լեզվական բաձր մշակույթ, հարուստ բառապաշար, լայն աշխարհայացք, մասնագիտական էթիկա, հանրության հետ հաղորդակցվելու ունակություններ :	
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1.Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն հայթայթելու և կիրառելու հմտություններ: Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4.Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և գուգադրելու հմտություններ: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:	
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. քննարկում, 3. բանավեճ, խմբային աշխատանք, 4. վերլուծական, 5. բացատրական մեթոդներ,	

6. Էլեկտրոնային ուսուցում, 7. գրավոր աշխատանք, 8. բանավոր հարցում, զրույց:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգում. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Խոսքային էթիկետ և գործնական հաղորդակցման հմտությունների առարկայի նպատակը, խնդիրները: Կապը այլ գիտությունների հետ: Թեմա 2. Խոսքային էթիկետի հիմնական սկզբունքները: Թեմա 3. Իրադրության կապը հաղորդակցման գործընթացի հետ: Թեմա 4. Դիմելաձևեր, ողջույնի և հրաժեշտի ձևեր: Թեմա 5. Խոսքի ազդեցությունը: Թեմա 6. Խոսք և վարվեցողություն: Թեմա 7. Երկխոսություններ և գործնական զրույցներ, էլոյթներ: Թեմա 8. Խոսքի գործառնական տարբերակները: Ոճեր: Գրագրության ձևեր:
14. Հիմնական գրականության ցանկ 1. Ավետիսյան Յու., Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, Եր., 2014: 2. Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ (Հեղինակային խումբ), Գիրք Բ, Եր, 2015: 3. Բաղիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Երևան, 2003: 4. Խաչատրյան Տ., Հաղորդակցման և աշխատանքային գործունեության ընդհանուր հմտություններ, Երևան, 2012: 5. Նազարյան Ա, Գրիգորյան Հ., Էթիկետի հիմունքներ, Երևան, 2002: 6. Չալոյան Ն., Դիվանագիտական վարվեցողության կանոնները, Երևան, 2009: 7. Պողոսյան Պ., Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, Ա, Բ, Երևան, 1990, 1991: 8. Н. Формановская, Речевой этикет и культура общения, М. 2005. 9. И. Кузнецов, Доловое общение. Доловой этикет, М. 2005.

1.0302/B20	2. Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանություն և բառագիտություն – 2	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.15/45/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի հնչյունական և բառային համակարգերն իրենց տարբեր հատկանիշներով, ուսուցանել տեսական գիտելիքների գործնական կիրառությունը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ կարևորել բառերի՝ իբրև լեզվի ինքնուրույնաբար գործածվող հիմնական միավորների դերը խոսքում, ➤ իմաստաբանության, բառապաշարի շերտերի, դարձվածաբանության յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների բառապաշարը, կիրառելի դարձնել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածությունը, ➤ ներկայացնել բառերի ծագման ու նրանց պատմական կյանքի, բառարանների կազմման, նրանց տեսակների, բառագիտական նշանակության և այլ հարցերի ուսումնասիրությունը, ➤ լեզվաբերականական գիտելիքների հիման վրա խոսքի և նրա միավորների վերլուծության կարողությունների ձևավորումը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. սահմանելու «Բառագիտություն» գիտակարգի առանցքային հասկացությունները և դրանց բովանդակությունը, դերը հայերենի կառուցվածքային տարբեր մակարդակների միավորների համակարգում, 2. վերարտադրելու բառիմաստի տեսակներն ու փոփոխությունները, 3. ներկայացնելու ժամանակակից հայերենի բառապաշարի հատկանիշները, բառերի ձևաիմաստային խմբերի դասակարգման սկզբունքները, բառակազմական օրինաչափությունները, 4. ներկայացնելու հայոց լեզվի բառագիտության տարբեր բաժինների հիմնադրությունները և դրանց ներքին կապերը, 5. բացահայտելու «Բառագիտություն» գիտակարգի դերը հայերենի կառուցվածքային տարբեր մակարդակների միավորների համակարգում, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. կատարելու ձևայինաբանական և բառակազմական վերլուծություն, բնագրերի հիման վրա ճիշտ տարբերակելու տարբեր բառերի ծագումը, կրած ձևաիմաստային փոփոխությունները,		

2. կատարելու բառակազմական վերլուծություններ, նկարագրելու բառերի կառուցվածքային օրենքներն ու օրինաչափությունները, 3. ճիշտ գրելու բարդությունները՝ տարբերակելով հայերենի բառային բարդությունների տեսակները, 4. նկարագրելու բառապաշարի դասակարգման սկզբունքները և խոսքային միջավայրում ճիշտ օգտվելու տարբեր բառաշերտերից, 5. օգտվելու լեզվաբանական տարբեր բառարաններից, հայթայթելու տեղեկատվություն և գործառնելու, 6. տեքստերում և բանավոր խոսքում ճիշտ գործառնելու ձևախմբման տարբեր խմբի բառերը, 7. բացատրելու դարձվածքների կազմությունն ու գործածության ոճական նպատակը, գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ 1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ, 2. հաստատելու միջառարկայական կապեր, 3. հակադրելու, մշակումելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:	
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ2. Ճանաչելու լեզվաբանական մեթոդաբանական ուղղությունները: Մ3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Մ4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2. Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ5. Տիրապետելու բավարար գիտելիքների և կարողությունների՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում բանասիրության բնագավառում ուսումը շարունակելու համար:	
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 3. բացատրական մեթոդ 4. համագործակցային աշխատանք 5. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 6. մտազրոհ 7. ռեֆերատներ:	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2 միավոր արժեքով): Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 3, 3, 2 միավոր արժեքներով):	
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.	

Թեմա 1. Բառագիտություն. նրա ենթաբաժինները: Թեմա 2. Բառային մենիմաստություն և բազմիմաստություն. բառիմաստի փոփոխություն. բառերի ձևաիմաստային խմբերը: Թեմա 3. Բառապաշար. նրա հատկանիշները: Բառապաշարի շերտերը և դրանց դասակարգումը: Թեմա 4. Բառակազմություն: Ձևային և նրա տեսակները: Թեմա 5. Բարդություններ, նրանց տեսակները: Թեմա 6. Դարձվածաբանություն. դարձվածային միավորների հատկանիշները և դասակարգումը: Թեմա 7. Բառարանագրություն. բառարանների տիպերը:
14. Հիմնական գրականության ցանկը 1. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երկեր, 2 հատոր, Երևան, 1974: 2. Աղայան Է., Լեզվաբանության ներածություն, Երևան, 1974: 3. Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս., Ժամանակակից հայոց լեզու, հտ. 1-ին /հնչյունաբանություն և բառագիտություն/, Երևան, 1979: 4. Աճառյան Հր., Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, հտ. 3-րդ, Երևան, 1957, էջ 27/147, հտ. 6-րդ, 1976: 5. Մարգարյան Ա. , Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1990: 6. Ջահուկյան Գ., Աղայան Է., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ., Հայոց լեզու, 1-ին մաս., Ա պրակ, Երևան, 1980: 7. Ա. Սուքիասյան, Ժամանակակից հայոց լեզու /հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/, Երևան, 1982:

1.0302/ B21	2.Գրաբար -2	3.3 ECTS կրեդիտ
4.3 Ժամ/շաբ.	5.0/45/0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է հակիրճ ներկայացնել գրաբարը՝ որպես գրական լեզվու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով: Գրաբարի ուսումնասիրությունն անհրաժեշտ է ուսանողների բառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողության զարգացման նպատակով: Գրաբարի իմացությունը նպաստելու է հայապահպանությանը, ինքնարժեքի մասին ու մղելու է շատերին՝ պատմիչներին բնագրով կարդալու: Դասընթացի խնդիրներն են. ➤ Ուսանողին ներկայացնել գրաբարի անվանական հոլովման առանձնահատկությունները, ➤ իմաստաբանության, բառապաշարի շերտերի, դարձվածաբանության յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների բառապաշարը, կիրառելի դարձնել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածությունը, ➤ լեզվաքերականական գիտելիքների հիման վրա խոսքի և նրա միավորների վերլուծության կարողությունների ձևավորումը, ➤ տեքստի թարգմանության և վերլուծության միջոցով գրվածքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները բացահայտելու կարողության կատարելագործումը, ➤ հայ հին պատմիչների գեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկությունների մեկնաբանումը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. նկարագրելու և մեկնաբանելու գրաբարի անվանական հոլովման առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնելու հոլովների կազմության հիմունքները գրաբարում, 3. զատորոշելու գրաբարի և արևելահայ գրական լեզվի անվանական հոլովման նմանություններն ու տարբերությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կիրառելու և բացատրելու գոյականների, ածականների, թվականների և դերբայների հոլովման յուրահատկությունները, 2. պարզաբանելու և ցույց տալու գրաբարյան բնագրերի քերականական առանձնահատկությունները, 3. քննելու և թարգմանելու պատմիչների երկերից հատվածներ, բնութագրելու ոճական կառույցները՝ դրանք արժևորելով տեքստում: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. ձևաբանորեն վերլուծելու գրաբարի հոլովները, տարբեր բառաձևերի քերականական իմաստները, 2. գործնականում կիրառելու գրաբարի անվանական հոլովման վերաբերյալ յուրացրած գիտելիքները, 3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:		

U3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: U4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: U5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: F2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: F3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: F4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: F6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվառճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2. Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. գործնական աշխատանք 2. բանավեճ 3. զրույց 4. խմբային աշխատանք:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Գնահատման մեթոդները 1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով Բնքնություն աշխատանք. առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գրաբարի անվանական հոլովումը: Հոլովները և նրանց կազմությունը. հոլովման համակարգի տարբերությունն աշխարհաբարի համեմատությամբ: Թեմա 2. Պարզ հոլովումներ. Ա, Ե, Ի, Ո, ՈՒ հոլովումներ: Խառը հոլովումներ. Ի-Ա, Ո-Ա հոլովումներ: Թեմա 3. Անկանոն հոլովումներ: Թեմա 4. Ածական անուն: Ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թեմա 5. Թվական անուն:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ավետիսյան Հ., Ղազարյան Ռ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2003: 2. Աբրահամյան Ա., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1977: 3. Աբեղյան Մ., Գրաբարի քերականություն, Զ հատ., Երևան, 1974: 4. Թոսունյան Գ., Խաչատրյան Լ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2004: 5. Շարաբխանյան Պ., Գրաբարի դասընթաց, Երևան, 1975: 6. Մկրտչյան Է., Գրաբարի դասընթաց, Երևան, 2008: 7. Համբարձումյան Վ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2004:		

1.0302/B22	2.Հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմություն	3.7 ECTS կրեդիտ
4.6 ժամ/շաբ.	5.60/ 0/ 30	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ հին և միջնադարյան գրականության արժեքները, դեմքերին, լեզուն, գրական ժանրերն ու նրանց առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:		

Դասընթացի խնդիրները.

- Գնահատել հայ միջնադարյան գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևոր փուլը:
- Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանից հետո ևս:
- Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը:
- Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ հեղինակին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.**ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն**

1. Ճանաչելու և ներկայացնելու հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրային համակարգը, տեսակները, դրանց առանձնահատկությունները:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական և աղբյուրագիտական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը:

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Գնահատելու հայ հին և միջնադարյան գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հնագույն, կենսունակ և հարուստ բնագավառ:
2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը:
3. Կատարելու ստեղծագործության գեղարվեստական շերտերի վերլուծություն, գրելու ստեղծագործական շարադրություններ:

գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ հին և միջնադարյան գրականության հարուստ նյութը:
2. Վերլուծելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը և կերպարային համակարգը:
3. Բանավիճելու և քննարկելու:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս:

Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում:

Բ6. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:

Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում:

Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:

Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. քննարկում /բանավեճ
2. համագործակցային աշխատանք
3. էվրիստիկական մեթոդ
4. մտազրոհ

5. վերլուծական մեթոդ 6. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 7. գրավոր մեթոդ 8. բացատրական մեթոդ 9. էլեկտրոնային ուսուցում:
12. Համառոտ բովանդակությունը. Թեմա 1. Հայ մշակույթը մինչև 5-րդ դարը. Մեսրոպ Մաշտոցը և գրերի ստեղծումը. գրականության զարգացման հիմնական ուղղությունները: Թեմա 2. Ազաթանգեղոս, Փ.Բուզանդ, Մ.Խորենացի, Եղիշե, Ղ.Փարպեցի: Թեմա 3. Հայ գրականությունը 6-ից 9-րդ դդ. Մեբեոս, Հ.Մամիկոնյան, Ղևոնդ Երեց, Դ.Քերթով, Էկեղեցական բանաստեղծությունը: Թեմա 4. Հայ գրականությունը 10-12-րդ դդ. Հովհ.Դրասխանակերտցի, Թովմա Արծրունի, Մ.Կաղանկատվացի, Գ.Նարեկացի, Գ.Մագիստրոս, Հ.Իմաստասեր, Ն.Շնորհալի, Մ.Գոշ: Թեմա 5. Հայ գրականությունը 13-16-րդ դդ. Վ.Այգեկցի, Ֆրիկ, Կ.Երզնկացի, Հ.Թլկուրանցի, Մ.Նաղաշ, Գ.Աղթամարցի, Ն.Քուչակ: Թեմա 6. Հայ գրականությունը 17-18-րդ դդ., Ն.Հովնաթան, Սայաթ-Նովա:
13. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Բնքնություն աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2 միավոր արժեքով): Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով (2 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 4 միավոր արժեքով):
14.Հիմնական գրականության ցանկը. - Աբեղյան Մ., Հայոց հին գրականության պատմություն, հտ. 1, Երևան, 1944, հտ. 2, Երևան, 1946, Երկեր, հտ. Գ, Երևան, 1968, հտ. Դ, Երևան, 1970: - Մկրյան Մ., Հայ հին գրականության պատմություն (5-10-րդ դդ.), Երևան, 1976, Երկեր, հտ. 1, Երևան, 1987: - Մկրյան Մ., Գրիգոր Նարեկացի, Երևան, 1955: - Թամրազյան Հ., Ն.Քուչակի բանաստեղծական աշխարհը, Երևան, 2001: - Չոպանյան Ա., Երկեր, Երևան, 1966: - Սաֆարյան Վ., Հայ միջնադարյան գրականություն, Երևան, 2016: - Սևակ Պ., Սայաթ-Նովա, Երևան, 1987:

1.0302/B23	2.Լեզվաբանության հիմունքներ	3.3 ECTS կրեդիտ
4.3 Ժամ/շաբ.	5.15 /30/ 0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ներկայացնել. - լեզվաբանական ընդհանուր կարգերը, լեզվի էության, գործառության ու զարգացման հիմնական օրինաչափությունները, - աշխարհի լեզուների հնչյունական, բառային, ձևաբանական և շարահյուսական համակարգերի ընդհանուր առանձնահատկությունները, աշխարհի լեզուներն ու նրանց բաշխումը լեզվաընտանիքներում, - ուսուցանել լեզվաբանության հիմունքների հանգուցային դրույթները, լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները, լեզվաբանության բաժինները, - լեզվի ծագումն ու զարգացումը, աշխարհի լեզուների դասակարգումները տարբեր լեզվաընտանիքներում և կառուցվածքային տիպերում: Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ դիտարկել լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները, ➤ ներկայացնել լեզվաբանության ճյուղերն ու բաժինները, ➤ համեմատել լեզվաբանական հին և ժամանակակից հոսանքներն ու դպրոցները, ➤ ծանոթացնել լեզուների կառուցվածքային առանձնահատկություններին ու մակարդակներին, ➤ ներկայացնել աշխարհի լեզուները, դասակարգել ըստ լեզվաընտանիքների:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն - բնութագրելու «Լեզվաբանության հիմունքներ» առարկայի առանձնահատկությունները, - ներկայացնելու լեզուների ծագման, զարգացման մասին տեսությունները, - դասակարգելու լեզվական կարգերը, աշխարհի լեզուները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ - դասակարգելու աշխարհի լեզուները,		

2. տարբերակելու և արժևորելու լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները, 3. ներկայացնելու լեզուների կառուցվածքային առանձնահատկությունները, բնութագրելու լեզվաբանության բաժինները, 2. ներկայացնելու լեզվական կարգերը, աշխարհի լեզուների դասակարգման չափանիշներն ու սկզբունքները, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. օգտվելու է դասընթացին վերաբերող տպագիր և համացանցային ռեսուրսներից:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա2.ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Բ1.Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստարկներ: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. անհատական և խմբային աշխատանք , անհատական և թիմային գիտահետազոտական աշխատանք, 3. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա (անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում), գրավոր և բանավոր ստուգում/հարցում/, 4. գնական մեթոդներից՝ դիդակտիկ նյութերի ցուցադրում, ինտերակտիվ-կառուցողական մեթոդներից՝ աշխատանք բնագրի ու տեքստերի հետ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 3 միավոր արժեքով): Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Լեզվի բնութագիրը. լեզվի բնորոշումը,լեզվի գոյության ձևերը: Թեմա 2. Լեզուների հնչյունական համակարգերի նմանություններն ու տարբերությունները, գրային համակարգեր: Թեմա 3. Լեզուների բառային համակարգերը: Թեմա 4. Լեզուների ձևաբանական համակարգերը: Թեմա 5. Լեզուների շարահյուսական համակարգերը: Թեմա 6. Լեզվի ծագումը: Թեմա 7. Աշխարհի լեզուների դասակարգումը:		
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աղայան Է., Լեզվաբանության հիմունքներ, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 1987: 2. Ջահուկյան Գ., Լեզվաբանության պատմություն, հ.հ., 1-2, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 1960-1962: 3. Աղայան Է., Հայ լեզվաբանության պատմություն, հ.հ., 1-2, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 1958-1962: 4. Պետրոսյան Հ., Հայերենագիտական բառարան, ԳԱԱ հրատ., Երևան, 1990: 5. Պետրոսյան Հ. և ուրիշներ., Լեզվաբանական բառարան, ԳԱԱ հրատ., Երևան, 1975: 6. Маслов Ю.С., Введение в языкознание, «Высшая школа», М, 1987.		

1.0302/ B24	2.Հետազոտության պլանավորում և մեթոդներ	3.2 ECTS կրեդիտ
4.2 ժամ/շաբ.	5.30/0 / 0	
6.2-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝		

➤ բանասիրական հետազոտություններ կատարելիս ծանոթացնել աշխատանքի կազմակերպման առանձնահատկություններին, ➤ ուսումնասիրման մեթոդներին, ➤ հետազոտական աշխատանքի փուլերին, ➤ գիտական հետազոտության էթիկային: Դասընթացի խնդիրներն են ➤ ուսանողին ներկայացնել բանասիրական գիտությունների ուսումնասիրման մեթոդների առանձնահատկությունները և ուղղությունները, ➤ հիմնավոր գիտելիքներ ձևավորել գիտական հետազոտության փուլերի, գիտական, լեզվական, բանահյուսական և գրական աղբյուրների վերաբերյալ, ➤ ձևավորել մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքներ ու հմտություններ, տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն:
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ընտրել բանասիրական հետազոտություն կատարելու հիմնական մեթոդները, 2. գիտակցել կիրառած մեթոդի առավելություններն ու թերությունները, 3. գրանցել կատարած հետազոտության վերջնարդյունքները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. օգտագործել տարբեր միջոցներ հետազոտություն իրականացնելու համար, 2. լուսաբանել հավաքված ու վերլուծված նյութը, 3. ընդհանրացնել կատարած հետազոտության արդյունքները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ (եթե այդպիսիք կան) 1. ցուցաբերել մասնագիտական կողմնորոշում գիտական աշխատանքներ կատարելիս, 2. գործնականում իրականացնել տարբեր հետազոտություններ:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ2. Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ5. Տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն՝ լուսապատկերների ուղեկցությամբ, 2. քննարկումներ և վերլուծություններ, 3. գործնական աշխատանքներ՝ տարբեր միջոցների ու մեթոդների կիրառմամբ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ ստուգում՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր: 2-րդ ընթացիկ ստուգում, գրավոր առաջադրանք՝ գնահատվում է առավելագույնը 4 միավոր: Ինքնուրույն աշխատանք՝ 2 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգումներ՝ 2 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր արժեքով:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Գիտահետազոտական աշխատանքի նպատակները: Բանասիրական գիտությունների ուսումնասիրման մեթոդների առանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Մեթոդներ և ուղղություններ: Հետազոտության հիմնախնդրի որոշում և մեթոդի ընտրություն: **Թեմա 3.** Մասնագիտական գրականության վերլուծություն: Հիպոթեզ, վարկած, հիմնադրույթ: Աշխատանքի պլանավորում: **Թեմա 4.** Գիտական հետազոտության փուլերը: Գիտական, լեզվական, բանահյուսական և գրական աղբյուրներ: **Թեմա 5.** Հետազոտության համար անհրաժեշտ տվյալների հավաքում: Վիճակագրական հաշվումներ: Նյութի վերլուծություն: Բնագիր և համատեքստ. համատեքստային իմաստ: Այլ գիտաճյուղերի ձեռքբերումների կիրառում: **Թեմա 6.** Հետազոտության արդյունքների վերլուծություն: Հետազոտության արդյունքների ձևակերպում, ձևավորում և ներկայացում. Անհրաժեշտ միջոցների կիրառություն: **Թեմա 7.** Գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու էթիկա:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու հիմնական սկզբունքները. մեթոդական ցուցումներ, /Հովհաննիսյան Գ., Գալստյան Ն., Սողոմոնյան Մ., Մալխասյան Մ./, ԵՊՀ ուսանողական գիտական ընկերություն, Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2014:
2. Բնֆորմացիոն տեխնոլոգիաների կիրառումը լեզվաբանության մեջ, Երևան, 2004:
3. Арнольд И.В., Основы научных исследований в лингвистике, М., Высшая школа, 1991.
4. Винокур Г.О., Введение в изучение филологических наук, М., 2000.
5. Рождественский Ю.В., Общая филология, М., 1996.
6. Рузавин Г.И., Методология научного исследования, М., 1999.
7. Тарланов З.К., Методы и принципы лингвистического анализа, Петрозаводск, 1995:

1.0302/ B25	2.Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն-1	3.5 ECTS կրեդիտ
4.5 ժամ/շաբ.	5.30/45/0	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ձևաբանության վերաբերյալ հիմնավոր գիտելիքների ձևավորումը, քերականական հնարավոր սխալների կանխումը, նախադասության ձևաբանական վերլուծության հմտությունների ամրակայումը: Դասընթացի խնդիրներն են ➤ ուսանողին ներկայացնել ժամանակակից հայոց լեզվի քերականական համակարգի առանձնահատկությունները, քերականական հիմնական հասկացությունները, ➤ քերականական կարգերի, քերականական իմաստների և ձևերի յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների իմացությունը քերականական կարևորագույն հասկացությունների վերաբերյալ, ➤ ներկայացնել խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները և տարբերակված խոսքիմասային խմբերն իրենց առանձնահատկություններով, ➤ հիմնավոր գիտելիքներ ձևավորել նյութական խոսքի մասերի և դրանց քերականական յուրահատկությունների վերաբերյալ, ➤ ընկալելի դարձնել հարաբերության նշանակություն ունեցող խոսքի մասերի դերն ու նշանակությունը, ➤ ներկայացնել վերաբերմունքային խոսքի մասերի դերն ու կարևորությունը և դրանց տարբերակման առանձնահատկությունը, ➤ ձևավորել մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքներ ու հմտություններ, տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. նկարագրելու և մեկնաբանելու ձևաբանության ուսումնասիրության առարկան և նրա խնդիրները, 2. վերարտադրելու քերականական կարգերի էությունը և դրանց տարբերակման չափանիշները, 3. զանազանելու խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները և թվարկելու առանձին խոսքիմասային խմբերը, 4. զանազանելու, լուսաբանելու նյութական խոսքի մասերի քերականական առանձնահատկությունները, մեկնաբանելու դրանց դերը և կիրառական յուրահատկությունները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. բացատրելու քերականական կարգերի էությունը, քերականական իմաստների և ձևերի փոխհարաբերությունները, 2. պարզաբանելու և թվարկելու խոսքի մասերի տարբերակման հիմունքները, 3. քննարկելու և խմբավորելու նյութական խոսքի մասերն իրենց քերականական կարգերով, 2. ընդհանրացնելու խոսքի մասերի տարբեր խմբերն իրենց առանձնահատկություններով և նշանակությամբ, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ		

1. բացատրելու և վերլուծելու բառաձևերում ձևային արտահայտած քերականական նշանակությունները, 2. տեքստում հակադրելու խոսքի մասերը՝ զանազանելով իրենց քերականական հատկանիշներով, 3. հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու նյութական խոսքի մասերին հատուկ քերականական առանձնահատկությունները: 4. գործնականում կիրառելու և մեկնաբանելու նյութական խոսքի մասերին վերաբերող տեսական գիտելիքները:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկլարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ2. Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, կցնահատի ու կզուգադրի լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ5. Տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառել: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական աշխատանք 3. բանավեճ 4. զրույց 5. խմբային աշխատանք:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ձևաբանությունը՝ որպես լեզվաբանության բաժին. քերականական կարգեր. քերականական ձև, իմաստ և պաշտոն: Թեմա 2. Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները. թեքվող և չթեքվող խոսքի մասեր: Թեմա 3. Գոյական անուն: Գոյականը որպես խոսքի մաս. Նրա իմաստային, ձևաբանական, շարահյուսական և բառակազմական առանձնահատկությունները: Թեմա 4. Ածական անուն. ածականը որպես խոսքի մաս: Նրա իմաստային, ձևաբանական, շարահյուսական և բառակազմական առանձնահատկությունները: Թեմա 5. Թվական անուն: Թվականն իբրև խոսքի մաս. Նրա իմաստային, ձևաբանական, շարահյուսական և բառակազմական առանձնահատկությունները: Թեմա 6. Դերանուն: Դերանունն իբրև խոսքի մաս: Դերանվան հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ: Դերանվան տեսակները: Թեմա 7. Բայ: Բայերի կազմությունը, բայահիմքեր, դերբայներ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբրահամյան Ս., Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Երևան, 1969: 2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երևան, 1965:

3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1974:
4. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, Երևան, 1983:
5. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանության հարցեր, Ա, Բ, Գ, Երևան, 1970, 1973, 1977:

1.0302/B26	2.19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն-1	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45/ 0/15	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել 19-րդ դարի հայ գրականությունը, գրական ուղղությունները, հայ նոր գրականության ձևավորումը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Գնահատել 19-րդ դարի առաջին կեսի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևոր փուլը: ➤ Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանցից հետո ևս: ➤ Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը: ➤ Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ճանաչելու հայ նոր գրականության հարուստ նյութը, ժանրային համակարգը: 2. Նկարագրելու հայ նոր գրականության ձևավորման ընթացքը, պատկերացնելու նրա զարգացման առանձնահատկություններն ու հիմնական ուղղությունները: 3. Ներկայացնելու հայ նոր գրականության երկերի գեղարվեստական նշանակությունը, նշելու նրանց պատմական-հասարակական դերը, գաղափարական միտումները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Գնահատելու հայ նոր գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի կենսունակ և հարուստ բնագավառ: 2. Առանձնացնելու գրական այն բնագրերը, որոնք գեղարվեստական այուծների, մոտիվների, կերպարների միջոցով կենդանի ու պատկերավոր խոսքով վերարտադրում են տվյալ ժամանակաշրջանի ազգային-հասարակական կյանքի բազմաթիվ իրողություններ: 3. Վերլուծելու ու գնահատելու հայ գրականության նոր շրջանը սկզբնավորող և նրա զարգացման ընթացքը ապահովող դասական հեղինակների գործերը, կտեսնի յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ: 4. Բացատրելու հայ նոր գրականության ձևավորման առանձնահատկությունը՝ դրանք համեմատելով գրական անցյալ շրջանի հետ, որոշելու նոր գրականությունը սկզբնավորող և նրա զարգացման ընթացքը ապահովող հեղինակներից յուրաքանչյուրի տեղն ու դերը տվյալ շրջանում: 5. Ինքնուրույն գնահատելու ու ցույց տալու գրական տվյալ շրջանի դասական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գեղարվեստական արժեքը, նրանց պատմական-հասարակական դերը: գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ 1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու 19-րդ դարիհայ հին գրականության հարուստ նյութը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ		

առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: Գ5. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. մտազրոհ 4. վերլուծական մեթոդ 5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 6. գրավոր մեթոդ 7. բացատրական մեթոդ 8. էլեկտրոնային ուսուցում:		
12. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայ ժողովրդի քաղաքական կացությունը 19-րդ դարի սկզբին. հայ լուսավորական շարժումը. Մխիթարյաններ. կլասիցիզմը հայ գրականության մեջ. հայ գրականության նոր շրջանի սկզբնավորումը: Թեմա 2. Հ. Ալամդարյան, Մ. Թադիադյան: Թեմա 3. Խ. Աբովյան, Ղ. Ալիշան: Թեմա 4. Հայ գրականությունը 1850-60-ական թթ.: Մ. Նալբանդյան: Թեմա 5. Ռ. Պատկանյան, Ս. Շահազիզ: Թեմա 6. Մ. Պեշիկթաշլյան, Պ. Դուրյան:		
13. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2 միավոր արժեքով): Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով (2 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):		
14. Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Հայ նոր գրականության պատմություն, հտ. 1, Երևան, 1962, հտ. 2, Երևան, 1962: 2. Հայ վեպի պատմությունը (19-րդ դար), Երևան, 2005: 3. Թադևոսյան Մ., Հայկական կլասիցիզմի տեսությունը, Երևան, 1977: 4. Մակարյան Ա., Հ. Ալամդարյան, Երևան, 2005: 5. Չոպանյան Ա., Երկեր, Երևան, 1980: 6. Տերտերյան Ա., Հայ կլասիկներ, Երևան, 1944: 7. Թամրազյան Հ., Բանաստեղծության հազարամյա խորհուրդը, Երևան, 1986: 8. Թամրազյան Հ., Հայ քնարերգուներ, Երևան, 1996: 9. Մուրադյան Ս., Գրական հանգրվաններ, Գիրք Ա, Երևան, 2003:		

1.0302/B27	2.Բարբառագիտության հիմունքներ	3. 4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.15/45/0	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայոց լեզվի բարբառները, դրանց դասակարգման սկզբունքները, ուսումնասիրության մեթոդները, բարբառների հնչյունական, բառային, ձևաբանական և շաքախուսական համակարգերի առանձնահատկությունները: Դասընթացի խնդիրները. ➤ ներկայացնել հայերենի բարբառների ծագման մասին տեսությունները, ➤ հասկանալ հայերենի բարբառների հնչյունական, բառային և քերականական հատկանիշները, ➤ ներկայացնել հայերենի բարբառների դասակարգման չափանիշներն ու սկզբունքները:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Սահմանելու «Բարբառագիտություն» գիտակարգի առանցքային հասկացությունները և դրանց բովանդակությունը, դերը հայերենի կառուցվածքային տարբեր մակարդակների միավորների		

համակարգում, 2. զատորոշելու հայ բարբառագիտության զարգացման փուլերը, 3. ներկայացնելու բարբառների ճյուղերն ըստ ձևաբանական դասակարգման, 4. հակադրելու և համեմատելու բարբառների և գրական լեզվի հնչյունական ու քերականական հատկանիշները, 5. ներկայացնելու հայերենի բարբառային բառապաշարի հատկանիշները, բարբառային բառերի ձևափոխության խմբերի դասակարգման սկզբունքները, բառակազմական օրինաչափությունները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. գրի առնելու և մեկնաբանելու բարբառային տեքստերը, օգտվելու բարբառային քարտեզներից և աղյուսակներից, 2. ներկայացնելու բարբառագիտական ուսումնասիրությունների մեթոդաբանությունը, բարբառների դասակարգման հիմունքները, 3. օգտվելու և հայթայթելու տեղեկատվություն բարբառային տարբեր բառարաններից և գործառնելու դրանք, գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ 1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ, 2. հաստատելու միջառարկայական կապեր, 3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Մ4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ6. Լեզվաբանական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրությունների համար բնագրային նյութեր օգտագործելու կարողություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 3. բացատրական մեթոդ 4. համագործակցային աշխատանք 5. պլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 6. ռեֆերատներ: 7. բարբառային բնագրերի լեզվական վերլուծություն:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2 միավոր արժեքով): Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2, 2, 2 միավոր արժեքներով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Բարբառագիտությունը՝ որպես գիտաճյուղ: Բարբառների դասակարգման վերաբերյալ եղած տեսությունները: **Թեմա 2.** Բարբառների հնչյունական համակարգերը: **Թեմա 3.** Բարբառների բառային համակարգերը: **Թեմա 4.** Բարբառների ձևաբանական համակարգերի տարբերությունները. սահմանական ներկան՝ որպես բարբառների ճյուղերի տարբերակման հիմք: **Թեմա 5.** ՈԻՄ, ԿԸ, ԵԼ ճյուղերի բարբառներ: **Թեմա 6.** Տարբեր ճյուղերի բարբառների ձևաբանական և շարահյուսական տարբերությունները:

14. Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աճառյան Հր., Հայ բարբառագիտություն, Մոսկվա – Նոր – Նախիջևան, 1911:
2. Գրիգորյան Ա., Հայ բարբառագիտության դասընթաց, Երևան, 1957:
3. Ղարիբյան Ա., Հայ բարբառագիտություն, Երևան, 1953:
4. Ջահուկյան Գ., Հայ բարբառագիտության ներածություն, Երևան, 1973:
5. Ասատրյան Մ., Հայ բարբառագիտության գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Երևան, 1985:
6. Սաղաթելյան Ռ., Բարբառային բառաշերտը արդի գրական արևելահայերենում, Երևան, 2011:
7. Հայերենի բարբառագիտական ատլաս, հ. 1, 2, Երևան, 1982-85 :

1.0302/B28	2.Գրաբար -3	3.3 ECTS կրեդիտ
4.3 ժամ/շաբ.	5.0/45/0	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է հակիրճ ներկայացնել գրաբարը՝ որպես գրական լեզու, նրա խոսակցական հիմքը, ինչպես նաև ձևաբանություն, շարահյուսություն բաժիններն իրենց առանձնահատկություններով: Գրաբարի ուսումնասիրությունն անհրաժեշտ է ուսանողների բառապաշարի հարստացման, լեզվամտածողության զարգացման նպատակով: Գրաբարի իմացությունը նպաստելու է հայապահպանությանը, ինքնարժևորմանն ու մղելու է շատերին՝ պատմիչներին բնագրով կարդալու: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ ուսանողին ներկայացնել գրաբարի բառային և քերականական առանձնահատկությունները, ➤ ուսանողին ներկայացնել գրաբարի դերանվանական հոլովման առանձնահատկությունները, ➤ Իմաստաբանության, բառապաշարի շերտերի, դարձվածաբանության յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների բառապաշարը, կիրառելի դարձնել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածությունը, ➤ լեզվաքերականական գիտելիքների հիման վրա խոսքի և նրա միավորների վերլուծության կարողությունների ձևավորում, ➤ տեքստի թարգմանության և վերլուծության միջոցով գրվածքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները բացահայտելու կարողության կատարելագործում, ➤ հայ հին պատմիչների գեղարվեստական ստեղծագործությունների լեզվական առանձնահատկությունների մեկնաբանում:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու գրաբարի դերանվանական հոլովման առանձնահատկությունները, կազմության հիմունքները, 2. հակադրելու և համեմատելու գրաբարի և արևելահայ գրական լեզվի դերանվանական հոլովման նմանություններն ու տարբերությունները, 3. ներկայացնելու մակբայ խոսքի մասի առանձնացման հիմունքները, տարբերակելու դրա քերականական հատկանիշները, 4. ներկայացնելու գրաբարի քերականական կառուցվածքի յուրահատկությունները. իմանալու նախադասության կառուցվածքի և նախադասության անդամների շարադասության որոշակի կարգը, աշխարհաբարի համեմատությամբ նրա շրջուն շարադասական կառուցվածքը, 5. ներկայացնելու նախդիրների և նախադրությունների քերականական արժեքները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. կիրառելու և բացատրելու դերանվանական հոլովման յուրահատկությունները, 2. պարզաբանելու և ցույց տալու գրաբարյան բնագրերի քերականական առանձնահատկությունները, 3. քննելու և թարգմանելու պատմիչների երկերից հատվածներ, բնութագրելու ոճական կառույցները՝ դրանք արժևորելով տեքստում, 4. բացատրելու դերանունների հարաբերակցությունը այլ խոսքի մասերի հետ(դերանունների գործածությունը գոյականների հետ, դերանվանական մակբայներ), 5. բացատրելու նախդիրների և նախադրությունների քերականական իմաստները այս կամ այն հոլովի հետ գործածվելիս,		

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. գործնականում կիրառելու գրաբարի դերանվանական հոլովման վերաբերյալ յուրացրած գիտելիքները,
2. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:

10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս:

Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:

Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները:

Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր:

Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվառճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում:

Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում:

Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:

Գ5.Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:

Գ6. տեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը, գրելու հետազոտական աշխատանք, վերլուծելու և գնահատելու ստացված աշխատանքի արդյունքները, ներկայացնելու համապատասխան եզրակացությունները:

11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

1. գործնական աշխատանք
2. բանավեճ
3. զրույց
4. խմբային աշխատանք:

12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով

2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով

Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով

Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով:

13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1. Գրաբարի դերանվանական հոլովումը: Անձնական դերանունները և նրանց հոլովումը: **Թեմա 2.** Ցուցական դերանունները և նրանց հոլովումը: **Թեմա 3.** Ստացական և փոխադարձ դերանուններ: **Թեմա 4.** Հարցադարձական և անորոշ դերանուններ: **Թեմա 5.** Մակբայների տեսակներն ու կազմությունը գրաբարում: **Թեմա 6.** Գրաբարի նախդիրները և նախադրությունները: Գրաբարի հոդերը: Գրաբարի շաղկապները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավետիսյան Հ., Ղազարյան Ռ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2003:
2. Աբրահամյան Ա., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1977:
3. Աբեղյան Մ., Գրաբարի քերականություն, Զ հատ., Երևան, 1974:
4. Թոսունյան Գ., Խաչատրյան Լ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2004:
5. Շարաբխանյան Պ., Գրաբարի դասընթաց, Երևան, 1975:
6. Մկրտչյան Է., Գրաբարի դասընթաց, Երևան, 2008:
7. Համբարձումյան Վ., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 2004:

1.0302/ B29	2.Լեզվական վերլուծության հիմունքներ	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ	5.15/ 45 /0	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել • Ժամանակակից հայերենի լեզվական համակարգը: • Հնչյունաբանական վերլուծության հիմունքները: • Բառագիտական վերլուծության հիմունքները: • Ձևաբանական վերլուծության հիմունքները: • Շարահյուսական վերլուծության հիմունքները:		
Դասընթացի խնդիրները. ➤ Խորացնել ուսանողների գիտելիքները լեզվաբանության բաժինների ընդհանուր օրինաչափությունների մասին: ➤ Յուրացրած լեզվական մասնագիտական գիտելիքները հմտորեն կիրառել գործնականում: ➤ Կատարել նախադասությունների հնչյունաբանական, բառագիտական, ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություններ:		
9.Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. զանազանելու հնչյունափոխական, բառագործածական, շարահյուսական առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնելու հայոց լեզվի հնչյունաբանության, բառագիտության, ձևաբանության, շարահյուսական տարբեր բաժինների հիմնադրությունները և դրանց ներքին կապերը, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. կատարելու հնչյունաբանական, բառակազմական, ձևաբանական, շարահյուսական վերլուծություններ, 2. կատարելու ձևաբանական և բառակազմական վերլուծություն, բնագրերի հիման վրա ճիշտ տարբերակել տարբեր բառերի կրած ձևափոխության փոփոխությունները: 3. ուղղագրության և ուղղախոսության, ձևակազմության, շարահյուսության վերաբերյալ գիտելիքները և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ 1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ, 2. հաստատելու միջառարկայական կապեր, 3. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս: Բ1. Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման,պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն		

2. համագործակցային աշխատանք 3. ինքնուրույն առաջադրանքներ/ ռեֆերատ, աշխատանք գական երկերի վրա, էսսե, շարադրություն և այլն/ 4. պլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 5. գործնական առաջադրանքներ;
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Բնքնություն աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով (2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 2 միավոր արժեքով): Ընթացիկ ստուգում. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 7 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հնչյունական վերլուծություններ: Թեմա 2. Բառապաշարի իմաստաբանական և կառուցվածքային վերլուծություն: Թեմա 3. Ձևաբանական կարգեր: Խոսքի մասերի դասակարգում: Ձևաբանական վերլուծություն: Թեմա 4. Շարահյուսական կապակցման միջոցներ, եղանակներ: Նախադասության անդամներ և միավորներ: Շարահյուսական վերլուծություն:
14. Հիմնական գրականության ցանկ 1. Ասատրյան Մ. Ժամանակակից հայոց լեզու /Ձևաբանություն /, Երևան, 1987: 2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երևան, 1965: 3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Բաղիկյան Խ, Ժամանակակից հայոց լեզու, հ. 3, Շարահյուսություն, Երևան, 1976: 4. Գաբեգինյան Գ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1991: 5. Պապոյան Ա., Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Երևան, 2002: 6. Մարգարյան Ա., Հնչյունաբանություն, բառագիտություն, Երևան, 1987: 7. Ջահուկյան Գ., Ժամանակակից հայերենի տեսության հիմունքները, Երևան, 1974:

1.0302/B32	2.Արտասահմանյան գրականության պատմություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.3-րդ կիսամյակ	7.Առանց ընթացիկ քննությունների գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ընդհանուր գիտելիքներ հաղորդել անտիկ, Վերածննդի, Կլասիցիզմի և Լուսավորության դարաշրջանի գրականության պատմության, գրական կարևոր ուղղությունների, գրական խոշորագույն երևույթների և գրական զարգացման ընդհանուր ընթացքի վերաբերյալ: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ներկայացնել անտիկ և Վերածննդյան դարաշրջանը որպես հումանիստական շարժման մեծ ժամանակաշրջան, հումանիստ գրողների հայացքները և ստեղծագործությունները: ➤ Ծանոթացնել 18-րդ դարի անգլիական կլասիցիզմի առանձնահատկություններին, կլասիցիստական և նեոկլասիցիստական գրականության գլոբալ գործոցներին: ➤ Ներկայացնել Լուսավորության դարաշրջանը որպես նոր հայացքների և նոր մտածողության ժամանակաշրջան, դարաշրջանի գրողների հայացքները և ստեղծագործությունները:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ընկալելու Ռենեսանսի, Լուսավորության դարաշրջանի գրական միտքը, հումանիստական մտածողությունը և նկարագրելու նրա գրական բարձրագույն ստեղծագործությունները, ըմբռնելու և գնահատելու գեղարվեստական ստեղծագործությունների արժանիքները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Թվարկելու և մեկնաբանելու գրական ստեղծագործությունների կերպարային համակարգը: 2. Վերլուծելու ժամանակի գրական ստեղծագործությունների գաղափարական հարցադրումները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Կատարելու համեմատական վերլուծություն հայ և Վերածննդի գրականության ստեղծագործությունների միջև: 2. Օգտվելու տեսական նյութից և կատարելու ադապտացիաներ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի		

հիմնախնդիրները:

U3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

U5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները:

F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

F3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:

F5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն:

Q1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում:

Q2. Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը:

Q3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Q6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցային աշխատանք, մտազրոհ, վերլուծական, խոսքային, բացատրական մեթոդներ, էլեկտրոնային ուսուցում, գրավոր աշխատանք, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 7 միավոր արժեքով:

Ընթացիկ ստուգում. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Անտիկ գրականության առարկան, համառոտ պատմական ակնարկ, նախահոմերոսյան Հունաստանը: Հոմերոսյան հարցի պատմությունը, Հոմերոսի ստեղծագործությունը: Անտիկ շրջանի պոեմները, բանաստեղծությունը, քնարերգության առաջացումը, հումոր և երգիծանք: **Թեմա 2.** Թատրոնը և դրամայի ծագումը, ողբերգություններ և կատակերգություններ: **Թեմա 3.** Անտիկ աշխարհի կործանումը, քրիստոնեական գրականության սկզբնավորումը: **Թեմա 4.** Միջնադարյան մշակույթի առանձնահատկությունները, աստվածաբանական-փիլիսոփայական երկեր: **Թեմա 5.** Լեզենդներ և վարքագրություններ, հոգևոր դրամա, էպիկական պոեմներ, ասպետական վեպ: **Թեմա 6.** Դանթե, Պետրարկա, Բոկաչիո, Է.Ռոտերդամցի, Ֆ.Վիյոն, Ֆ.Ռաբլե: **Թեմա 7.** Պիկարոյական վեպ, հովվերգական վեպ, պատմական ողբերգություններ, փիլիսոփայական պիեսներ, քնարերգություն: **Թեմա 8.** Կլասիցիզմի առաջացումը. կլասիցիզմի տեսությունը: Անգլիական վեպի ձևավորումը և զարգացումը 18-րդ դարում: Ֆրանսիական լուսավորչական գրականություն. պայքար կլասիցիզմի դեմ: **Թեմա 9.** Ռոմանտիզմի պատմական նախադրյալները. ռոմանտիզմի փիլիսոփայական ակունքները: Անհատի նշանակության բարձրացումը Գյոթեի փիլիսոփայության մեջ: **Թեմա 10.** Գրականության պատմականության տեսակետը: Քաղաքական երգիծանքը գրականության մեջ: Ռոմանտիկական քնարերգություն: **Թեմա 11.** Անցում ռոմանտիզմից դեպի ռեալիզմ: Նատուրալիզմի, սիմվոլիզմի առաջացումը: Երաժշտության և պոեզիայի հարաբերությունների հարցը սիմվոլիզմի տեսության մեջ: Մյուրեռալիզմի դրսևորումը: **Թեմա 12.** Հետպատերազմյան շրջանի գրականությունը: Ֆրանսիական «աբսուրդի» թատրոնը: **Թեմա 13.** Ֆրանսիական, անգլիական, ամերիկյան, իսպանական, լատինաամերիկյան գրականության զարգացման միտումները, ժանրային առանձնահատկությունները, հեղինակների նորարարությունները:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ի.Մ.Տրոնսկի, Մաս առաջին, Հունական գրականության պատմություն:
2. Ի.Մ.Տրոնսկի, Մաս երկրորդ, Հռոմեական գրականության պատմություն:
3. Մամիկոնյան Հ., Արտասահմանյան գրականության պատմություն, Վերածնության դարաշրջան, 1961:
4. Ս.Սողոմոնյան, Արտասահմանյան գրականության պատմություն, Երևան, 1981:
5. Արտամոնով Ս.Դ., Թարգմ. Հ.Բախչինյան, 17-18-րդ դարերի արտասահմանյան գրականության պատմություն, Երևան, ԵՊՀ, 1986:
6. <https://library.anau.am/images/stories/grqer/Grakanutyun/mamikomyan-art-gr-pat.pdf>
7. 19-րդ դարի արտասահմանյան գրականության պատմություն, խմբ. Ս. Վ. Տուրանի:

8. 20-րդ դարի արտասահմանյան գրականության պատմություն,
9. Зарубежная лит-ра 20-го века, под. ред. Л.Г. Андреева.

1.0302/ B31	2.Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանություն-2	3.5 ECTS կրեդիտ
4.5 Ժամ/շաբ.	5.30/ 45/0	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ձևաբանության վերաբերյալ հիմնավոր գիտելիքների ձևավորումը, քերականական հնարավոր սխալների կանխումը, նախադասության ձևաբանական վերլուծության հմտությունների ամրակայումը: Դասընթացի խնդիրներն են ➤ ուսանողին ներկայացնել ժամանակակից հայոց լեզվի քերականական համակարգի առանձնահատկությունները, քերականական հիմնական հասկացությունները, ➤ քերականական կարգերի, քերականական իմաստների և ձևերի յուրացմամբ հարստացնել ուսանողների իմացությունը քերականական կարևորագույն հասկացությունների վերաբերյալ, ➤ ներկայացնել խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները և տարբերակված խոսքիմասային խմբերն իրենց առանձնահատկություններով, ➤ հիմնավոր գիտելիքներ ձևավորել նյութական խոսքի մասերի և դրանց քերականական յուրահատկությունների վերաբերյալ, ➤ ընկալելի դարձնել հարաբերության նշանակություն ունեցող խոսքի մասերի դերն ու նշանակությունը, ➤ ներկայացնել վերաբերմունքային խոսքի մասերի դերն ու կարևորությունը և դրանց տարբերակման առանձնահատկությունը, ➤ ձևավորել մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքներ ու հմտություններ, տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Զանազանելու, լուսաբանելու նյութական խոսքի մասերի քերականական առանձնահատկությունները, մեկնաբանելու դրանց դերը և կիրառական յուրահատկությունները: 2. Ներկայացնելու, մեկնաբանելու քերականական խոսքի մասերի յուրահատկությունները, նրանց դերը և կիրառական առանձնահատկությունները: 3. Վերաձևակերպելու վերաբերմունքային խոսքի մասերի նշանակությունը, դասակարգելու և համեմատելու դրանց առանձնահատկությունները և գործածությունը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Բացատրելու նյութական խոսքի մասերի քերականական կարգերի էությունը: 2. Պարզաբանելու և թվարկելու քերականական խոսքի մասերի տարբերակման հիմունքները: 3. Տարբերակելու վերաբերմունքային խոսքի մասերն իրենց բնորոշ յուրահատկություններով: 4. Քննելու և գնահատելու խոսքի մասերի տարբեր խմբերն իրենց առանձնահատկություններով և նշանակությամբ: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Բացատրելու և վերլուծելու խոսքի մասերը տեքստում՝ իրենց քերականական հատկանիշներով: 2. Զանազանելու նյութական խոսքի մասերին հատուկ քերականական առանձնահատկությունները և գործնականում կիրառելու դրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը: 3. Հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու քերականական խոսքի մասերին վերաբերող յուրահատկությունները և գործնականում կիրառելու դրանց վերաբերող տեսական գիտելիքը:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:		

Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2.Մայրենի լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. Դասախոսություն 2. գործնական աշխատանք 3. բանավեճ 4. զրույց 5. խմբային աշխատանք:		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Բայ. բայի քերականական կարգերը՝ դեմք, թիվ, ժամանակ, եղանակ, սեռ, կերպ, եղանակային ձևեր: Թեմա 2. Մակբայ. Նրա տեսակները և կազմությունը: Թեմա 3. Կապ: Նրա տեսակները, դասակարգման սկզբունքները: Թեմա 4. Շաղկապ: Նրա տեսակները: Թեմա 5. Վերաբերական: Նրա տեսակները: Թեմա 6. Զայնարկություն: Նրա տեսակները:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբրահամյան Ս., Ժամանակակից հայերենի քերականություն, Երևան, 1969: 2. Աբեղյան Ս., Հայոց լեզվի տեսություն, Երևան, 1965: 3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1974: 4. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, Երևան, 1983: 5. Ասատրյան Մ., Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանության հարցեր, Ա, Բ, Գ, Երևան, 1970, 1973, 1977:		

1.0302/B32	2.*ՀԲ* 19-րդ դարի հայ գրականության պատմություն-2	3.7 ECTS կրեդիտ
4.7 ժամ/շաբ.	5.75/0/30	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8.Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել 19-րդ դարի հայ գրականությունը, գրական երկերի ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ Գնահատել 19-րդ 70-80-ական թվականների հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևոր փուլը: ➤ Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանից հետո ևս: ➤ Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը: ➤ Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Գնահատելու 19-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի կենսունակ և հարուստ բնագավառ:		

2. Վերլուծելու ու գնահատելու 19-րդ դարի հայ գրականության այդ շրջանի դասական հեղինակների գործերը: 3. Բացատրելու 19-րդ դարի հայ գրականության զարգացման առանձնահատկությունը՝ դրանք համեմատելով գրական անցյալ շրջանի հետ, որոշելու նրա զարգացման ընթացքը ապահովող հեղինակներից յուրաքանչյուրի տեղն ու դերը տվյալ շրջանում: 4. Ինքնուրույն գնահատելու ու ցույց տալու գրական տվյալ շրջանի դասական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գեղարվեստական արժեքը, նրանց պատմական-հասարակական դերը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Գնահատելու 19-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հարուստ բնագավառ: 2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը: 3. Կատարելու մասնագիտական ոլորտին առնչվող ինքնուրույն անհատական կամ խմբակային հետազոտություններ: գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ 1. Վերլուծելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը և կերպարային համակարգը: 2. Բանավիճելու և քննարկելու: 3. Մասնագիտական հմտությունների կիրառում:	10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Մ5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները հետազոտական աշխատանքներում շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ5. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11.Կիրառվում են դասավանդման նուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. սեմինար 3. քննարկումներ 4. ռեֆերատ. ներկայացում 5. բանավեճ 6. հետազոտական աշխատանք	12.Համառոտ բովանդակությունը. Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական կյանքը 1870-80-ական թթ., գրական հոսանքները. «Մշակ» և «Մեղու» բանավեճը: Թեմա 2. Ռոմանտիզմը և ռեալիզմը հայ իրականության մեջ: Թեմա 3. Պ.Պոռոջյան, Ղ.Աղայան: Թեմա 4. Գ.Սունդուկյան, Բաֆֆի: Թեմա 5. Հակոբ Պարոնյան, Ծերենց: Թեմա 6. Ս.Տյուսաբ:
13. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 3 միավոր 2-րդ ընթացիկ քննություն. հետազոտական աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով:	

Եզրափակիչ քննություն բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):

14. Հիմնական գրականության ցանկը.

1. Մրտչյան Վ., Պատկանյան Ռ., Երևան, 1966:
2. Մաղյան Մ. Ս., Պատկանյան Ռ. Կյանքն ու գործը, Երևան, 1980:
3. Սիմոնյան Ռ., Պատկանյան Ռ. գեղարվեստական արձակը, Երևան, 1976:
4. Մանուկյան Ս., Պոռոշյան Պ., Երևան, 1987:
5. Ասատրյան Ա., Ղ.Աղայանի գեղարվեստական արձակը, Երևան, 1961:
6. Նանուկյան Ռ., Ծերենց, Երևան, 1961:
7. Մարինյան Ս., Բաֆֆի, Երևան, 1957:
8. Մարինյան Ս., Հայկական ռոմանտիզմ, Երևան, 1966:
9. Մաղոյան Գ., Հակոբ Պարոնյան, Երևան, 1960:
10. Մակարյան Ալ., Արևմտահայ գրական դիմանկարը, Երևան, 2002:
11. Սաֆարյան Վ., Մ.Պեշիկաշյան, Երևան, 1972:
12. Չոպանյան Ա., Պ. Դուրյանի կյանքն ու գործը, Երևան, 1967:
13. Բաբայան Ա., Գ. Սունդուկյանի ստեղծագործությունը, Երևան, 1988:

1.0302/B36	2.Ընդհանուր լեզվաբանություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45/ 0/15	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ներկայացնել լեզվաբանական ուղղությունները, ուսումնասիրման մեթոդները, հոգելեզվաբանական յուրահատկությունները, աշխարհի լեզուների հնչյունական, բառային, ձևաբանական և շարահյուսական համակարգերի ընդհանուր առանձնահատկություններն ու բնութագրերը, աշխարհի լեզուներն ու նրանց բաշխումը լեզվաընտանիքներում: Դասընթացի խնդիրները. ➤ դիտարկել լեզվի բնութագրերն ու բնորոշումները, ➤ ներկայացնել ընդհանուր լեզվաբանության ճյուղերն ու բաժինները, ➤ համեմատել լեզվաբանական հին և ժամանակակից հոսանքներն ու դպրոցները, ➤ ծանոթացնել լեզուների կառուցվածքային առանձնահատկություններին ու մակարդակներին, ➤ ներկայացնել աշխարհի լեզուները, մարդկային լեզվի դերն ունշանակությունը, լեզվամտածողական մեխանիզմը և դրա ընդհանուր դիմագիծը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. բնութագրելու «Ընդհանուր լեզվաբանության» առարկայի և գիտության առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնելու լեզուների կառուցվածքային օրինաչափությունները, ծագումնաբանական և տիպաբանական առանձնահատկությունները, 3. տարբերելու լեզվամտածողական որոշակի գործընթացներն ու դրանց մեխանիզմները լեզվական, խոսքակազմական, հաղորդակցական գործընթացներում, 4. ուրվագծելու մարդկային հոդաբաշխ լեզվի այս կամ այն հատկությունը, քերականական կարգերի արտահայտությունը բուն լեզվակիրառական գործընթացում և տեսական մակարդակում, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. տարբերակելու լեզվի կառուցվածքային միավորների բնութագրերն ու բնորոշումները, 2. գուգադրելու և համեմատելու լեզուների քերականական իմաստների արտահայտման ընդհանրություններն ու տարբերությունները թեքական, կցական և անջատական լեզուներում, 3. ներկայացնելու լեզվական կարգերը, աշխարհի լեզուների դասակարգման չափանիշներն ու սկզբունքները, 4. հետազոտելու և մատնացույց անելու ցեղակից լեզուների ընտանիքների միջև աշխարհայացքային և մտածական հիմքերի առաջնահերթությունը, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. օգտվելու դասընթացին վերաբերող տպագիր և համացանցային ռեսուրսներից, 2. լեզվաբանական հետազոտության մեթոդների ու եղանակների գործադրումով կատարելու հետազոտական աշխատանքներ (գեկուցում, ավարտական աշխատանք): 3. ունեցած գիտելիքների հիման վրա պլանավորելու, մշակելու, հետազոտելու և ի վերջո համապատասխան եզրակացության գալով՝ գնահատելու լեզվական զանազան խնդիրներ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.		

U1. Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: U2. Ճանաչելու լեզվաբանական արդի մեթոդաբանական ուղղությունները, լեզվաբանական հիմնախնդիրներն ու առաջնահերթ լուծում պահանջող խնդիրները: U3. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: U4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական, ըստ անհրաժեշտության՝ գիտական հարակից այլ բնագավառների փաստերի հավաքման, պահպանման, համադրման և մշակման մեթոդները: F2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: F3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական ուսումնասիրություններ կատարելիս: F6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաաճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. անհատական և խմբային աշխատանք, անհատական և թիմային գիտահետազոտական աշխատանք, 3. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա (անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում), գրավոր և բանավոր ստուգում/հարցում/, 4. գննական մեթոդներից՝ դիդակտիկ նյութերի ցուցադրում, ինտերակտիվ-կառուցողական մեթոդներից՝ աշխատանք բնագրի ու տեքստերի հետ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Լեզուների ուսումնասիրման մեթոդները: Թեմա 2. Լեզվաբանական ուղղությունները: Թեմա 3. Լեզվաբանական դպրոցները: Թեմա 4. Ընդհանուր և մասնավոր լեզվաբանություն: Թեմա 5. Պատմա-համեմատական լեզվաբանություն: Թեմա 6. Տիպաբանական լեզվաբանություն: Թեմա 7. Կառուցվածքային լեզվաբանություն: Թեմա 8. Ճանաչողական լեզվաբանություն:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աղայան Է. Բ., Լեզվաբանության հիմունքներ, Երևան, 1987: 2. Глухов В., Онтогенез речевой деятельности, М., 2018: 3. Есперсен О., Философия грамматики, М., 1958: 4. Звегинцев В., Язык и лингвистическая теория. М., 2001: 5. Леонтьев А., Прикладная психоллингвистика речевого общения и массовой коммуникации, М., 2012: 6. Мусорин А., Основы науки о языке, Новосибирск, 2004:		

1. 0302/ B37	2. Գրականության տեսություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.4-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է լուսաբանել գրականության ընդհանուր տեսական հարցերը, բացահայտել կյանքի և գրականության հարաբերակցությունը: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ Ուսանողների մեջ ձևավորել գրականագիտական ու գեղագիտական հիմնախնդիրների, գրական		

ուղղությունների, հոսանքների, սեռերի ու ժանրերի, գրականության վերլուծության մեթոդների վերաբերյալ իմացություն: ➤ Ուսանողների մեջ ձևավորել և զարգացնել գրականության զարգացման ընթացքի մեջ գրական երկերը գնահատելու, նրանց կառուցվածքային տարրերը, գեղարվեստական արժանիքները վերհանելու հմտություններ: ➤ Ուսանողներին հաղորդակից դարձնել խոսքարվեստի նմուշներին:
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն. 1. Բնութագրելու գրականության գեղագիտական բնույթը: 2. Մահմանելու գրողի ստեղծագործական նպատակը պայմանավորող գեղագիտական իդեալը: 3. Մահմանելու գրականության ընդհանուր և մասնավոր ըմբռնումները: 4. Ցուցադրելու գրականության և արվեստի տեսակների, գրականության և ժողովրդական բանահյուսության կապը: 5. Նկարագրելու գրականության ազգային և համամարդկային բնույթը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ. 1. Կատարելու գրականագիտական վերլուծություններ: 2. Ներկայացնելու գրական-գեղարվեստական ուղղությունների առաջացման պատմական պայմանները ու նրանց հիմնական առանձնահատկությունները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ. 1. Վերլուծելու անտիկ աշխարհի, միջնադարի և վերածննդի գեղագիտական-գրականագիտական միտքը: 2. Տարբերակելու գեղագիտական հիմնական կատեգորիաները՝ գեղեցիկը, վեհը, ողբերգականը և կոմիկականը: 3. Ներկայացնելու և կիրառելու գրական սեռերի ու ժանրերի առանձնահատկությունները:
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա2.ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. խոսքային մեթոդները (դասախոսությունը, բացատրումը, պատմումը, ընթերցումը, զրույցը, երկխոսությունը և այլն), 2. զննական մեթոդները (դիդակտիկ նյութերի ցուցադրումը, դիտումը և այլն), 3. տրամաբանական մեթոդները (ինդուկտիվ (մակաձում), դեդուկտիվ (արտաձում), անալոգիա և այլն), 4. ճանաչողական-ստեղծագործական մեթոդները (բացատրական-ցուցադրական, պրոբլեմային-որոնողական), 5. ինտերակտիվ-կառուցողական մեթոդները (բանավեճ, դերային խաղ, աշխատանք բնագրի հետ և այլն),

6. քննադատական մտածողության մեթոդները, 7. ինքնուրույն աշխատանքի մեթոդները:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգում. 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով (4 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 2 միավոր արժեքով):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գրականագիտություն և գեղագիտություն: Գրականության գեղագիտական բնույթը: Թեմա 2. Գեղագիտական միտքը անտիկ շրջանում, միջնադարում և վերածննդի շրջանում: Թեմա 3. Գեղագիտական կատեգորիաներ. գեղեցիկը, վեհը, ողբերգականը, կոմիկականը: Թեմա 4. Գրականությունը որպես արվեստի տեսակ. սեռեր և ժանրեր. գրականության ընդհանուր և մասնավոր ըմբռնումները: Գրականությունը և արվեստի տեսակները: Գրականությունը և ժողովրդական բանահյուսությունը: Գրականության ազգային և համամարդկային բնույթը: Գրական սեռեր: Գրական երկերի բազմազանության պատճառները: Էպիկական սեռ, քնարական սեռ, դրամատիկական սեռ: Գրական սեռերի փոխներթափանցումը: Գրական տեսակներ (ժանրեր): Գրական ժանրերի զարգացումը: Ժանրային համակարգի ըմբռնումը: Էպիկական ժանրեր. դիցաբանական գրույց, առասպել, լեգենդ, ավանդություն: Էպիկական ժանրեր. հեքիաթ, ժողովրդական էպոս: Էպիկական ժանրեր. վեպ, վիպակ: Էպիկական ժանրեր. պատմվածք, նովել, ակնարկ: Քնարական ժանրեր. ներբող, եղերերգություն, հովվերգություն, էպիգրամ, էպիտաֆիա, ուղերձ, պարոդիա: Քնարերգության թեմատիկ բաժանումը: Քնարաէպիկական ժանրեր. առակ, բալլադ, պոեմ: Դրամատիկական ժանրեր. ողբերգություն, կատակերգություն, դրամա: Թեմա 5. Գրական-գեղարվեստական ուղղություններ. կլասիցիզմ, կլասիցիզմի առաջացման պատմական պայմանները, կլասիցիզմի հիմնական գծերը: Ռոմանտիզմ: Սենտիմենտալիզմ (նախառոմանտիզմ): Ռոմանտիզմի պատմական ճակատագիրը: Կյանքի ռոմանտիկական արտացոլման առանձնահատկությունները: Ռեալիզմը՝ Վերածնության դարաշրջանում, Լուսավորության շրջանում և 19-րդ դարում: Կյանքի ռեալիստական արտացոլման հիմնական գծերը: 19-20-րդ դարերի այլ գրական հոսանքներ. նատուրալիզմ, ֆուտուրիզմ, մոդեռն հոսանքներ՝ ակմեիզմ, իմպրեսիոնիզմ, էքսպրեսիոնիզմ, պուրեռեալիզմ, էքզիստենցիալիզմ: Միմվոլիզմը իբրև արևմտաեվրոպական գրական ուղղություն: Միմվոլիզմի դրսևորումները հայ գրականության մեջ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ավետիսյան Զ., Գրականության տեսություն, Երևան, 1998: 2. Բորև Յու., Գեղագիտություն, Երևան, 1982: 3. Գրական ժանրեր. պատմական զարգացումը և ժամանակակից վիճակը, Երևան, 1973: 4. Գրական ստեղծագործություն: Վերլուծության ուղիները և սկզբունքները, Երևան, 1983: 5. Ջրբաշյան Էդ., Գրականագիտության ներածություն, Երևան, 2011: 6. Ջրբաշյան Էդ., Գեղագիտություն և գրականություն, Երևան, 1983: 7. Ջրբաշյան Էդ., Գրականության տեսություն, Երևան, 1972: 8. Ուելլեր Ռ., Ուորրեն Օ., Գրականության տեսություն, Երևան, 2008:

1.0302/B35	2.Ռուս գրականության պատմություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.5 ժամ/շաբ.	5.45/0/30	
6.4-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ռուս գրականության սեռային և ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ռուս գրականության զարգացման փուլերի և ռուսական ժողովրդական բանավոր ստեղծագործությունների իմացությունը: ➤ 18-րդ և 19-րդ դարերի ռուսական պոեզիայի ու արձակի լավագույն նմուշները ճանաչելը, ընթերցելն ու մեկնաբանելը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Նկարագրելու և անվանելու ռուս գրականության զարգացման փուլերն ու ռուսական ժողովրդական բանավոր ստեղծագործությունները: 2. Ներկայացնելու ռուսական գրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ: 3. Արժևորելու ռուս դասականների գրական կերպարների առանձնահատուկ դրսևորումները:		

4. Պարզաբանելու ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Ներկայացնելու ռուս գրականության նշանավոր դեմքերին և նրանց ստեղծագործությունները: 2. Վերլուծելու ռուս դասականների գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական շերտերը: 3. Գնահատելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը: 2. Վերլուծելու գրական երկերի կերպարային ու պատկերակերտման համակարգը գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Բանավիճելու և քննարկելու ուսումնասիրվող երկերը: 2. Պարզաբանելու 18-19-րդ դարերի ռուսական արձակի ու պոեզիայի դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ2.Մայրենի և որևէ օտար լեզվով տրամաբանորեն ճիշտ, փաստարկված և հստակ կառուցելու բանավոր և գրավոր խոսքը, պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցային աշխատանք, մտազրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրական մեթոդներ, էլեկտրոնային ուսուցում, գրավոր աշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն: Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր: 2-րդ ընթացիկ քննություն: Գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր: Ընթացիկ ստուգում, առավելագույնը՝ 5 միավոր: Բնքնություն աշխատանք, առավելագույնը՝ 6 միավոր:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ռուս գրականության զարգացման փուլերը: Թեմա 2. Ռուսական ժողովրդական բանավոր ստեղծագործությունների գեղարվեստական առանձնահատկությունները: Թեմա 3. «Ասք Բզորի գնդի մասին» էպոսը: Թեմա 4. 18-րդ դարերի ռուսական արձակն ու պոեզիան: Թեմա 5. 19-րդ դարերի ռուսական արձակն ու պոեզիան:
14.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Аникин В.П., Русское устное народное творчество, М., 2001. 2. Лихачев Д.С., Исследования по древнерусской литературе, Л.,1986. 3. Благый Д.Д., История русской литературы XVIII в., М., 1960. 4. Пospelов Г.Н., История русской литературы XIX века (1840-1860), М., 1981. 5. Гаспаров М.Л., Русская поэзия серебряного века, 1890-1917 гг., М., 1993. 6. Крук И.Т., Русская литература XX века. Дооктябрьский период, Л., 1991.

1.0302/ B36	2.Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն-1	3. 5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.30/30/0	
6.5-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ներկայացնել ➤ ժամանակակից հայերենի շարահյուսական համակարգը իր հատկանիշներով, ➤ շարահյուսական կապակցման միջոցներն ու եղանակները, ➤ նախադասության դասակարգման հիմունքները, ➤ պարզ նախադասության կառուցվածքը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ խոսք կառուցելու ժամանակ անսխալ կիրառել շարահյուսության քերականական կատեգորիաներ՝ նախադասության անդամների շարադասությունը, կապակցման միջոցներն ու եղանակները՝ համաձայնությունն ու խնդրառությունը, նախադասության կառուցվածքային տեսակները, հոլովների շարահյուսական կիրառությունները:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Վերարտադրելու շարահյուսության քերականական կարգերն ու նրանց առանձնահատկությունները: 2. Զանազանելու բառի, բառակապակցության ու նախադասության տարբերությունները՝ իրենց հատկանիշներով: 3. Ըմբռնելու նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամների հատկանիշները, արտահայտությունը, շարադասությունը, կապակցման եղանակներն ու միջոցները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կատարելու նախադասության շարահյուսական անթերի վերլուծություն: 2. Հստակորեն տարբերակելու հոլովների շարահյուսական կիրառությունները: 3. Գրավոր և բանավոր խոսքում գործածելու գրական հայերենի լեզվական նորմերով կառուցված նախադասություններ:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1.Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. համագործակցային աշխատանք, 3. ինքնուրույն առաջադրանքներ/ ռեֆերատ, աշխատանք գական երկերի վրա, էսսե, շարադրություն և այլն/,		

4. սլայդների գործածությունը թեմաների ուսուցման ընթացքում, 5. մտազրոհի և այլն:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն: Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր: 2-րդ ընթացիկ քննություն: Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր: Ընթացիկ ստուգում, առավելագույնը՝ 8 միավոր: Բնքնություն աշխատանք, առավելագույնը՝ 3 միավոր:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Շարահյուսական կապակցման միջոցներ ու եղանակներ: Թեմա 2. Բառակապակցություն, տեսակները: Թեմա 3. Պարզ նախադասության կառուցվածքը: Թեմա 4. Միակազմ նախադասություններ: Թեմա 5. Նախադասության գլխավոր անդամներ: Թեմա 6. Նախադասության երկրորդական անդամներ: Թեմա 7. Հոլովների շարահյուսական կիրառությունները:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ասատրյան Մ. Ժամանակակից հայոց լեզու /շարահյուսություն/, Երևան, 1987: 2. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երևան, 1965: 3. Պապոյան Ա., Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Երևան, 2002: 4. Գարեգինյան Գ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1991: 5. Աբրահամյան Ս., Պառնապյան Ն., Օհանյան Հ., Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզու, Շարահյուսություն, Երևան, 1976: 6. Սևակ Գ., Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց, Երևան, 2009:

1. 0302/B37	2.19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն-1	3.6 ECTS կրեդիտ
4.6 ժամ/շաբ.	5.60 / 0/ 30	
6.5-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել XIX դարի 90-ական թվականների և XX դարի սկզբների հայ գրականությունը, գրական ուղղությունները: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ Գնահատել XIX դարի 90-ական թվականների և XX դարի սկզբների հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևոր փուլը: ➤ Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանցի հետո ևս: ➤ Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը: ➤ Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Մահմանելու և նկարագրելու գրական ուղղություններն ու ժանրերը: 2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Գնահատելու XIX դարի 90-ական թվականների և XX դարի սկզբների հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հարուստ բնագավառ: 2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը: գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ 1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ նոր գրականության հարուստ նյութը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ:		

U5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: F2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: F3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: F4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: F6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: G1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: G3. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու կարողություն հանրության հետ, լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը գնահատելու և զուգադրելու հմտություններ: G4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: G6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. մտազրոհ 4. վերլուծական մեթոդ 5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 6. գրավոր մեթոդ 7. բացատրական մեթոդ 8. էլեկտրոնային ուսուցում:		
12. Համառոտ բովանդակությունը. Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական կյանքը 19-րդ դարի 90-ական թթ. քննադատական ռեալիզմի զարգացումը: Թեմա 2. Շիրվանզադե, Մուրացան: Թեմա 3. Նար-Դոս, Հ.Հովհաննիսյան: Թեմա 4. Ալ.Մատուրյան. 1890-ական թթ. գյուղագրությունը: Թեմա 5. Վրթանես Փափագյան: Թեմա 6. Ա.Արփիարյան, Տ.Կամսարական, Գ.Զոհրապ:		
13. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն: Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն: Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգում: Առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք: Առավելագույնը՝ 2 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ գնահատում: Առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:		
14. Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Հայ վեպի պատմությունը (19-րդ դար), Երևան, 2005: 2. Հայ նոր գրականության պատմություն, հատոր 4, Երևան, 1972, հատոր 5, Երևան, 1979: 3. Թամրազյան Հր., Շիրվանզադե, Երևան, 1978: 4. Սարխյան Ս., Մուրացան, Երևան, 1976: 5. Հովսեփյան Գ., Նար-Դոս, Երևան, 1961: 6. Օհանյան Ա., Վրթանես Փափագյան, Երևան, 1976: 7. Հակոբյան Ս., Արփիար Արփիարյան, Վիեննա, 1922: 8. Մկրտիչ Մկրյան, Հովհ. Թումանյանի ստեղծագործությունը, Երևան, 1981:		

1.0302/B38	2., ՀԲ., Արևմտահայերեն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.15/45 /0	
6.5-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատմամբ	
8.Դասընթացի նպատակն է՝		

• Ուսանողներին հաղորդել գիտելիքներ գրական հայերենի ճյուղերից մեկի՝ արևմտահայերենի վերաբերյալ մասնավորաբար դրանք համադրելով ուսանողներին արդեն ծանոթ արևելահայերենի հնչյունաբանությունից, բառագիտությունից, ձևաբանությունից և շարահյուսությունից ձեռք բերած գիտելիքների հետ, • Զարգացնել ուսանողների բանավոր խոսքը՝ ընթերցած նյութը ստեղծագործաբար վերարտադրելու, քննարկելու, տարբեր թեմաներով զրույցներ անցկացնելու և երկխոսություններ կառուցելու միջոցով: Դասընթացի խնդիրները. ➢ Բացահայտել հոմանիշների, հականիշների, համանունների, հարանունների, դարձվածքների գործածության յուրահատկություններն արևմտահայերենում, կանխել բառագործածական սխալները, ➢ Մշակել արևմտահայերեն ինքնուրույն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու և տեքստեր կազմելու կարողություններ, զարգացնել լեզվաքերականական գիտելիքները խոսքի կառուցման ընթացքում կիրառելու հմտություն, ➢ Համեմատել արևելահայերենի և արևմտահայերենի հնչյունական և բառային համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները, մեկնաբանել ուղղախոսության - ուղղագրության նորմերը:	9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. Ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. ներկայացնելու արևմտահայերենի հիմնական առանձնահատկությունները, 2. տարբերակելու արևելահայերենի և արևմտահայերենի հնչյունական և բառային համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները և մեկնաբանելու ուղղախոսության-ուղղագրության նորմերը, 3. կառուցելու արևմտահայերենի ինքնուրույն բանավոր և գրավոր խոսք և զարգացնելու լեզվաքերականական գիտելիքները խոսքի կառուցման ընթացքում կիրառելու հմտություն, Բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. կառուցելու հարուստ բառապաշարով, շարահյուսորեն ճշգրիտ կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք, 2. վերարտադրելու ընթերցած նյութը, անցկացնելու քննարկումներ և կառուցելու երկխոսություններ, 3. մշակելու շարադրություններ, ռեֆերատներ, զեկուցումներ և կապակցված շարադրանք ստեղծելու վերլուծական-դատողական գրավոր խոսքի, կարծիքի, գրական դիմանկարի այլ ստեղծագործական աշխատանքների միջոցով, 4. վերլուծելու արևմտահայ հեղինակների տարաբնույթ տեքստերը:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաառնական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուզադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:	11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, գործնական կամ սեմինար պարապմունքներ, քննարկումներ, հանձնարարված գրականության քննարկում, մասնակցություն արտալսարանային քննարկումների, թեզերի կատարում և ինքնուրույն հետազոտությունների հանձնարարում, 2. գրավոր կամ բանավոր հարցումներ, բանավիճային քննարկումներ, հարց ու պատասխան,

3. նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և հեռավար ուսուցման մեթոդների կիրառում, 4. զեկույցի, էսսեի, խմբային կամ ինքնուրույն աշխատանքի, նախագծի հանձնարարում, 5. համագործակցային աշխատանքի կազմակերպում, 6. էլրիստիկական, մտազրոհ և վերլուծական մեթոդների կիրառում:
12. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն, գրավոր աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր: 2-րդ ընթացիկ քննություն, հետազոտական աշխատանք, առավելագույնը՝ 5 միավոր: Բնքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 2 միավոր: Եզրափակիչ գնահատում. առավելագույնը՝ 8 միավորը (հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 3+3+2 սկզբունքով):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայերենի զարգացման փուլերը. Աշխարհաբարի կազմավորումը, գրապայքար. արևմտահայերենի ձևավորումը: Թեմա 2. Արևմտահայերենի հնչյունական համակարգը. ուղղագրություն. բաղաձայնական համակարգի արտասանական առանձնահատկությունները. հնչյունափոխություն: Թեմա 3. Արևմտահայերենի և արևելահայերենի բառապաշարային ընդհանրություններն ու տարբերությունները: Դարձվածային միավորներ: Թեմա 4. Արևմտահայերենի և արևելահայերենի ձևաբանական համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները: Թեմա 5. Արևմտահայերենի և արևելահայերենի շարահյուսական համակարգերի ընդհանրություններն ու տարբերությունները:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Սաքալետոյան Ռ., Արևմտահայերենի դասագիրք, Երևան, 2006: 2. Սաքալետոյան Ռ., Արևելահայերենի և արևմտահայերենի բառապաշարային առանձնահատկությունները, Երևան, 2004: 3. Սաքալետոյան Ռ., Արևմտահայերեն-արևելահայերեն նոր բառարան, Երևան, 2011: 4. Ավետիսյան Յու., Արևելահայերենի և արևմտահայերենի գուգադրական քերականություն, Երևան, 2007: 5. Ավետիսյան Յու., Արևելահայերենի և արևմտահայերենի գուգադրական հնչյունաբանություն, Երևան, 2011: 6. Ավետիսյան Յու., Արևմտահայերենի քերականության գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Երևան, 2011: 7. Չոլաքեան Յ., Արևմտահայերենի քերականություն (կանոնակարգ եւ խնդիրներ), Երևան, 2017:

1. 0302/B39	2. Հայոց լեզվի պատմություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4. 6 ժամ/շաբ.	5.30 /60 /0	
6.6-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ • ներկայացնել հայոց լեզվի բնույթը, ազգի ծագումնաբանությունը, • բացատրել լեզվի ուսումնասիրման աղբյուրները, • վերլուծել հայերենի հնչյունական, բառապաշարային, քերականական համակարգերի պատմական զարգացման գործընթացը, Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ ներկայացնել հայոց լեզվի ծագման և կազմավորման պատմությունը, ➤ բնութագրել հայերենի նախագրային շրջանը, գրական լեզուների պատմությունը, ➤ բացատրել, պարզաբանել ձևաբանական և շարահյուսական շատ իրողությունների ծագումնաբանությունը, ➤ ներկայացնել պատմական ձևաբանությունը, համեմատական ու պատմական քերականությունը և բառագիտությունը, ➤ հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների մեթոդները:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. պարզաբանելու հայոց լեզվի ծագման ու զարգացման առանձնահատկությունները, 2. ներկայացնելու հայոց լեզվի պատմության ուսումնասիրման տարբեր եղանակներն ու կառուցվածքային առանձնահատկությունները, 3. դասակարգելու ու տարբերելու հայոց լեզվի զարգացման փուլերը, վերլուծելու լեզվաբանական տարբեր ուսումնասիրությունների արդյունքները, 4. բնութագրելու ձևաբանական և շարահյուսական համակարգերի պատմական զարգացման ընթացքում տեղի ունեցած փոփոխությունները, 5. մատնանշելու հայոց լեզվի պատմության խոնարհման համակարգի պատմական զարգացման ընթացքում տեղի ունեցած փոփոխությունները,		

6. դասակարգելու և տարբերելու նախադասության նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամների, պարզ և բարդ նախադասությունների բնույթն ու արտահայտության ձևերը պատմական զարգացման ընթացքում: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. գործնականում կատարելու բնագրերի լեզվաբանական վերլուծություններ, գնահատելու հայոց լեզվի ծագման ու զարգացման տեսությունները, 2. տարբերակելու հայոց լեզվի զարգացման կառուցվածքային առանձնահատկությունները, նկարագրելու հայերենի՝ որպես ազգային լեզվի կազմավորման և զարգացման պատմությունը, գրական լեզուների և բարբառների առաջացման ընթացքը, 3. ներկայացնելու հայոց լեզվի զարգացման փուլերը, ծագման տեսություններն ու առանձնահատկությունները, վերլուծելու լեզվի զարգացման ընթացքում կատարվող փոփոխությունները, 4. կատարելու ինքնուրույն համեմատություններ և վերլուծություններ հայերենի պատմական քերականության վերաբերյալ՝ հիմնվելով գրաբարի, միջին հայերենի, և աշխարհաբարի՝ արևելահայ ու արևմտահայ գրական տարբերակների լեզվական հարուստ աղբյուրների վրա, գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. ներկայացնելու և օգտագործելու քննադատական վերլուծության տեսությունների մեթոդները, 2. հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը, 3. օգտվելու է դասընթացին վերաբերող տպագիր և համացանցային ռեսուրսներից:	
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1. Կիրառելու լեզվական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաառնական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:	
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. խոսքային մեթոդներից՝ զրույց, երկխոսություն, 3. գործնական մեթոդներ (վարժություններ, տնային առաջադրանքներ), 4. բնագրերի լեզվական վերլուծություններ, 5. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա, անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում, գրավոր և բանավոր ստուգում, հարցում:	
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. Բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:	

Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայոց լեզվի պատմությունը՝ որպես գիտաճյուղ. լեզվի ուսումնասիրության աղբյուրները: Թեմա 2. Հայերենի պատմական զարգացման փուլերի ստորաբաժանումը և դրա վերաբերյալ կարծիքները: Թեմա 3. Լեզուների ծագման վերաբերյալ տեսությունները: Թեմա 4. Հայերենի հնչյունական համակարգի պատմական զարգացումը: Թեմա 5. Հայերենի բառապաշարի պատմական զարգացումը: Թեմա 6. Հայերենի ձևաբանական և հոլովման համակարգի պատմական զարգացումը: Թեմա 7. Բայ. հայերենի դերբայները և նրանց պատմական զարգացումը: Թեմա 8. Խոնարհման համակարգի պատմական զարգացումը: Թեմա 9. Շարահյուսական համակարգի պատմական զարգացումը. կապակցման միջոցներ և եղանակներ. համաձայնություն. կառավարում /խնդրառություն/. առդրություն. շարադասություն: Թեմա 10. Նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամներ. պարզ և բարդ նախադասություններ:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբաջյան Ա., Դիլբարյան Ն., Յուզբաշյան Ա., Հայոց լեզվի պատմություն, Երևան, 2017: 2. Աբրահամյան Ա., Գրաբարի ձեռնարկ, Երևան, 1976: 3. Զահուկյան Գ., Հայոց լեզվի պատմություն. Նախագրային շրջան, Երևան, 1987: 4. Աճառյան Հր., Հայոց լեզվի պատմություն, մաս 1-ին, Երևան, 1940, մաս 2-րդ 1951: 5. Ղազարյան Ս., Հայոց գրական լեզվի պատմություն, Ա, Երևան, 1961: 6. Ղազարյան Ս., Հայոց լեզվի համառոտ պատմություն, Երևան, 1981: 7. Զահուկյան Գ., Հայոց լեզվի պատմություն /նախագրային շրջան/, Երևան, 1987: 8. Ղազարյան, Հ. Ավետիսյան, Հայոց լեզվի պատմության գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Երևան: 9. Ակնարկներ միջին գրական հայերենի պատմության, հ. Ա, Բ, 1972, 1975:		
1.0302/ B 49	2. Հայ գրաքննադատության պատմություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.5 ժամ/շաբ.	5.60 /0/15	
6.5-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ գրաքննադատական մտքի պատմությունը, օգնել ուսանողներին առավել ամբողջական դարձնելու հայ գրական քննադատության և գրականագիտության պատմության իմացությունը, առանց որի հնարավոր չէ հասկանալ և պատկերացնել քննական, գեղագիտական ու գրականագիտական մտքի զարգացման ընթացքը, հայ գրականության մեջ տեղի ունեցող փոփոխություններն ու զարգացումը: Դասընթացի խնդիրները ➤ Ուսանողներին ներկայացնել հայ գրական քննադատության զարգացումն ու օրինաչափությունները, հատկանշական կողմերն ու տարբերակիչ առանձնահատկությունները: ➤ Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր գիտելիքները՝ կապված քննական, գեղագիտական, գեղարվեստական մտքի զարգացման հետ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու հայ գրաքննադատական մտքի սկզբնավորումը, զարգացման ընթացքը: 2. Թվարկելու հայ գրաքննադատության պատմության զարգացման հիմնական ուղղությունները՝ նկարագրելով դրանց բնորոշ առանձնահատկությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կատարելու գրաքննադատական վերլուծություններ՝ կիրառելով այդ ոլորտին բնորոշ մեթոդները: 2. Ցուցաբերելու ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն: 3. Բացատրելու գիտական տեսությունների ստուգման փորձարարական միջոցների արդյունքները: 4. Ծավալելու ինքնուրույն և ստեղծագործական գործունեություն տվյալ առարկայական ոլորտում: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Հակադրել, մշակել, ընդհանրացնել և մեկնաբանել քննադատական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա2. Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական արդի մեթոդաբանական ուղղությունները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազո-		

տություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: F3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: F4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստարկներ: F5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: G1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: G3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: G6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասականության և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. խոսքային մեթոդներից՝ զրույց, երկխոսություն, 3. ինքնուրույն աշխատանք, բանավոր ներկայացում/պրեզենտացիա, անհատական ինքնուրույն նախագծի իրականացում, գրավոր և բանավոր ստուգում, հարցում:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Քննադատության առաջացումը հնագույն ժամանակներում. անջատումը գրականությունից, փիլիսոփայությունից և մյուս գիտություններից: Թեմա 2. Հայ գրաքննադատության ձևավորումը, նախնական միաձուլվածությունը պատմագրությանը: Թեմա 3. Մ.Խորենացի, Հ.Մանդակունի, Գ.Նարեկացի, Հովհ.Սարկավազ Իմաստասեր: Թեմա 4. Լուսավորական քննադատություն. Մ.Թադևոսյան, Խ.Աբովյան, Գ.Ախվերդյան, Ս.Նազարյան, Մ.Նալբանդյան: Թեմա 5. Գրաքննադատությունը 1870-80-ական թթ.: Բաֆի, Հ.Պարոնյան, Գր.Արծրունի: Թեմա 6. Ստ.Պալասանյան, Ղ.Աղայան, Ա.Արփիարյան, Գ. Զոհրապ: Թեմա 7. Գրաքննադատությունը 19-րդ դարավերջին և 20-րդ դարասկզբին. Ալ.Շիրվանզադե, Լ.Մանվելյան, Վրթ.Փափագյան, Մ.Մեծարենց, Ա.Հարությունյան, Ա.Չոպանյան: Թեմա 8. Լեո, Հ.Թումանյան, Ա.Տերտերյան, Դ.Վարուժան, Վ.Տերյան, Ստ.Շահումյան: Թեմա 8. Արդի հայ գրաքննադատությունը:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Թամրազյան Հր., Հայ քննադատություն, Գիրք Ա, 1981, Գիրք Բ, 1985, Գիրք Գ, Երևան, 1989: 2. Մնացականյան Լ., 20-րդ դարասկզբի արևմտահայ գրական քննադատությունը, Երևան, 1991: 3. Քալանթարյան Ժ., Հայ գրականագիտության պատմություն, Երևան, 1986:		

1. 0302/B52	2. Միջուղափայ գրականություն	3.3 ECTS կրեդիտ
4. 2 ժամ/շաբ.	5.15 /0 /15	
6.5-րդ կիսամյակ	7. Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ➤ ներկայացնել սփյուռքահայ գրականության զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները, հատկանշական կողմերն ու տարբերակիչ առանձնահատկությունները, ➤ պարզաբանել սփյուռքահայ գրականության ժանրային առանձնահատկությունները, քննել ժամանակաշրջանի գրական-հասարակական կյանքը, պարզաբանել ժամանակի գրական ուղղությունները, հոսանքներն ու ոճերը: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ Արժևորել ժամանակաշրջանի գրական գործերը, պարզաբանել ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում: ➤ Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր գիտելիքները սփյուռքահայ գրականությունից: ➤ Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին		

մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Բնութագրելու սփյուռքահայ գրականության կարևոր միտումները: 2. Ներկայացնելու այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ: 3. Արժևորելու այն գրական գործերը, որոնք խտացնում են ազգային մտածողությունը, խոսում մարդու ներաշխարհի հետ, բացահայտում նրա հոգեկերտվածքը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանելու սփյուռքահայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության միասնական շղթայի կարևոր փուլ: 2. Արժևորելու գրական կերպարների առանձնահատուկ դրսևորումները: 3. Պարզաբանելու ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում: գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ 1. Բանավիճելու և քննարկելու ուսումնասիրվող երկերը: 2. Գնահատելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը: 3. Վերլուծելու գրական երկերի կերպարային ու պատկերակերտման համակարգը:
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաոճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. սեմինար, 3. քննարկում, բանավեճ, 4. համագործակցային աշխատանք, 5. վերլուծական, 6. խոսքային, բացատրական մեթոդներ, 7. էլեկտրոնային ուսուցում,

8. բանավոր հարցում, գեկուցում:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգումներ. տարաբնույթ առաջադրանքներ՝ առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 6 միավոր արժեքով:
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ներածություն: Միջուկային գրականության սկզբնավորումը, գաղթօջախները, պարբերացումը: «Մնացորդաց» նպաստը սփյուռքահայ գրականությանը (Հ. Օշական, Ե. Օտյան, Ա. Չոպանյան): Թեմա 2. Կարոտի գրականությունը: Համաստեղի ստեղծագործությունը: Հակոբ Մնձուրու ստեղծագործությունը: Թեմա 3. Նահանջի գրականությունը: Շահան Շահնուրի ստեղծագործությունը. «Նահանջը առանց երգի» վեպը: Թեմա 4. Կոստան Զարյանի ստեղծագործությունը: Թեմա 5. Վ. Շուշանյանի, Վ. Թեքեյանի, Մ. Իշխանի ստեղծագործությունները: Թեմա 5. Արդի սփյուռքահայ գրականությունը: Օտարալեզու հայազգի գրողների ստեղծագործությունը որպես սփյուռքահայ գրականության յուրահատուկ բաղկացուցիչ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. Գաբրիելյան Վ., Միջուկային գրականություն, Երևան, 1994: 2. Սևան Գ., Ուրվագծեր սփյուռքահայ գրականության պատմության, հտ. 1,2, Երևան, 1980, 1998: 3. Դանիելյան Ս., Սյուրքահայ գրականության պատմություն, հ. 1, 2011: 4. Գաբրիելյան Վ., Դիմանկարներ (սփյուռքահայ գրողներ), Երևան, 1976: 5. Ավագյան Ա., Կոստան Զարյան. կյանքը և գործը, Երևան, 1998: 6. Ավագյան Ա., Պատկերազարդ պատմություն Շահան Շահնուրի, Երևան, 2007: 7. Հովհաննիսյան Թ., Վահան Թեքեյանի սիրերգությունը, Երևան, 2008: 8. Խաչատրյան Մ., Համաստեղի ստեղծագործությունը, Երևան, 2003:

1.0302/B42	2.*2Բ* Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն-2	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.30 /30 /0	
6.6-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի շարահյուսության բարդ նախադասությունը՝ իր տեսակներով, դասակարգման սկզբունքներով, բաղադրիչների կապակցության միջոցներով ու եղանակներով, քերականական դրսևորումներով: Դասընթացի խնդիրները ➤ բնութագրել բարդ նախադասությունը, նրա տեսակները՝ համադասական և ստորադասական, ➤ նրանց բաղադրիչների կապակցության շարահյուսական միջոցներն ու եղանակները, ➤ բազմաբարդ նախադասությունն իր տեսակներով, բարդ նախադասության փոխակերպումը պարզի և հակառակը, մեջբերվող ուղղակի խոսքը, նրա փոխակերպումը անուղղակի խոսքի:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. գանազանելու բարդ նախադասության տեսակներն ու նրանց առանձնահատկությունները, պարզաբանելու բարդ համադասական և ստորադասական նախադասությունների դասակարգման հիմունքները, բացահայտելու բազմաբարդիչ բարդ նախադասությունների տեսակները, 2. գործառնելու բարդ նախադասությունը ԴԴ-ով պարզ նախադասության և պարզ բարդ ստորադասական նախադասության փոխարկելու քերականական առանձնահատկությունները, 3. ձևակերպելու մեջբերվող խոսքը, նրա կետադրությունը և այն անուղղակի խոսքի փոխակերպելու գործառնությունը, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. վերլուծելու բազմատեսակ պարզ և բարդ նախադասություններ, 2. հետազոտելու և համեմատելու նախադասության կառուցվածքային տեսակները, 3. տարանջատելու նախադասությունների առաջադրված գծապատկերները, գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ 1. կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ և վերլուծություններ, 2. հաստատելու միջառարկայական կապեր, 3. մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները,		

տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ3. Լեզվառճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրությունների համար բնագրային նյութեր օգտագործելու կարողություն: Մ4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Մ5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ լեզվաբանական ուսումնասիրություններ ներկայացնելիս տեսական, թե գործնական: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվառճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. բացատրական մեթոդ 3. համագործակցային աշխատանք 4. տեսադրվագաշարերի գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 5. մտազրոհ 6. ռեֆերատներ: 7. ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ 8. մասնագիտական թեմատիկ զեկուցումներ
12. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշներն են՝ 1-ին ընթացիկ քննություն, գրավոր աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր: 2-րդ ընթացիկ քննություն, հետազոտական աշխատանք՝ 5 միավոր: Բնքնություն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 2 միավոր: Եզրափակիչ գնահատում. առավելագույնը՝ 9 միավորը (հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 3+3+3 սկզբունքով):
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Բարդ նախադասություն, ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 2. Բարդ համադասական նախադասություն, դասակարգման սկզբունքները: Թեմա 3. Բաղիյուսական և ներհակական կապակցություն: Թեմա 4. Բարդ ստորադասական նախադասություն: Դասակարգումը: Թեմա 5. Ենթակա և ստորոգյալ երկրորդական նախադասություններ: Թեմա 6. Գոյականական անդամի լրացում երկրորդական նախադասություններ: Թեմա 7. Բայական անդամի լրացում երկրորդական նախադասություններ: Թեմա 8. Բազմաբաղադրիչ նախադասություններ: Թեմա 9. Բարդ ստորադասական նախադասության փոխակերպումը պարզի: Թեմա 10. Մեջբերվող խոսք, կետադրությունը, փոխակերպումը անուղղակի խոսքի:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Աբեղյան Մ., Հայոց լեզվի տեսություն, Երկեր, 2 հատոր, Երևան, 1974: 2. Ասատրյան Մ. Ժամանակակից հայոց լեզու/շարահյուսություն/, Երևան, 1987: 3. Աբրահամյան Ս., Պառնասյան Ն., Օհանյան Հ., Բաղիկյան Խ., Ժամանակակից հայոց լեզու /շարահյուսություն/, հ.3., Երևան, 1976: 4. Առաքելյան Վ., Հայերենի շարահյուսություն, հ. Ա, Երևան, 1958: 5. Պառնասյան Ն., Նախադասության քերականական կարգերը ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1986: 6. Գարեգինյան Գր., Ժամանակակից հայոց լեզու, բարդ նախադասություն, Երևան, 1984:

1.0302/ B43	2.19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի հայ գրականության պատմություն-2	3. 7 ECTS կրեդիտ
4. 7 ժամ/շաբ.	5.75/ 0 / 30	
6. 6-րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել XIX դարի 90-ական թվականների և XX դարի սկզբների հայ գրականությունը, գրական ուղղությունները: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Գնահատել XIX դարի 90-ական թվականների և XX դարի սկզբների հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի մի կարևոր փուլը: ➤ Առանձնացնել գրական այն նվաճումները, գործերն ու արժեքները, որոնք էական նշանակություն են ունեցել ոչ միայն իրենց ժամանակին, այլև դրանցի հետո ևս: ➤ Ժամանակաշրջանի գրական գործերին մոտենալ ոչ թե մեր օրերի գեղագիտական ըմբռնումների մակարդակով, այլ այն ժամանակների, որոնց մեջ ստեղծվել է տվյալ գործը: ➤ Պարզաբանել այն պատմական հանգամանքները կամ հեղինակային նպատակները, որոնք ներքին մղում են տվել տվյալ գրողին ու պատճառ դարձել նրա երևան գալուն:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողը ունակ կլինի ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Մահմանելու և նկարագրելու գրական ուղղություններն ու ժանրերը: 2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկությունները, պատմական-հասարակական դերը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություն 1. Գնահատելու XIX դարի 90-ական թվականների և XX դարի սկզբների հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հարուստ բնագավառ: 2. Արժևորելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը: գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ 1. Մատուցելու, վերլուծելու և գնահատելու հայ նոր գրականության հարուստ նյութը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնասիրության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		

1. քննարկում /բանավեճ 2. համագործակցային աշխատանք 3. մտազրոհ 4. վերլուծական մեթոդ 5. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 6. գրավոր մեթոդ 7. բացատրական մեթոդ 8. էլեկտրոնային ուսուցում:
12. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.. Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական կյանքը 20-րդ դարի սկզբին. հայ պարբերական մամուլը: Թեմա 2. Հ.Թումանյան, Ավ.Իսահակյան: Թեմա 3. Ե.Օտյան, Մ.Մեծարենց: Թեմա 4. Լևոն Շանթ (Մեղրոսյան): Թեմա 5. Սիամանթո, Դ.Վարուժան: Թեմա 6. Վ.Տերյան:
13. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն, բանավոր հարցում. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն, բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ գնահատում. առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (հարցատուսը պարունակում է 3 հարց՝ 3+3+3 սկզբունքով):
14. Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Հայ նոր գրականության պատմություն, հատոր 5, Երևան, 1979: 2. Հովհաննիսյան Գ., Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործական աշխարհը, Երևան, 1969: 3. Փանոսյան Ս., Լևոն Շանթ, Երևան, 2002: 4. Թամրազյան Հ., Բանաստեղծության հազարամյա խորհուրդը, Երևան, 1986: 5. Թամրազյան Հ., Հայ քնարերգուներ, Երևան, 1996: 6. Թամրազյան Հր., Սիամանթո, Երևան, 2003: 7. Վարդանյան Խ., Դանիել Վարուժանը և «գրական հեթանոսությունը», Երևան, 2006: 8. Գրիգորյան Կ., Վահան Տերյան, Երևան, 1983: 9. Թամրազյան Հր., Վահան Տերյան, Երևան, 1985: 10. Մկրյան Մ., Հովհ. Թումանյանի ստեղծագործությունը, Երևան, 1981:

1. 0302/B44	2.,,ՀԲ,, Նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմություն	3.8 ECTS կրեդիտ
4.7 ժամ/շաբ.	5.75 /0/ 30	
6. 6-րդ կիսամյակ	7.Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել նորագույն շրջանի հայ գրականությունը, նրա զարգացման միտումները, ժանրային առանձնահատկությունները, քննել ժամանակաշրջանի գրական-հասարակական կյանքը, պարզաբանել ժամանակի գրական ուղղությունները, հոսանքներն ու ոճերը, բավարարել ուսանողների հետաքրքրությունը նորագույն շրջանի հայ գրականության պատմության վերաբերյալ, ուսումնասիրել պատմական դեպքերի և գրական երկերի աղբյուրները, Առաջին և Երկրորդ համաշխարհային պատերազմների, Հայոց ցեղասպանության, հայրենիքի ու ազգի ճակատագրի, մարդու բարոյական անկման թեմաները և դրանց գեղարվեստական արտացոլումը տարբեր գրողների ստեղծագործություններում, անդրադառնալ դասական գրողների արժեքավոր գրական երկերին: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Գնահատել 20-րդ դարի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության երկար ու միասնական շղթայի կարևոր փուլ: ➤ Առանձնացնել և ուսումնասիրել գրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ: ➤ Արժևորել ժամանակաշրջանի գրական գործերը, պարզաբանել ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում: ➤ Պատկերացում կազմել նորագույն շրջանի հայ գրականության մեծարժեք գրական ժառանգության մասին: ➤ Վերլուծել և գնահատել նորագույն շրջանի դասական հեղինակների գործերը, տեսնել յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Բնութագրելու նորագույն շրջանի հայ գրականության կարևոր միտումները: 2. Ներկայացնելու այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ: 3. Արժևորելու այն գրական գործերը, որոնք գաղափարական առումով համամարդկային են, խտացնում են		

ազգային մտածողությունը, խոսում մարդու ներաշխարհի հետ, բացահայտում նրա հոգեկերտվածքը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանելու նորագույն շրջանի հայ գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր բազմադարյան գրականության պատմության միասնական շրջայի կարևոր փուլ: 2. Ներկայացնելու նորագույն շրջանի գրական կյանքի այն գեղարվեստական նվաճումները, որոնք դարձել են դասական արժեքներ: 3. Արժևորելու գրական կերպարների առանձնահատուկ դրսևորումները: 4. Պարզաբանելու ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում: գ. ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ 1. Բանավիճելու և քննարկելու ուսումնասիրվող երկերը: 2. Գնահատելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը: 3. Վերլուծելու գրական երկերի կերպարային ու պատկերակերտման համակարգը: 4. Պարզաբանելու ժամանակաշրջանի և պատմական հանգամանքների դերը գրական ստեղծագործությունների ամբողջացման գործընթացում:	10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառի արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ իրականացնելիս: Մ4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Մ5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. • Դասախոսություն, • սեմինար, • քննարկում, • բանավեճ, • համագործակցային աշխատանք, • մտազրոհ, • վերլուծական, • խոսքային, բացատրական մեթոդներ, • էլեկտրոնային ուսուցում, • բանավոր հարցում, գեկուցում, գրույց:	12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. 1-ին ընթացիկ քննություն, Բանավոր հարցում. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն, հետազոտական աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով:

Եզրափակիչ գնահատում. առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց 3+3+3 սկզբունքով):

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.
Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական կյանքը 20-րդ դարի սկզբին. պատմական իրադարձությունները, գրական-գեղարվեստական ուղղությունները, հոսանքները, նորագույն գրականության սկզբնավորումն ու առանձնահատկությունները: **Թեմա 2.** Ե.Չարենց: **Թեմա 3.** Ակսել Բակունց: **Թեմա 4.** Դ.Դեմիրճյան: **Թեմա 5.** Ս.Զորյան: **Թեմա 1.** Հայ նորագույն գրականությունը 20-րդ դարի 30-ական թվականներից հետո: Գ. Մահարի, Վ. Թոթովենց, Մ. Արմեն: **Թեմա 2.** Պատերազմական շրջանի գրականության ընդհանուր բնութագիրը: **Թեմա 3.** Ն. Զարյան, Հ. Շիրազ, Գ. Սարյան: **Թեմա 4.** Սփյուռքահայ գրականության սկզբնավորումը: Գաղթօջախները և գրական ուժերը: **Թեմա 5.** Կարոտի գրականություն. Համաստեղ և Հ. Մնձուրի: **Թեմա 6.** Նահանգի թեման. Շ. Շահնուր, Կ. Զարյան: **Թեմա 7.** Սփյուռքահայ գրականությունը հետպատերազմյան տարիներին:

14. Հիմնական գրականության ցանկ
 1. Աղաբաբյան Ս., Արդի հայ գրականության պատմություն, հ. 1, 2, 1986-1993:
 2. Աղաբաբյան Ս., Սովետահայ գրականության պատմություն հ. 1, 2, 1961-1965:
 3. Աղաբաբյան Ս., 20-րդ դարի հայ գրականության զուգահեռականներում գիրք 1, 2, 1983-1984:
 4. Սովետահայ գրականության պատմություն հ. 1, 2, 1961-1965:
 5. Թամրազյան Հր., Սովետահայ գրականության պատմություն, 1980:
 6. Գասպարյան Դ., Բողոսյան Ս., Սաֆարյան Վ., Հայ սովետական պոեզիայի պատմություն, 1987:
 7. Հայ նոր գրականության պատմություն հ. 3-5, 1963-1979:

1.0302/B45	2.Հայոց լեզվի ոճագիտություն	3.4 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.15 / 45 /0	
6.6-րդ կիսամյակ	7.Առանց ընթացիկ քննության գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ - Ուսուցանել գեղարվեստական պատկեր ստեղծող լեզվական միավորների՝ ոճային /հնչյուն, բառ, շարույթ, հոլովում, խոնարհում,, շարադասություն, նախադասություն /ոճական դերն ու նշանակությունը: - Բացահայտել և մեկնաբանել ոճերի դասակարգման հիմունքները և նրանց առանձնահատկությունները: - Լուսաբանել գեղարվեստական ոճի առանձնահատկությունները, պատկերավորման ու արտահայտչական միջոցները: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Բառային և քերականական հոմանշության քննությունը: ➤ Խոսքի դրսևորման եղանակների ու ձևերի, լեզվական, խոսքային իրողությունների, հեղինակների ստեղծագործությունների լեզվաոճական համակարգը վերլուծելու ունակությունների խթանումը:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն - Գնահատելու ոճագիտություն առարկայի նպատակն ու խնդիրները, դասակարգելու ոճերը: - Զանազանելու պատկերավորման ու արտահայտչական միջոցները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ - Գնահատելու հնչյունի, բառի, շարույթի, ձևաբանական ու շարահյուսական կարգերի ոճական արժեքը: - Դասակարգելու և մեկնաբանելու գործառական ոճերն ու նրանց հատկանիշները: - Ոճական վերլուծության ենթարկելու գեղարվեստական բնագրերը: գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ - Կատարելու լեզվաբանական հետազոտություններ: - Հաստատելու միջառարկայական կապեր: - Հակադրելու, մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրա-		

կանացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան դեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվաառական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվություն:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. համագործակցային աշխատանք, 2. սլայդների գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում, 3. մտազրույց, խմբային աշխատանք, 4. էլեկտրոնային դասախոսություն, 5. դասախոսություն, 6. գրավոր առաջադրանքներ/շարադրություն, էսսե, ռեֆերատ/, 7. գրական երկերի ոճական վերլուծություն:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգում. առավելագույնը՝ 7 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 9 միավոր արժեքով (3 հարց՝ յուրաքանչյուրը առավելագույնը 3 միավոր արժեքով):		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ոճագիտության առարկան և խնդիրները: Լեզվական և խոսքային ոճեր: Ոճույթ: Թեմա 2. Ոճերի դասակարգումը: Իրադրական ոճեր: Թեմա 3. Գործառնական ոճերի դասակարգումը: Թեմա 4. Հնչյունական ոճագիտություն: Թեմա 5. Բառագիտական ոճագիտություն: Թեմա 6. Ձևաբանական ոճագիտություն: Թեմա 7. Շարահյուսական ոճագիտություն: Թեմա 8. Շարահյուսական ոճագիտություն: Թեմա 9. Լեզվի պատկերավորման միջոցները: Թեմա 10. Լեզվի արտահայտչական միջոցները:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Եզեկյան Լ. Հայոց լեզվի ոճագիտություն. Երևան, 2002: 2. Ավետիսյան Յուրի, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Ա և Գ գրքեր, 2011, 2015: 3. Մարության Ա, Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Երևան, 2000: 4. Բաղիկյան Խ., Դարձվածային ոճաբանություն, Երևան, 2000: 5. Պողոսյան Պ., Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, Ա, Բ, Երևան, 1990, 1991: 6. Հեղ. խումբ, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճաբանության, Երևան, 1987:		

1.0302/ B46	2. Արդի հայ գրականության պատմություն	3.6 ECTS կրեդիտ
4.6 ժամ/շաբ.	5. 60/0/30	
6.6- րդ կիսամյակ	7. Եզրափակիչ գնահատումով	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել արդի շրջանի հայ գրականությունը (1950-2000թ.), այդ շրջանում ստեղծված երկերի ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները, ինչպես նաև անդրադառնալ ժամանակակից գրականությանը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ ուսանողին ներկայացնել արդի հայ գրականության ժանրային առանձնահատկությունները,		

զարգացման ուղղությունները, ➤ բնագրային երկերի ուսումնասիրության հիման վրա կատարել խմբային հետազոտական աշխատանք՝ զարգացնելով վերլուծական կարողությունների ձևավորումը, ➤ արդի հայ հեղինակների գեղարվեստական մի շարք հայտնի ստեղծագործությունների բնորոշ առանձնահատկությունների մեկնաբանում, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերի, գեղագիտական-փիլիսոփայական հարցադրումների կարևորության բացահայտում, ➤ տեքստի վերլուծության և մեկնաբանության միջոցով գրվածքի լեզվաոճական առանձնահատկությունները բացահայտելու կարողության կատարելագործում, ➤ շարադրությունների, ռեֆերատների, զեկուցումների, վերլուծական-դատողական գրավոր խոսքի, կարծիքի, գրական դիմանկարի և այլ ստեղծագործական աշխատանքների միջոցով կապակցված շարադրանք ստեղծելու կարողությունների մշակում, ➤ կարդացածը ստեղծագործաբար վերարտադրելու, քննարկելու, տարբեր թեմաներով զրույցներ անցկացնելու, երկխոսություններ կառուցելու միջոցով ուսանողների բանավոր խոսքի զարգացում և կատարելագործում:
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 4. Բնութագրելու արդի հայ գրականության առանձնահատկությունները, զարգացման միտումները, քննելու ժամանակաշրջանի հասարակական-գրական կյանքը: 2. Ներկայացնելու 1950-2000թթ. անվանի հայ հեղինակներին, նրանց ստեղծագործությունների ընդհանուր բնութագիրը, արդի հայ գրականության հիմնական ուղղությունները, հոսանքներն ու ոճերը, գրական երկերի ժանրային ու գաղափարական առանձնահատկությունները: 3. Ներկայացնելու մարդու բարոյական նկարագիրն ու ժամանակաշրջանի մտածողության գեղարվեստական արտացոլումը արդի հայ գրականության տարբեր գրողների ստեղծագործություններում: 4. Դասակարգելու արդի հայ գրականության առանձնահատկությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կատարելու բնագրային երկի վերլուծություններ: 2. Վերլուծելու և գնահատելու 20-րդ դարի երկրորդ կեսի հայ գրականության մի նոր շրջանը սկզբնավորող և նրա զարգացման ընթացքն ապահովող դասական հեղինակների գործերը, տեսնելու յուրաքանչյուր գրողի տեղն ու դերը տվյալ շրջանի գրականության զարգացման շղթայի մեջ: 3. Կատարելու գրականագիտական ուսումնասիրություններ: 4. Ներկայացնելու արդի հայ գրականության նշանավոր դեմքերին և նրանց ստեղծագործությունները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Գործնականում տարբերակելու երկերի ժանրային պատկանելիությունը: 2. Վերլուծելու գրական երկերի գաղափարական բովանդակությունը և կերպարային համակարգը: 3. Կատարել և ներկայացնել խմբային հետազոտություն: 4. Բանավիճելու և քննարկելու: 5. Օգտվելու մասնագիտական գրականությունից և տարաբնույթ բառարաններից:
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա2.Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները: Ա4.Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները հետազոտական աշխատանքներում շարադրելու, խմբագրելու, փաստագրելու և համակարգելու, ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4.Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս,

տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն, 2. սեմինար, 3. քննարկում, բանավեճ, 4. մտազրոհ, 5. վերլուծական, 6. փաստերի համադրում, 7. խոսքային, բացատրական մեթոդներ, 8. էլեկտրոնային ուսուցում, 9. գրավոր աշխատանք, շարադրություն, 10. բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Մասնակցություն. առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Եզրափակիչ քննություն. բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով :		
13. Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1. Հետպատերազմյան շրջանի առաջին տասնամյակի հայ գրականությունը: Անհատի պաշտամունքի քննադատությունից հետո գրական նոր շարժումը: Թեմա 2. Արդի հայ արձակի ընդհանուր բնութագիրը. Հ.Քոչար, Ս.Խանգաղյան, Վ. Խեչումյան, Մ.Սարգսյան, Հ.Մաթևոսյան, Վ.Պետրոսյան, Խ.Դաշտենց, Մ.Գալշոյան, Զ. Խալափյան, Ա. Այվազյան Թեմա 3. Արդի հայ պոեզիայի ընդհանուր բնութագիրը. Պ.Սևակ, Ս.Կապուտիկյան: Հ.Սահյան, Վ.Դավթյան, Գ. Էմին, Ռ. Դավոյան: Թեմա 4. Անկախության շրջանի հայ արձակի առանձնահատկությունները: Թեմա 5. Անկախության շրջանի հայ պոեզիայի առանձնահատկությունները:		
14. Հիմնական գրականության ցանկը 1. Աղաբաբյան Ս., Սովետահայ գրականության պատմություն, հ. 2, Երևան, 1975: 2. Աղաբաբյան Վ., Սերո Խանգաղյանի պատմվածքներն ու վիպակները, Երևան, 2015: 3. Աղաջանյան Ս., 1960-70-ական թվականների հայ պատմվածքը, Երևան, 2014: 4. Արզումանյան Ս., Սովետահայ վեպը, Երևան, 1967, 1981, 1985, 1990: 5. Արզումանյան Ս., Արդի հայ վեպը, Երևան, 2004: 6. Գասպարյան Դ., Հայ սովետական գրականության պատմություն, Երևան, 1987: 7. Գասպարյան Դ., Բողոսյան Ս., Սաֆարյան Վ., Հայ սովետական պոեզիայի պատմություն, Երևան, 1987: 8. Սովետահայ գրականության պատմություն, հ. 2, Երևան, 1965:		

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱՄԱՍ (ԿԱՍՐՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ)

1.0302/ B51	2.Հայոց տեղանվանագիտություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45/15/0	
6.7-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել հայոց տեղանունների ստուգաբանական և բառակազմական քննությանը: Դասընթացը կօգնի բակալավրի կրթական ծրագրի հայոց լեզու և գրականություն մասնագիտությամբ ուսանողներին ընդլայնել մտահորիզոնը, հետաքրքրություն առաջացնել տեղանվանագիտության վերաբերյալ և ձեռք բերել որոշակի գիտելիքները հայկական տեղանունների վերաբերյալ: Դասընթացի խնդիրներն են՝ ➤ ուսանողին ներկայացնել գիտելիքների անհրաժեշտ պաշար մասնագիտացման առարկայի շրջանակում՝ պահանջվող չափորոշիչներին համապատասխան,		

➤ ընդհանուր տեղեկություններ տալ տեղանվանագիտության վերաբերյալ, ներկայացնել նրա առնչությունը այլ գիտաճյուղերի հետ, հայոց տեղանունների ուսումնասիրման ու դասակարգման եղանակները, ➤ լեզվաբանության բնագավառում մասնագիտական գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքների ու հմտությունների ապահովումը, ➤ տեսական գիտելիքների կիրառությունը գործնականում:
9.Դասընթացի ավարտինուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Նկարագրելու, պատկերացնելուհայոց տեղանունների բառակազմական և ստուգաբանական օրինաչափությունները: 2. Մեկնաբանելու, բացատրելու տեղանունների ստեղծման օրինաչափությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Մեկնաբանելու հայոց տեղանունները և բացատրելու դրանց բառակազմական և ստուգաբանական առանձնահատկությունները: 2. Համապատասխան տեսական նյութի գործածությամբ քննելու, պարզաբանելու և տարբերակելու հայկական և օտար ծագման տեղանունները: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Հակադրելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու տեղանվանագիտությանը վերաբերող նյութերը: 2. Ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները, պատշաճ մակարդակով պատրաստելու մասնագիտական զեկուցումներ:
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. գործնական աշխատանք 3. բանավեճ 4. զրույց 5. խմբային աշխատանք:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Մասնակցություն՝ առավելագույնը 3 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Ընդհանուր ակնարկ տեղանվանագիտության մասին: Տեղանվանագիտության կապն այլ գիտաճյուղերի հետ: Թեմա 2. Տեղանունների ուսումնասիրման լեզվական տեսանկյունը: Թեմա 3. Հայոց տեղանունների դասակարգումներն ու ուսումնասիրման եղանակները: Թեմա 4. Գործնական տեղանվանագիտություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկ.

1. Ավետիսյան Կ., Աշխարհագրական անունների բացատրական բառարան, Երևան, 1983:
2. Դիվբարյան Ն., Հայոց տեղանունների իմաստակառուցվածքային քննություն, Երևան, 2016:
3. Հակոբյան Թ., Ս. Մելիք- Բախշյան, Հ. Բարսեղյան, Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան, հ.1-5, Երևան, 1986-2000:
4. Մելիք-Բախշյան Ս., Հայոց պաշտամունքային վայրերը, Երևան, 2009:
5. Պողոսյան Ն., Հայերենի տեղանունների բառակազմությունը և հարակից հարցեր, Երևան, 2005:
6. Պողոսյան Ն., Տեղանվանագիտության համառոտ դասընթաց, Երևան, 2008:

1.0302/B51	2.Ժամանակակից հայերենի ուղղագրության և կետադրության հիմունքներ	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ.	5.45 /15 /0	
6.7-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ • մեկնաբանել հայերենի ուղղագրության և կետադրության պատմության դասակարգման հիմունքները, • լուսաբանել հայերենի՝ 1922թ. և 1940թ. ուղղագրական բարեփոխությունները, • պարզաբանել ժամանակակից հայերենի ուղղագրության կանոնները. • գրավոր խոսքը գերծ դարձնել ուղղագրական և կետադրական սխալներից, • ուսանողներին ներկայացնել ժամանակակից հայերենի կետադրության հիմունքները: Դասընթացի խնդիրները. ➤ ծանոթացնել այբուբենում և ուղղագրության մեջ կատարված և կատարվող փոփոխություններին, կանոնակարգերին, ➤ բացահայտել ուղղագրական գուգաձևությունները, ➤ ներկայացնել արդի հայերենի կետադրական երևույթները, դրանց հետ առնչվող նշանները և քերականական իրողությունները:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա.մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ճանաչելու տառադարձությունն ու գրադարձությունը, վերաբաղեցնելու գրային նշանի արտահայտումը: 2. Բացատրելու և գործառնելու հայերենի ուղղագրության և ուղղախոսության կանոնները: 3. Կիրառելու հայերենի կետադրական կանոնները՝ կենդանի ու արտահայտիչ ընթերցելու, լիարժեք հնչերանգով բանավոր խոսք կառուցելու համար: 4. Զուգորդելու քերականական իրականությունները և կետադրական նշանները՝ գրագետ գրավոր խոսք կառուցելիս: 5. Անսխալ կիրառելու մեջբերվող խոսքի կետադրությունը: բ.գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Բացատրելու ուղղագրական բարդություն ունեցող բառերի գրությունը: 2. Անսխալ տողադարձելու, ճիշտ գործածելու բառերը: 3. Ճիշտ գրելու և արտասանելու օտարազգի բառերը: 4. Օգտագործելու հայերենի տրոհության, առոգանության և բացահայտության նշանները՝ ըստ համապատասխան կանոնակարգերի: 5. Կատարելու տեքստերի կետադրական վերլուծություններ: 6. Կետադրելու համը տեքստեր: գ. ընդհանրական /փոխանցելի կարողություններ 1. Կատարելու լեզվաբանական գրավոր հետազոտություններ ու վերլուծություններ: 2. Հաստատելու միջառարկայական կապեր: 3. Մշակելու, ընդհանրացնելու և մեկնաբանելու լեզվաբանական տարբեր աղբյուրներից հայթայթած տեղեկատվությունը:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Լեզվաոճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրությունների համար բնագրային նյութեր օգտագործելու կարողություն: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում		

կատարածուսումնասիրությանարդյունքները:		
F1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:		
F2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:		
F3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս:		
Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում:		
Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռք բերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.		
1. դասախոսություն 2. բացատրական մեթոդ 3. համագործակցային աշխատանք 4. տեսադրվագաշարերի գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 5. մտազրոհ 6. ռեֆերատներ:		
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.		
1-ին ընթացիկ քննություն ՝ գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:		
2-րդ ընթացիկ քննություն ՝ գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:		
Ինքնուրույն աշխատանք ՝ 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր արժեքով:		
Ընթացիկ ստուգումներ ՝ 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր արժեքով:		
13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.		
Թեմա 1. Տառադարձություն, գրադարձություն: Օտար տառերի ու բառերի արտասանությունն ու գրությունը:		
Թեմա 2. Ձայնավորների ուղղագրությունը ժամանակակից հայերենում: Ուղղագրության պատմական կամ ավանդական և հնչյունական գրություններ: Թեմա 3. Բաղաձայնների ուղղագրությունը: Թեմա 4. Մեծատառերի, գծիկով, անջատ և միասին գրվող բառերի ուղղագրությունը: Թեմա 5. Տողադարձի կանոնները: Հապավում: Համառոտագրություն: Թեմա 6. Տրոհության նշաններ: Թեմա 7. Առոգանության նշաններ: Թեմա 8. Բացահայտության նշաններ: Թեմա 9. Կետադրական նշանների հանդիպադրում:		
14. Հիմնական գրականության ցանկ.		
1. Յուրի Ավետիսյան, Հայոց լեզու և խոսքի մշակույթ, Գիրք Ա, 2014: 2. Բարսեղյան Հ., Հայերենի ուղղագրության հարցերը հայագիտությանն և գրականությանն դասականների քննությամբ, Երևան, 2004: 3. Գյուլբերդյան Ս., Հայերենի ուղղագրության պատմություն, Երևան, 1973: 4. Հովհ. Զաքարյան, Կետադրական բառարան/ուսումնական տեղեկատու., Երևան, 2013: 5. Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու / հնչյունաբանություն, բառագիտություն/, Երևան, 1993: 6. Մելիքիսյան Փ., Հայերենի ուղղագրական նոր բառարան, Երևան, 2005: 7. Սուքիասյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու/հնչյունաբանություն, բառագիտություն, բառակազմություն/Երևան, 1999: 8. Ա. Սարգսյան, Հայերենի կետադրությունը, Երևան, 2012: 9. Խ. Բաղիկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի շարահյուսություն, Երևան, 2008:		

1.0302/B 50	2. Հաղորդակցման հմտություններ և խմբագրական աշխատանք	3. 5 ECTS կրեդիտ
4. 4 ժամ/շաբ	5. 45/15/0	
6. 7-րդ կիսամյակ	7. Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ - Ներկայացնել հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը անձնական և մասնագիտական նպատակների իրականացման համար, - ներկայացնել տեքստի խմբագրման և մշակման սկզբունքները: Դասընթացի խնդիրները - Բացատրել տեքստի խմբագրման և մշակման սկզբունքներն ու առանձնահատկությունները: - Նպաստել սովորողների քննադատական մտածողության ձևավորմանը՝ ստեղծելով ինքնուրույն որոշումներ կայացնելու, բազմաթիվ կարծիքների ու տեսակետների նկատմամբ հարգանք ունենալու,		

արդյունավետ հաղորդակցվելու մթնոլորտի զարգացմանը:
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և խմացություն 1. նկարագրելու տեքստի խմբագրման հիմնական առանձնահատկությունները. 2. բացատրելու տեքստի ստեղծագործական մշակման եղանակները. 3. հիմնավորելու խմբագրման ընթացքում կատարվող փոփոխությունները. բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. տիրապետելու որոշակի աշխատանքային հմտությունների և տարբեր միջավայրերում քաղաքակիրթ, բարյացակամ հաղորդակցվելու ունակությունների: 2. ընտրելու տեքստի մշակման համար անհրաժեշտ լեզվառճական միջոցներ. 3. համեմատելու բնագրերի հեղինակային մշակումները. 4. գործնականում կատարելու խմբագրական աշխատանք: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. վերաձևակերպելու լեզվական կառույցներն անհրաժեշտ ձևով. 2. մեկնաբանելու տեքստի մշակմանն առնչվող տարբեր երևույթներ.
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ3. Լեզվառճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրությունների համար բնագրային նյութեր օգտագործելու կարողություն: Մ5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռք բերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. դասախոսություն 2. բացատրական մեթոդ 3. համագործակցային աշխատանք 4. տեսադրվագաշարերի գործածություն թեմաների ուսուցման ընթացքում 5. մտազրոհ 6. գործնական պարապմունքներ և քննարկումներ. 7. տեքստերի խմբագրման աշխատանքներ:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն՝ գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն՝ գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգումներ՝ 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր արժեքով:
13. Համառոտ բովանդակություն. Թեմա 1. Հաղորդակցության դերն ու նշանակությունը: Թեմա 2. Հաղորդակցման խոչընդոտները. գործնական հաղորդակցում: Թեմա 3. Հաղորդակցման դասակարգումները: Թեմա 4. Ուղղակի և անուղղակի հաղորդակցման ձևերը: Թեմա 5. Խմբագրական աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: Թեմա 6. Խմբագրական հիմնական հասկացություններ, նշաններ: Թեմա 7. Ուղղագրական, կետադրական խմբագրում: Թեմա 8. Տեքստի ստեղծագործական մշակումը: Թեմա 9. Բնագրային տարբերակներ և մշակումներ:
14. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. Ավետիսյան Յու., Պաշտոնական գրագրություն, Երևան, 2001:

2. Ավետիսյան Զ., Թումանյանի ստեղծագործական լաբորատորիան, Երևան, 1973:
3. Ավետիսյան Յու., Արևմտահայ բանաստեղծների ստեղծագործական մշակումների լեզվաոճական վերլուծություններ, Երևան, 2012:
4. Գաբրիելյան Վ., Գրավոր խոսք, Երկրորդ հրատարակություն, Երևան, 2009:
5. Պետրոսյան Ա., Գործարար հաղորդակցություն, Եր., 2003թ.:
6. Պետրոսյան Հ., Մարտիրոսյան Ա., Գործարար և գիտական հայոց լեզու, Երևան, 2015:
7. Քարենգի Դ., Ինչպե՞ս ձեռք բերել բարեկամներ և ինչպես ազդել մարդկանց վրա, 1936:

1.0302/B51	2.Լեզվի կիրառական հմտություններ	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ.	5.45 /15 /0	
6.7-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է՝ - լեզվաքերականական գիտելիքների ձեռքբերում և դրանց կիրառական-գործնական յուրացում, - լեզվի միջոցով համագործակցության հասնելու կարողության զարգացում. - խոսքի միջոցով ինքնակառավարման, ինքնահսկման, ինքնագնահատման կարողությունների զարգացում: Դասընթացի խդիրները՝ - ծանոթացնել լեզվական նորմի չափանիշներին, - նկարագրել լեզվական մակարդակներում տեղի ունեցող տեղաշարժերն ու փոփոխությունները: - ուսուցանել տեսական գիտելիքների գործնական կիրառությունը:		
9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն - ճանաչելու լեզվական մակարդակների յուրահատկությունները, - սահմանելու լեզվի հիմնական գործառնություններն ու դրանց նպատակները, - ընտրելու լեզվական ճիշտ ձևերը: - որոշելու գրավոր և բանավոր խոսքի բնութագրական հատկանիշները, բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ - հիմնավորելու լեզվական այս կամ այն միավորի ընտրությունը: - ընտրելու հաղորդակցմանը համապատասխան լեզվական միջոցներ. - գործնականում վարելու երկխոսություններ, գործնական զրույցներ: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ - սովորեցնելու լեզվական նորմային համապատասխան լեզվական ձևերը: - մեկնաբանելու խոսքային տարբեր երևույթներ. - կառուցել ճիշտ և գրագետ խոսք:		
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Լեզվաոճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրությունների համար բնագրային նյութեր օգտագործելու կարողություն: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարածուսումնասիրությանարդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռք բերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		
11.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները՝ դասախոսություն,		

• գործնական աշխատանք, • սլայդի ցուցադրում, • ինքնուրույն աշխատանք և հանձնարարություններ::		
12.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն ՝ գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն ՝ գրավոր աշխատանք, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք ՝ 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր արժեքով: Ընթացիկ ստուգումներ ՝ 2 առաջադրանք՝ յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր արժեքով:		
13.Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Հայոց լեզվի գործառնությունները: Լեզվական իրողություններ և նորմեր: Լեզվական ավանդույթ և նորագույն չափորոշիչներ: Թեմա 2. Ուղղախոսությունը որպես խոսքի ճշտության կարևոր պայման: Շեշտ և հնչերանգ: Թեմա 3. Բառը նտություն և բառագործություն: Բառերի ձևաիմաստային հարաբերությունը. բառային և քերականական հոմանիշներ, բառաքերականական համանուններ, հարանուններ, նույնարմատ և տարարմատ հականիշներ: Թեմա 4. Ձևաբանական նորմեր. գոյականի թվի և տեսակների, հոլովական և առկայացման տարբերակային ձևեր: Թեմա 5. Ածականի, թվականի, դերանվան և դերանվանական հոդերի տարբերակային ձևերի կիրառական առանձնահատկություններ: Թեմա 6. Բայ: Բայասեռ, դերբայական և եղանակային ձևեր, լեզվական նորմին անհարիր սխալ կիրառություններ: Թեմա 7. Շարահյուսական նորմեր: Համաձայնություն, խնդրառություն: Թեմա 8. Նախադասությունների կառուցվածքային տեսակների գործածությունը գործառական տարբեր ոճերում:Քերականական կարճ ձևեր և կառույցներ: Թեմա 9. Հնչերանգի դերը բանավոր խոսքում: Կետադրական նշանների հնչերանգային առանձնահատկությունները՝ ձայնի տոն, արագություն, ռիթմ, դադար, հոգեբանական և տրամաբանական դադար: Ընթերցանության արվեստ: Թեմա 10. Խոսքի արժանիքներ և թերություններ: Խոսքային էթիկետ: Գրագրության ձևեր:		
14.Հանձնարարվող գրականություն. 1. Աղայան Է.,Լեզվաբանության ներածություն,Երևան,2009: 2. Աղայան Է., Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Երևան,1976: 3. Բեդիրյան Պ., Հայ լեզուն և մեր խոսքը, Երևան,1999: 4. Գալստյան Հ. Ճիշտը և սխալը, Երևան, 2007: 5. Էլոյան Ս., Արդի հայերենի նորաբանությունների բառարան, Երևան, 2002: 6. Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու, Երևան, 1990: 7. Մարգարյան Ա., ՀայրապետյանԱ., Օտար բառերի բացատրական բառարան,Երևան, 2004: 8. Մկրտչյան Ռ., Ժամանակակից հայերենի ձևաբանական ոճաբանություն,Երևան, 1992: 9. Պետրոսյան Հ., Հայերենագիտական բառարան, Երևան,1987: 10. Պողոսյան Պ., Խոսքի մշակույթի և ոճաբանության հիմունքներ,հ.Ա,Երևան, 1990:		

1.0301/B51	2.Հայ և ընդհանուր դիցաբանություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.7-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել առասպելներին և նրանց առանձնահատկություններին, առասպելների արտացոլմանը գրականության մեջ: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ներկայացնել հայ և ընդհանուր դիցաբանության առանձնահատկությունները, պատմական, տեսական և մեթոդաբանական հիմնահարցերը, ➤ Անդրադառնալ հայկական առասպելներին, ➤ խորացնել գիտելիքները առասպելների, նրանց դասակարգման հիմունքների, կիրառությունների մասին, ➤ ուսանողների մոտ ձևավորել ուսումնական և հետազոտական գործընթացների գնահատման, իրականացման հմտություններ:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի ա. Մասնագիտականգիտելիքնիմացություն 1. Ներկայացնելու առասպելների ծագումնաբանական և կառուցվածքային առանձնահատկությունները: 2. Նշելու առասպելների զարգացման ու տրանսֆորմացիայի ուղիները: 3. Նկարագրելու հայ և ընդհանուր առասպելաբանության հիմնական գծերը: 4. Թվարկելու հայ և ընդհանուր առասպելները:		

բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. Բնութագրելու դիցաբանության հիմնական առանձնահատկությունները:
2. Կարևորելու առասպելաբանության դերը:
3. Գնահատելու դիցաբանության ուսումնասիրման և հետազոտման գործընթացները:
4. Դասակարգելու դիցաբանության հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգերը և հիմնախնդիրները:
5. Կատարելու առասպելների ուսումնասիրություններ և վերլուծություններ:
6. Կատարելու տարբեր ժողովուրդների դիցաբանությունների համեմատական զննություն:

գ. Հնդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. Կատարելու բնագրային ուսումնասիրություններ և վերլուծություններ:
2. Օգտագործելու տեղեկատվական տեխնոլոգիաները դիցաբանական ուսումնասիրություններ կատարելիս:
3. Կատարելու դիցաբանական երկերի շուրջ հետազոտական աշխատանք:

10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի.

Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:

Մ3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս:

Մ5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները:

Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները:

Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ:

Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն:

Բ6. Օգտագործելու բնագրային նյութերը լեզվառճական, բարբառագիտական և գրականագիտական ուսումնասիրություններում:

Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում:

Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:

Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:

11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները.

- Դասախոսություն,
- սեմինար,
- քննարկում, բանավեճ,
- համագործակցային աշխատանք,
- մտազրոհ,
- վերլուծական, խոսքային, բացատրական մեթոդներ,
- էլեկտրոնային ուսուցում, գրավոր աշխատանք,
- բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց:

12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են.

1-ին ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով:

2-րդ ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով:

Մասնակցություն՝ առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով:

Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:

13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից.

Թեմա 1. Հնդհանուր առասպելաբանություն. առասպելաբանական մտածողություն: **Թեմա 2.** Դասական առասպելներ. առասպելների զարգացումը: **Թեմա 3.** Հայ առասպելաբանություն. հայկական դիցարանը: **Թեմա 4.** Հայ առասպելաբանությունը և հայ բանահյուսությունը: **Թեմա 5.** Առասպել և պատմություն: **Թեմա 6.**

Առասպել և գրականություն:

14. Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աբեղյան Մ., Երկեր, հհ. Ա, Բ, Դ, Երևան, 1966-1970:
2. Աբեղյան Մ., Հայ ժողովրդական առասպելները Մ.Խորենացու Հայոց պատմության մեջ, Վաղարշապատ, 1899:
3. Ալիշան Դ., Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Երևան, 2002:
4. Գալստյան Գ.Մ., Դիցաբանական անունների և դարձվածքների համառոտ բացատրական բառարան, Երևան, 1966:
5. Կուն Ն., Հին Հունաստանի լեգենդներն ու առասպելները, Երևան, 1979:
6. Հարությունյան Ս., Հայ հին վիպաշխարհը, Երևան, 1987:
7. Հարությունյան Ս., Հայոց հին հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Երևան, 2001:
8. Мифы народов мира, Энциклопедия, Электронное издание, М. 2008.

1.0301/B51	2.Գեղարվեստական երկի վերլուծության հիմունքները	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45 /0 /15	
6.7-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ նպաստել, որ ուսանողը կարողանա կատարել գրական ստեղծագործությունների գրականագիտական ուսումնասիրություն, տարանջատել ու կարևորել գրական երկերի կառուցվածքային տարրերի դերն ու նշանակությունը, հստակեցնել գրական երկի գնահատման չափանիշները, արժևորել այնտեղ դրսևորված նորն ու ավանդականը: Դասընթացի խնդիրները. ➤ կարևորել գրական երկի վերլուծության սկզբունքները, ➤ ուսումնասիրել գեղարվեստական ստեղծագործությունների կառուցվածքային տարրերը, լեզվական շերտերը, պատկերավորման-արտահայտչական համակարգը, ➤ հասկանալ վերլուծման տարբեր եղանակների առանձնահատկությունները, ➤ արժևորել երկը գրականության զարգացման ընթացքի մեջ, ➤ կատարել արձակ ու չափածո գրական ստեղծագործությունների համակողմանի վերլուծություն:		
9.Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Տարբերակելու բնագրի գրականագիտական վերլուծության սկզբունքները: 2. Զանազանելու գրական երկի կառուցվածքային բաղադրատարրերը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կատարելու գեղարվեստական երկի գրականագիտական վերլուծություն: 2. Գնահատելու գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, գաղափարական առանձնահատկություններն ու հասարակական դերը: 3. Մեկնաբանելու գրականագիտական հասկացությունները, օգտագործելու դրանք գրական երկերի վերլուծության ժամանակ: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Ճանաչելու հայ գրականության գեղարվեստական արժեքները, կարևորելու գրական երկի վերլուծության առանձնահատկությունները: 2. Բացատրելու հայ գրականության զարգացման գաղափարական միտումները:		
10.Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու		

մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և ներկայացնելու տեղեկատվությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռք բերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը: 11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Դասախոսություն, սեմինար, քննարկում, բանավեճ, համագործակցային աշխատանք, մտազրոհ, ինդուկտիվ, դեդուկտիվ, վերլուծական, խոսքային, բացատրական մեթոդներ, էլեկտրոնային ուսուցում, գրավոր աշխատանք, շարադրություն, բանավոր հարցում, զեկուցում, զրույց: 12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Մասնակցություն՝ առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով: 13. Դասընթացը բաղկացած է հետևյալ հիմնական բաժիններից. Թեմա 1. Գրական ստեղծագործության վերլուծման սկզբունքները: Թեմա 2. Վերլուծման համակողմանի մոտեցումներ: Թեմա 3. Գրական երկերի վերլուծման ժամանակակից եղանակները: 14. Հիմնական գրականության ցանկ 1. Ավետիսյան Զ., Գրական ստեղծագործության հոգեբանություն, Երևան, 2011: 2. Ավետիսյան Զ., Գրականության տեսություն, Երևան, 1998: 3. Ավետիսյան Զ., Տեքստաբանություն, Երևան, 2003: 4. Դոլոխանյան Ա., Գրականության տեսություն, Երևան, 2006: 5. Զահուկյան Գ., Խլդաթյան Ֆ., Հայոց լեզվի ոճաբանություն, Երևան, 2007: 6. Զրբաշյան Է., Գրականության տեսություն, Երևան, 1980: 7. Զրբաշյան Է. Մախչանյան Հ., Գրականագիտական բառարան, Երևան, 1972:

1.0302/B51	2. Հայ գրականության «հեթանոս» ավանդները	3.4 ECTS կրեդիտ
4.4 Ժամ/շաբ.	5.45/0/15	
6.7-րդ կիսամյակ	7. Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8. Դասընթացի նպատակն է ուստնողներին ծանոթացնել Դ. Վարուժանի և հեթանոսական գրական շարժման առանձնահատկություններին և նրա ունեցած ազդեցությանը հայ գրականության վրա: Դասընթացի խնդիրները՝ ➤ Գնահատել հայ ժողովրդի նախաքրիստոնեական շրջանի հեթանոս աշխարհայացքի հիմքով ստեղծված հին առասպելաբանության ու վիպասանքի բնութենապաշտ ոգին: ➤ Բացատրել հեթանոսական գրական շարժման առաջացման պատճառների յուրահատկությունները: ➤ Առանձնացնել այն ստեղծագործությունները, որոնք միջնադարում և հետագայում վերականգնեցին բնության և մարդու գեղարվեստական մեծության վերածննդյան խորհուրդը: ➤ Մեկնաբանել հեթանոսական գրական շարժման գաղափարական շերտերը: 9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն 1. Ներկայացնելու հեթանոսական գրական շարժման գաղափարական առանձնահատկությունները: 2. Արժևորելու և գնահատելու հեթանոս-բնապաշտ ոգով ներշնչված գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական նշանակությունը, պատմական-հասարակական դերը: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Գնահատելու հայ «հեթանոս» գրականությունը՝ այն դիտարկելով որպես մեր ժողովրդի գեղարվեստական հոգևոր մշակույթի հետաքրքիր մի բնագավառ: 2. Արժևորելու հեթանոս-բնապաշտ ոգով ներշնչված գրական ստեղծագործությունների գեղարվեստական, պատմական-հասարակական դերը: 10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջարդյունքները. Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները:		

Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններ ծավալելիս, գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս, անհատական կամ խմբային հետազոտություններ կատարելիս: Ա4. Իրականացնելու սեփական մասնագիտական գործունեությունը՝ սահմանված նպատակներին ու խնդիրներին համահունչ: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ3. Գործառնելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ4. Բացատրելու և հանրությանը ներկայացնելու հայոց լեզվի և գրականության ոլորտին առնչվող տեղեկատվություն, գաղափարներ, խնդիրներ, փաստեր: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և գուցադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը:		
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 2. քննարկում /բանավեճ 3. համագործակցային աշխատանք 4. մտազրոհ 5. դեղուկտիվ մեթոդ 6. վերլուծական մեթոդ 7. խոսքային կամ բանավոր մեթոդ 8. գրավոր մեթոդ 9. բացատրական մեթոդ 10. էլեկտրոնային ուսուցում:		
12. Համառոտ բովանդակությունը. Թեմա 1. Արմատահայ գրականությունը 19-րդ դարավերջին և 20-րդ դարասկզբին: Թեմա 2. 19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարասկզբի գրական ուղղություններն ու հոսանքները: Թեմա 3. Հեթանոսական գրական շարժման ձևավորումն ու ձևավորման պատճառները: Թեմա 4. Դ.Վարուժանը որպես հեթանոսական գրական շարժման առաջավոր ներկայացուցիչ: Թեմա 5. Հեթանոսական գրական շարժման դրսևորումը հայ գրականության մեջ:		
13. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Մասնակցություն՝ առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:		
14. Հիմնական գրականության ցանկը. 1. Աբեղյան Մ., Հին գուսանական ժողովրդական երգեր, Երևան, 1931: 2. Աբեղյան Մ., Երկեր, հատոր Ա, Երևան, 1966, հատոր Բ, Երևան, 1975: 3. Գաբրիելյան Վ., Դ. Վարուժան. կյանքը և գործը, Երևան, 1978: 4. Գրիգորյան Վ., Շանթի դրամատուրգիան, Երևան, 2002: 5. Դանիելյան Ս., Հեթանոսական գրական շարժման պատմությունից, Երևան, 1988: 6. Թամրազյան Հ., Սիամանթո, Երևան, 1964, 2002: 7. Հարությունյան Ս., Հին հայոց հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Երևան, 2001: 8. Պողոսյան Ե., «Հեթանոսական» գրական հոսանքը արևմտահայ գրականության մեջ, Պատմաբանասիրական հանդես, Երևան, 1971, թիվ 4:		

1.0302/B50	2.Քննադատության տեսություն	3.5 ECTS կրեդիտ
4.4 ժամ/շաբ	5.45/0/15	
6.7-րդ կիսամյակ	7.Առանց եզրափակիչ գնահատման	
8.Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քննադատության տեսության հիմունքներին: Դասընթացի խնդիրները. ➤ Ուսանողներին ներկայացնել գրաքննադատության տեղն ու դերը գրականագիտության համակարգում, ➤ Ծանոթացնել քննադատության մեթոդներին, ընդգծել գեղարվեստական երկի գնահատման չափանիշները:		

9. Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիքն իմացություն - Նկարագրելու գրաքննադության տեսության հիմնախնդիրները: - Բացատրելու քննադատության տեղը և դերը գրականագիտության համակարգում: - Քննարկելու գրաքննադատական տարբեր ուղղությունների հիմնական յուրահատկությունները: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ - Տարբերակելու գրքննադատական տարբեր մեթոդների կողմնորոշիչ հատկանիշները: - Վերլուծելու և գեղագիտորեն արժևորելու գրական երկերն ըստ տարբեր մեթոդների պահանջների: - Մեկնաբանելու գրական երկի վերլուծության սկզբունքները: - Գործնականում իրականացնելու գրաքննադատական վերլուծություններ: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ - Համակարգելու գրաքննադատական հասկացությունների վերաբերյալ տվյալներ:
10. Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Այս դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Մ1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Մ2. Ճանաչելու լեզվաբանական և գրականագիտական մեթոդաբանական ուղղությունները: Մ3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար և ծավալելու ինքնուրույն մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն ակադեմիական ոլորտներում: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգահեռելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
11. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. • դասախոսություն, • սեմինար, • քննարկում, • բանավեճ, • Համագործակցային աշխատանք, • վերլուծական, խոսքային, բացատրական մեթոդներ, • էլեկտրոնային ուսուցում:
12. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. 1-ին ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 4 միավոր արժեքով: 2-րդ ընթացիկ քննություն՝ բանավոր հարցում, առավելագույնը՝ 5 միավոր արժեքով: Մասնակցություն՝ առավելագույնը՝ 3 միավոր արժեքով: Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը՝ 8 միավոր արժեքով:
13. Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1. Քննադատությունն իբրև հասարակության հոգևոր դաստիարակության և գեղագիտական իդեալի արմատավորման միջոց. քննադատության ծագումն ու զարգացման նախադրյալները: Քննադատության տեղը գրականագիտության համակարգում: Թեմա 2. Քննադատության մեթոդները: Քննադատության ժանրերը պատմական զարգացման ընթացքում: Թեմա 3. Գեղարվեստական երկի գնահատության չափանիշները:
14. Հիմնական գրականության ցանկը - Քալանթարյան Ժ., Քննադատությունն իբրև գործնական գրականագիտություն, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2017: - Տուրիշևա Օ.Ն., Արտասահմանյան գրականագիտության տեսությունը և մեթոդաբանությունը,

- ուսումնական ձեռնարկ /ռուս. թարգմ. Ա.Զրբաշյան/, Երևան, 2017:
- Գրականության տեսության արդի խնդիրներ, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2016:
 - Սարինյան Ս., Գրականագիտական մեթոդները, «ՎԷՄ» համահայկական հանդես, Երևան, 2017, հ.1
 - Ոսկանյան Ա., Հասկացման անխուսափելիությունը, Երևան, 2015:
 - Древнегреческая литературная критика, изд., Москва, 1975.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՅԼ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐ

1. 0302/B 47	2. Մասնագիտական պրակտիկա	3.6 ECTS կրեդիտ
4.8-րդ կիսամյակ	5. Մտուգարք	
6. Մասնագիտական պրակտիկայի նպատակն է ուսանողներին • հնարավորություն ընձեռել ակադեմիական ուսուցման ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ աշխատանքային միջավայրում, • ամբողջացնել ակադեմիական գիտելիքները և մասնագիտական հմտությունները • զարգացնել մասնագիտական աշխատանքային հմտությունները, • ծանոթանալ պոստենցիալ գործատուներին, • ձեռք բերել աշխատանքային փորձ, • ձեռք բերել անհրաժեշտ տեղեկույթ ավարտական աշխատանքների կատարման համար:		
7. Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները աշխատանքային գործընթացներում: 2. Կատարելու գործնական-աշխատանքային առաջադրանքներ: 3. Ստուգելու սեփական գիտելիքները: 4. Հավաքելու մասնագիտական տեղեկույթ ավարտական աշխատանք գրելու համար: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Կատարելու ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ և առաջադրանքներ: 2. Աշխատելու թիմում: 3. Հաղորդակցվելու մասնագիտորեն:		
8. Մասնագիտական պրակտիկայի ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունքները. Մասնագիտական պրակտիկայի հաջող ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. Ա1. Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3. Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս: Ա5. Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1. Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2. Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3. Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5. Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3. Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ6. Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:		

9.5. Կառավարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար:		
9. Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. 1. հետազոտական, գործնական աշխատանքների կատարում, 2. խմբային աշխատանքներ և քննարկումներ:		
10. Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Մասնագիտական պրակտիկայի ավարտին ստուգաքնն անց է կացվում բանավոր, յուրաքանչյուր ուսանողի ներկայացրած հաշվետվության հիման վրա: Հաշվետվությունը բաղկացած է հետևյալ փաստաթղթերից. 1. արտադրական պրակտիկայի օրագիր, 2. ուսանողի կողմից գրի առնված բանահյուսական նյութեր, 3. արձանագրությունների տեսք:		
11. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՆ ՈՒ ԲՈՎԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Մասնագիտական պրակտիկան բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից. Նախապատրաստական փուլում կազմակերպվում է դասընթաց ուսանողների և պրակտիկայի պատասխանատուների մասնակցությամբ, պարզաբանելու պրակտիկայի նպատակները, խնդիրները, նրա անցկացման ժամկետները: Ծանոթացման փուլում իրականացվում են լսարանային պարապմունքներ, պրակտիկանտերին ծանոթացնելու նրանց իրավունքներին և պարտականություններին, ընդհանուր գծերով ներկայացնելու այն վայրերի պատմությունները, որտեղ նախատեսվում են այցելություններ: Արտադրական պրակտիկայի նախնական փուլում նախատեսվում է աշխատանքի հետևյալ բովանդակությունը. • ուսանողներին ծանոթացնել արտադրական պրակտիկայի պայմաններին, • պլանավորել պրակտիկանտի աշխատանքները, • բացահայտել ուսանողների նախնական գիտելիքները, • օգնել պրակտիկանտին՝ ցուցադրական և զննական պարագաների պատրաստման գործում: Հիմնական փուլում իրականացվում են պրակտիկայի ծրագրով նախատեսված աշխատանքները, առաջադրանքները: Արտադրական պրակտիկայի հիմնական փուլը նախատեսվում է անցկացնել վեց փուլով՝ ըստ ներքոնշյալ ժամանակացույցի (Բերդ քաղաքի պատմության և կենցաղի թանգարան, Յիկ Ամրամի բերդ, այցելություն Տավուշի մարզային գրադարան, Երևանի Մ. Մաշտոցի անվան մատենադարան, Երևանի Ե. Չարենցի տուն-թանգարան, Խ. Աբովյանի տուն-թանգարան, Դսեղի Հ. Թումանյանի տուն-թանգարան, բանահավաքչական աշխատանքներ մարզի գյուղերում): Վերլուծական փուլում կատարվում է նախորդ փուլերից ստացված արդյունքների մշակում, վերլուծություն և համակարգում: Ամփոփիչ փուլում պրակտիկայի անցկացման վերաբերյալ կազմվում է հաշվետվություն: Պրակտիկայի ընթացքում ուսանողները կծանոթանան թանգարանների կառուցվածքին, գործունեությանը, ֆոնդերին, հեղինակների գործունեությանը, ստեղծագործությանը, մատենագիտական ձեռագրերին, ինչպես նաև մասնակից կլինեն թանգարանի միջոցառումներին (կամ իրենց նախաձեռնությամբ կկազմակերպվեն միջոցառումներ): Պրակտիկայի շրջանակներում ուսանողները կկատարեցին նաև գործնական աշխատանքներ՝ գրականագիտական, լեզվաբանական վերլուծություններ, քննարկումներ:		
12. Դասընթացի ուսումնական նյութերը. • պրակտիկայի մեթոդական ուղեցույց (տպագիր կամ էլեկտրոնային), • պրակտիկայի անցկացման մեթոդների վերաբերյալ դասախոսություններ կամ դրանց սղագրերը (տպագիր կամ էլեկտրոնային), • օժանդակ, բաշխիչ, դիդակտիկ, տեղեկատու նյութեր, անհրաժեշտ համակարգչային ֆայլեր, ծրագրեր, էլեկտրոնային ուսումնամեթոդական նյութեր, տեսահոլովակներ, տեսաերիզներ, մուլտիմեդիա նյութերը:		
13. Հիմնական գրականության ցանկ. 1. ԵՊՀ բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Հաստատված է ԵՊՀ գիտական խորհրդի 2017 թ. մայիսի 4-ի թիվ 7 նիստում		

1.0302/B 60	2.Ավարտական աշխատանք	3.20 ECTS կրեդիտ
4.8-րդ կիսամյակ	5.Առանց ընթացիկ գնահատման	
6.Ավարտական աշխատանքի նպատակն է արտացոլել տվյալ մասնագիտության շրջանակներում ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելու և մասնագիտական ոլորտին առնչվող խնդիրներ բարձրացնելու ու		

լուծումներ առաջադրելու հմտությունները:
7.Ավարտական աշխատանքի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի՝ ա. մասնագիտական գիտելիք և խմացություն 1. Բացահայտելու ավարտական թեմային վերաբերող նոր գիտելիքներ՝ տեսություններ, հայեցակարգեր, մոտեցումներ, սկզբունքներ: բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ 1. Ձևակերպելու գիտական խնդիրներ: 2. Կատարելու գիտագործնական առաջարկներ՝ մասնագիտական խնդիրները լուծելու համար: գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ 1. Աշխատելու ինքնուրույն: 2. Մտածելու մասնագիտորեն և քննադատաբար:
8.Ավարտական աշխատանքը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Ավարտական աշխատանքի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Ա1.Բացահայտելու լեզվաբանական և գրականագիտական (մասնագիտական) բնագավառների արդի հիմնարար հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդները, տվյալ կրթական ոլորտի հիմնախնդիրները: Ա3.Կիրառելու միջառարկայական գիտելիքներն արդի լեզվաբանական և գրականագիտական հետազոտություններում գիտական վերլուծություններ, խմբագրական գործ, թարգմանական ծրագրեր իրականացնելիս: Ա5.Հիմնավորելու լեզվաբանական և գրականագիտական բնագավառներում կատարած ուսումնասիրության արդյունքները: Բ1.Կիրառելու լեզվական և գրականագիտական փաստերի հավաքման, պահպանման և մշակման մեթոդները: Բ2.Ներկայացնելու, նկարագրելու, մեկնաբանելու ու գնահատելու բանասիրությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, ստացված տվյալները շարադրելու, խմբագրելու, համակարգելու և ցուցաբերելու քննական մոտեցում բանասիրական տարբեր փաստերի, տարաբնույթ տեքստերի նկատմամբ: Բ3.Օգտագործելու ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները լեզվաբանական և գրականագիտական ուսումնասիրություններ կատարելիս: Բ5.Դրսևորելու ստեղծագործական մոտեցում՝ մասնագիտական խնդիրներին տարբեր լուծումներ առաջադրելու համար, ինքնուրույն կամ համապատասխան ղեկավարման ներքո ծավալելու մասնագիտական-հետազոտական գործունեություն: Գ1. Կիրառելու մասնագիտական գիտելիքները գործնական-հետազոտական գործունեություն ծավալելիս, տարբեր աղբյուրներից հայթայթելու մասնագիտական արդիական տեղեկատվություն և կիրառելու դրանք հետազոտությունների արդյունքներում: Գ3.Քննադատորեն վերլուծելու և եզրահանգումներ կատարելու տեսությունների, ուսումնասիրությունների և կիրառական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Գ4. Մասնագիտական թեմաներով բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու հանրության հետ, գնահատելու և զուգադրելու լեզվական, մշակութային և հասարակական տեղեկատվությունը: Գ5.Կատարելու մասնագիտական գործառնություններ ու ծրագրեր, ղեկավարելու աշխատանքային թիմ, աշխատելու թիմում և պատասխանատվություն ստանձնելու նրա անդամների մասնագիտական գործունեության համար: Գ6.Ստեղծագործաբար կիրառելու ձեռքբերված գիտելիքը, ընկալելու և տարածելու նոր տեղեկատվությունը:
9.Կիրառվում են դասավանդման և ուսումնառության հետևյալ ձևերն ու մեթոդները. Խորհրդատվություններ/ուղղորդում
10.Գնահատման մեթոդները և չափանիշներն են. Տե՛ս «ԵՊՀ ԻՄ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ»-ը:
11.Ավարտական աշխատանքի կատարումը բաղկացած է հետևյալ հիմնական փուլերից. 1. թեմայի որոշում և հաստատում 2. հետազոտություն 3. արդյունքների համակարգում 4. նախապաշտպանություն 5. աշխատանքի կազմում 6. պաշտպանություն:
12.Հիմնական գրականության ցանկ. 1. ԵՊՀ ԻՄ-ում բակալավրի ավարտական աշխատանքի պատրաստման և գնահատման կարգ: (Հաստատված է 25.12.2020թ. ԵՊՀ ԻՄ ԳԽ)